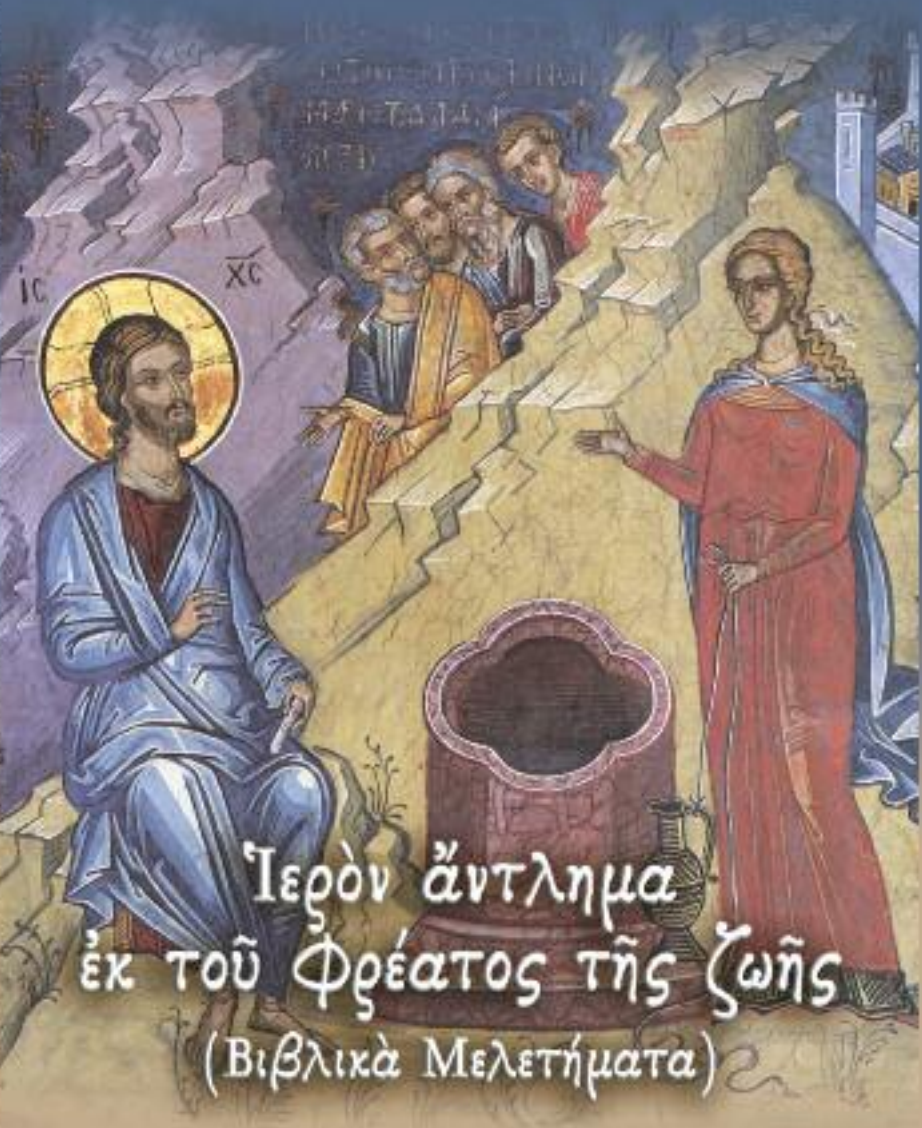
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

Ἱερὸν ἄντλημα ἐκ τοῦ Φρέατος τῆς ζωῆς

(Βιβλικὰ Μελετήματα)

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2010

Ἱερὸν ἄντλημα
ἐκ τοῦ φρέατος τῆς ζωῆς

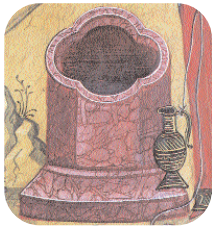
(Βιβλικὰ Μελετήματα)

Σειρά: «Ἐνοριακὲς Πανηγύρεις» ἀριθμ. 10

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΔΑΝΙΗΛ

Ἱερὸν ἄντλημα
ἐκ τοῦ φρέατος τῆς ζωῆς

(Βιβλικὰ Μελετήματα)

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ, ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ
ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗ 2010

«Ἱερὸν ἄντλημα
ἐκ τοῦ φρέατος τῆς ζωῆς»
(Βιβλικὰ Μελετήματα)

Κείμενον:
Μητροπολίτου Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ
Δανιήλ

Στοιχειοθεσία, Διακόσμησις, Ἐπιμέλεια Ἐκδόσεως:
Ἀδελφότης Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου Καρέα

Copyright: Ἱερὰ Μητρόπολις Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ.
Λεωφόρος Ὑμηττοῦ 47-51, 161 21 Καισαριανή
Τηλ. 210 72.24.123
www.imkby.gr (e-mail) info@imkby.gr

ISBN 978-960-6841-39-2

Περιεχόμενα

Πρόλογος 11

Α΄. Ὁ πνευματικὸς πλοῦτος
τῆς ἁγίας Γραφῆς 15

Β΄. Χαρακτηρισμοὶ
τῆς ἁγίας Γραφῆς 23

Γ΄. Τὰ παράδοξα
τῆς ἁγίας Γραφῆς 33

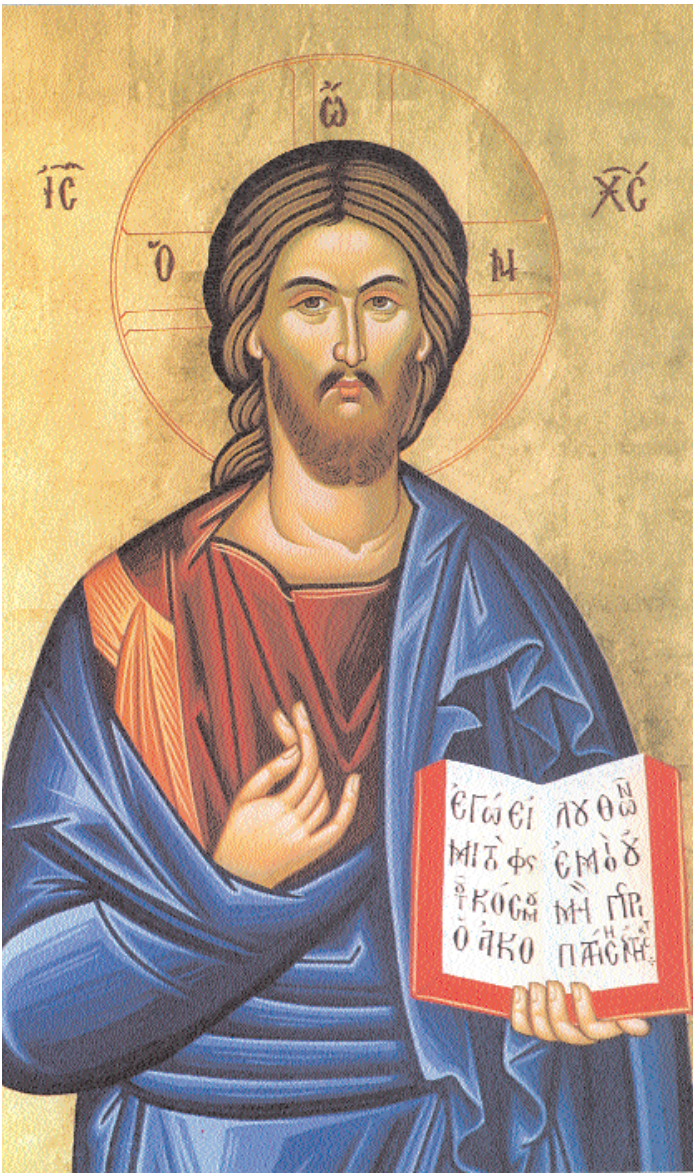
Δ΄. Ἡ ἁγία Γραφὴ ἀπαντάει
στὰ ἐρωτήματά μας 43

Ε΄. Ἀποστολικὲς προτροπὲς
στὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ... 79

ΣΤ΄. Ὑποδείγματα Προσώπων
ἀπὸ τὴν ἁγία Γραφή 91

Ζ΄. Οἱ Παραβολὲς τοῦ Κυρίου
καὶ τὸ μήνυμά τους 103

Ἐπίλογος 109

Ἔργο τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Ἰωάννου Προδρόμου Καρέα.

Πρόλογος

Ὁ πιστὸς ἄνθρωπος ζεῖ στὸν κόσμο «κατὰ τὰς γραφάς»· συμπεριφέρεται δηλαδὴ ὅπως ὁρίζουν καὶ διδάσκουν οἱ ἅγιες Γραφές, ἐφαρμόζοντας «τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον»[1].

Στὶς ἅγιες Γραφὲς ἢ στὴν ἁγία Γραφὴ ἀναφέρεται ἡ ἀποκάλυψη τοῦ ἀληθινοῦ καὶ ζωντανοῦ Θεοῦ. Αὐτὴ μιλάει γιὰ τὰ θαυμαστὰ ἔργα τοῦ Θεοῦ καὶ κυρίως γιὰ τὸ μυστήριο τῆς σωτηρίας μας ὅτι δηλαδή,

«Ὁ Θεὸς φανερώθηκε ὡς ἄνθρωπος, τὸ Πνεῦμα ἀπέδειξε ποιός ἦταν· φανερώθηκε στοὺς ἀγγέλους, κηρύχθηκε στὰ ἔθνη, τὸν πίστεψε ὁ κόσμος, ἀναλήφθηκε μὲ δόξα»[2].

Ἡ ἁγία Γραφὴ δηλαδὴ μαρτυρεῖ γιὰ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό[3].

---

1. Πρὸς Ρωμαίους ιβ΄ 2.

2. *«Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί, ἐδικαιώθη ἐν Πνεύματι, ὤφθη ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθη ἐν δόξῃ» (πρὸς Τιμόθεον Α΄ γ΄ 16).*

3. Ἰωάννου ε΄ 39.

Ὅσα γράφει μᾶς παραδόθηκαν ἀπὸ τοὺς ἁγίους ἀνθρώπους τοῦ Θεοῦ ποὺ μίλησαν ὁδηγούμενοι καὶ κινούμενοι ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα[4]. Σὲ αὐτὴ ὑπάρχει ζωή[5].

Οἱ ἀλήθειές της καὶ οἱ διδασκαλίες της διατηροῦν ἀμείωτο τὸ κῦρος τους, παραμένουν σὲ ἰσχύ, ἐπειδὴ ἔχουν σφραγισθεῖ μὲ τὴν θεία αὐθεντία καὶ ὅπως εἶπε ὁ Κύριός μας «ὅ,τι εἶναι γραμμένο στὴ Γραφὴ δὲν μπορεῖ νὰ καταλυθεῖ»[6].

Ἐφ' ὅσον ἡ ἁγία Γραφὴ δὲν θὰ καταργηθεῖ ποτέ, δὲν θὰ χάσει τὴν ἀξία της καὶ τὴν χρησιμότητά της, ὁ πιστὸς ὀφείλει νὰ τὴν μελετᾶ γιὰ νὰ μὴν καταληφθεῖ ἀπὸ τὸ πνευματικὸ σκοτάδι, ἀλλὰ νὰ καθοδηγεῖται ἀπὸ τὴν ἀλήθειά της ἔχοντας «τὸ φῶς τῆς ζωῆς»[7].

Στὸ κείμενο ποὺ ἀκολουθεῖ θὰ ἀναφερθοῦν οἱ ἑξῆς ἑνότητες,

Α΄. Ἡ διδασκαλία δύο ἁγίων πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας γιὰ τὸν πλοῦτο καὶ τὴν σοφία τῆς ἁγίας Γραφῆς.

Β΄. Χαρακτηρισμοὶ τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ποὺ εἶναι ἡ ἁγία Γραφή.

Γ΄. Τὰ παράδοξα τῆς ἁγίας Γραφῆς.

4. Πέτρου Β΄ α΄ 21.
5. Ἰωάννου ε΄ 39.
6. *«Οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή»* (Ἰωάννου ι΄ 35).
7. Ἰωάννου η΄ 12.

Δ΄. Ἀπαντήσεις τῆς Ἁγίας Γραφῆς σὲ ἐρωτήματά μας.

Ε΄. Ἀποστολικὲς Προτροπές.

ΣΤ΄. Ὑποδείγματα προσώπων ἀπὸ τὴν ἁγία Γραφή.

Ζ΄. Οἱ Παραβολὲς τοῦ Κυρίου καὶ τὸ μήνυμά τους.

Τὸ βιβλίο αὐτὸ γράφτηκε καὶ τυπώθηκε γιὰ νὰ προσφέρεται δωρεάν, κατὰ τὴν Ἱεραποστολικὴ περίοδο 2010-2011, ἀπὸ τὴν ἐνορία κατὰ τὴν πανήγυρι τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ, ὡς εὐλογία γιὰ τὴν πνευματικὴ κατάρτιση τῶν ἐνοριτῶν καὶ ἀντίδωρον τῆς ἀγάπης τους καὶ τῆς προσφορᾶς τους σὲ αὐτήν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ

Δανιήλ

Ἔγραφα στὴν Καισαριανή
τὴν 1η Σεπτεμβρίου 2010
ἐκκλησιαστικὴ Πρωτοχρονιά.

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος (ἔνθρονος).
Ἀπὸ τὸ βιβλίο: Μουσεῖο Ζακύνθου, Ἀθήνα 1998.

Α΄. Ὁ πνευματικὸς πλοῦτος τῆς ἁγίας Γραφῆς

Γιὰ τὸν πνευματικὸ πλοῦτο τῆς ἁγίας Γραφῆς μᾶς μιλᾶνε οἱ ἅγιοι καὶ θεοφόροι πατέρες μας. Ἀπὸ τὶς πολλὲς ἀναφορές τους ἐπιλέξαμε νὰ παραθέσουμε τρεῖς πολὺ χαρακτηριστικὲς καὶ διδακτικές.

1. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου (351-407 μ. Χ.)

«Εὐχάριστο βέβαια εἶναι τὸ λιβάδι καὶ ἕνας κῆπος, ἀλλὰ πολὺ πιὸ εὐχάριστο πράγμα εἶναι ἡ ἀνάγνωση τῶν θείων Γραφῶν. Γιατὶ ἐκεῖ ὑπάρχουν ἄνθη ποὺ μαραίνονται, ἐνῶ ἐδῶ νοήματα ποὺ πάντα εἶναι ἀκμαῖα· ἐκεῖ εἶναι ὁ ζέφυρος ποὺ φυσάει, ἐνῶ ἐδῶ ἡ αὔρα τοῦ Πνεύματος· ἐκεῖ τὰ ἀγκάθια ποὺ φράζουν, ἐνῶ ἐδῶ ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ ποὺ ἀσφαλίζει· ἐκεῖ τὰ τζιτζίκια τραγουδοῦν, ἐνῶ ἐδῶ οἱ προφῆτες κελαηδοῦν· ἐκεῖ ἡ εὐχαρίστηση ἀπὸ τὸ θέαμα, ἐνῶ ἐδῶ ἡ ὠφέλεια ἀπὸ τὴν ἀνάγνωση. Ὁ κῆπος βρίσκεται σὲ ἕνα τόπο, ἐνῶ οἱ Γραφὲς σὲ ὅλα τὰ μέρη τῆς οἰκουμένης· ὁ κῆπος δουλεύει ἀνάλογα μὲ τὶς ἐποχές, ἐνῶ οἱ Γραφὲς καὶ τὸν χειμώνα καὶ τὸ θέρος ἔχουν πλούσια φύλλα καὶ εἶναι γεμᾶτες καρπούς. Ἂς προσέχουμε λοιπὸν στὴν ἀνάγνωση τῶν Γραφῶν, γιατί, ἂν προσέχεις στὴν Γραφὴ σοῦ ἀπομακρύνει

τὴν στενοχώρια, σοῦ φυτεύει τὴν εὐχαρίστηση, ἀφανίζει τὴν κακία, ριζώνει τὴν ἀρετή, δὲν ἀφήνει στὴν ἀναταραχὴ τῶν πραγμάτων νὰ παθαίνεις αὐτὰ ποὺ παθαίνουν ὅσοι ταλαιπωροῦνται ἀπὸ τρικυμία. Ἡ θάλασσα μαίνεται, ἐσὺ ὅμως πλέεις μὲ γαλήνη, γιατὶ ἔχεις κυβερνήτη τὴν ἀνάγνωση τῶν Γραφῶν καὶ αὐτὸ τὸ σχοινὶ δὲν τὸ σπάζει ὁ πειρασμὸς τῶν περιστάσεων»[8].

2. *Τοῦ ἁγίου Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου*
(306-378 μ. Χ.)

«Ἀπὸ τοὺς ἀγροὺς τέρψεις συγκομιδῆς καὶ ἀπὸ τὰ ἀμπέλια τρύγος ἐδεσμάτων. Καὶ ἀπὸ τὶς Γραφὲς διδαχὴ ζωοποιός. Ὁ ἀγρὸς μία φορὰ ἔχει τὴν συγκομιδὴ καὶ τὸ ἀμπέλι μία φορὰ ἔχει τὸν τρύγο. Ἡ Γραφή, ὅμως, πάντοτε ἀναβλύζει διδαχὴ ζωοποιό. Ὁ ἀγρός, ὅταν θερισθεῖ, μένει ἔρημος.

---

8. *«Ἡδὺς μὲν λειμὼν καὶ παράδεισος, πολὺ δὲ ἡδύτερον τῶν θείων Γραφῶν ἡ ἀνάγνωσις. Ἐκεῖ μὲν γὰρ ἐστιν ἄνθη μαραινόμενα, ἐνταῦθα δὲ νοήματα ἀκμάζοντα· ἐκεῖ ζέφυρος πνέων, ἐνταῦθα δὲ Πνεύματος αὔρα· ἐκεῖ ἄκανθαι αἱ τειχίζουσαι, ἐνταῦθα δὲ πρόνοια Θεοῦ ἡ ἀσφαλιζομένη· ἐκεῖ τέττιγες ᾄδοντες, ἐνταῦθα δὲ προφῆται κελαδοῦντες· ἐκεῖ τέρψις ἀπὸ τῆς ὄψεως, ἐνταῦθα δὲ ὠφέλεια ἀπὸ τῆς ἀναγνώσεως. Ὁ παράδεισος ἐν ἑνὶ χωρίῳ, αἱ δὲ Γραφαὶ πανταχοῦ τῆς οἰκουμένης· ὁ παράδεισος δουλεύει καιρῶν ἀνάγκαις, αἱ δὲ Γραφαὶ καὶ ἐν χειμῶνι καὶ ἐν θέρει κομῶσι τοῖς φύλλοις, βρίθουσι τοῖς καρποῖς. Προσέχωμεν τοίνυν τῇ τῶν Γραφῶν ἀναγνώσει· ἐὰν γὰρ τῇ Γραφῇ προσέχῃς, ἐκβάλλει σου τὴν ἀθυμίαν, φυτεύει σου τὴν ἡδονήν, ἀναιρεῖ τὴν κακίαν, ῥιζοῖ τὴν ἀρετήν, οὐκ ἀφίησιν ἐν θορύβῳ πραγμάτων τὰ τῶν κλυδωνιζομένων πάσχειν. Ἡ θάλασσα μαίνεται, σὺ δὲ μετὰ γαλήνης*

Ὁ ἅγιος Ἐφραὶμ ὁ Σύρος.
Ἀπὸ τὸ βιβλίο: Τοιχογραφίες Καθολικοῦ Μονῆς Διονυσίου.

πλέεις· ἔχεις γὰρ κυβερνήτην τῶν Γραφῶν τὴν ἀνάγνωσιν· τοῦτο γὰρ τὸ σχοινίον οὐ διαῤῥήγνυσι τῶν πραγμάτων ὁ πειρασμός» (Ἰωάννου Χρυσοστόμου· Ὁμιλία: Ὅτε τῆς ἔξω εὑρεθεὶς Εὐτρόπιος ἀπεσπάσθη καὶ περὶ Παραδείσου καὶ Γραφῶν καὶ εἰς τὸ «παρέστη ἡ βασίλισσα ἐκ δεξιῶν σου». P.G. 52, 395-397).

Καὶ τὸ ἀμπέλι, ὅταν τρυγηθεῖ, ταπεινώνεται. Ἡ Γραφή, ὅμως, ἂν καὶ θερίζεται καθημερινά, τὰ στάχυα τῶν ἑρμηνειῶν τῶν λόγων της δὲν ἐκλείπουν. Καθημερινὰ τρυγᾶται καὶ τὰ σταφύλια τῆς ἐλπίδας ποὺ κρύβει δὲν δαπανῶνται. Ἂς πλησιάσουμε λοιπὸν τὸν ἀγρὸ τοῦτο κι ἂς ἀπολαύσουμε τὰ ζωοποιά του ρεῖθρα καὶ ἂς θερίσουμε ἀπὸ αὐτὸν στάχυα ζωῆς, τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Ὁποῖος εἶπε· βρίσκονται ἐδῶ κάποιοι, οἱ ὁποῖοι δὲν θὰ γευθοῦν θάνατο, ἕως νὰ δοῦν τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ νὰ ἔρχεται μέσα στὴν δόξα Του»[9].

3. Τοῦ ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ (676-749 μ. Χ.)

«Εἶναι πάρα πολὺ ὡραῖο καὶ πάρα πολὺ ὠφέλιμο γιὰ τὴν ψυχὴ νὰ μελετᾶ προσεκτικὰ τὶς θεῖες Γραφές. Διότι καθὼς ἀκριβῶς ἕνα δέντρο, ποὺ ἔχει φυτευθεῖ ἐκεῖ ὅπου τρέχουν καὶ χύνονται ἄφθονα νερά, ἔτσι καὶ ἡ ψυχή, ὅταν ποτίζεται μὲ τὴν θεία Γραφή, τρέφεται καὶ παράγει, σὰν

9. *«Ἐκ τῆς χώρας θέρους χαρμοναὶ καὶ ἐκ τοῦ ἀμπελῶνος τρυγητὸς ἐδεσμάτων. Καὶ ἐκ τῶν Γραφῶν διδαχὴ ζωοποιός. Ἡ χώρα εἰς ἕνα καιρὸν ἔχει τὸν τρυγητόν. Ἡ Γραφὴ δὲ πάντοτε ἀναβλύζει διδαχὴν ζωοποιόν. Ἡ χώρα, ὅταν θερισθῇ ἀπέσχε. Καὶ ἡ ἄμπελος, ὅταν τρυγηθῇ, ταπεινοῦται. Ἡ Γραφὴ δὲ καθ' ἡμέραν θεριζομένη, οἱ στάχυες τῶν ἑρμηνειῶν τῶν ἐν αὐτῇ οὐκ ἐκλιμπάνουσι. Καθ' ἡμέραν τρυγᾶται καὶ οἱ βότρυες τῆς ἐν αὐτῇ ἐλπίδος οὐ δαπανῶνται. Ἐγγίσωμεν τοίνυν ταύτῃ τῇ χώρᾳ καὶ τῶν αὐλάκων αὐτῆς τῶν ζωοποιῶν ἀπολαύσωμεν καὶ θερίσωμεν ἐξ αὐτῆς ἀστάχυας ζωῆς, τοὺς λόγους τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ εἰπόντος· εἰσὶν ὧδε ἄνδρες ἱστάμενοι, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανά-*

Ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός.
Ἀπὸ τὸ βιβλίο: Τοιχογραφίες Καθολικοῦ Μονῆς Διονυσίου.

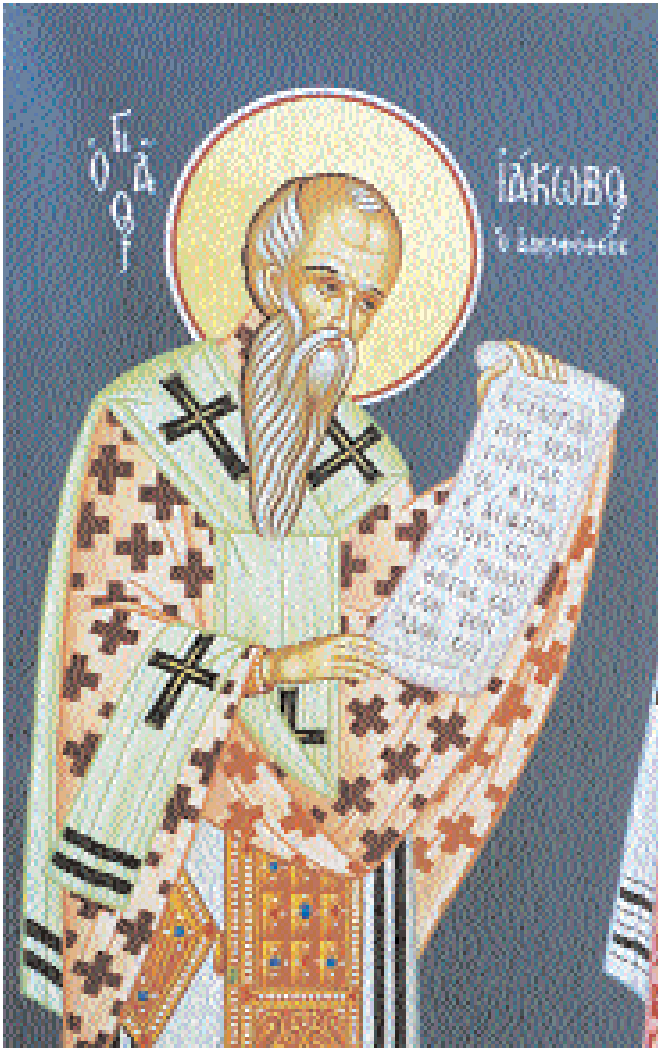
του, ἕως ἂν ἴδωσι τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἐρχόμενον ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ» (Ἐφραὶμ τοῦ Σύρου· Λόγος εἰς τὴν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐκδόσεις «Τὸ περιβόλι τῆς Παναγίας», τόμος 7, σελ. 13-14. Θεσσαλονίκη 1998).

ὥριμο καρπὸ πίστη ὀρθόδοξο καὶ ἐξωραΐζεται μὲ καταπράσινα πάντοτε φύλλα, δηλαδὴ μὲ θεάρεστες πράξεις. Διότι ἀπὸ τὶς Γραφὲς παίρνουμε κατεύθυνση καὶ πρὸς τὴν ἐνάρετη πράξη καὶ πρὸς τὴν καθαρὴ θεωρία. Διότι μέσα σὲ αὐτὲς βρίσκουμε παρόρμηση γιὰ κάθε ἀρετὴ καὶ ἀπόκρουση ὅλης τῆς κακίας... Ἂς χτυπήσουμε λοιπὸν τὴν πόρτα τοῦ ὡραίου παραδείσου τῶν Γραφῶν, ποὺ εἶναι εὐωδιαστός, γλυκύτατος, ἀπερίγραπτα ὄμορφος, ποὺ περιβάλλει τὰ αὐτιά μας μὲ ποικιλία κελαηδημάτων νοερῶν καὶ θεοφόρων πουλιῶν, ποὺ ἀγγίζει τὴν καρδιά μας, ποὺ τὴν παρηγορεῖ ὅταν λυπᾶται, ἐνῶ τὴν ἀπαλύνει ὅταν ὀργίζεται, καὶ τὴν γεμίζει μὲ παντοτινὴ χαρά, ποὺ ἀνεβάζει τὴν διάνοιά μας στὰ χρυσαφένια καὶ ἀστραφτερὰ νῶτα τῆς θείας περιστερᾶς καὶ στὰ φωτεινά της φτερά, ποὺ μᾶς πηγαίνει πρὸς τὸν μονογενῆ Υἱὸ καὶ τὸν κληρονόμο αὐτοῦ ποὺ φύτεψε τὸ νοητὸ ἀμπέλι καὶ μᾶς παρουσιάζει διὰ μέσου αὐτοῦ στὸν Πατέρα τῶν φώτων. Δὲν πρέπει ὅμως νὰ χτυπήσουμε τὴν πόρτα ἀνόρεχτα, ἀλλὰ μὲ πολλὴ προθυμία καὶ μὲ ἐπιμονή· ἂς μὴν ἀποθαρρυνθοῦμε χτυπώντας. Γιατὶ μόνο ἔτσι θὰ ἀνοίξει γιὰ μᾶς. Ἂν διαβάσουμε μία καὶ δυὸ φορές, χωρὶς νὰ καταλάβουμε αὐτὰ ποὺ διαβάσαμε, ἂς μὴν ἀποθαρρυνθοῦμε, ἀλλὰ νὰ ἐπιμείνουμε, νὰ τὰ ποῦμε πολλὲς φορές, νὰ ρωτήσουμε· γιατὶ λέει ἡ Γραφή: "Ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι, τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ ἐροῦσί σοι". Ἡ γνώση δὲν εἶναι ὅλων. Ἂς ἀντλή-

σουμε ἀπὸ τὴν πηγὴ τοῦ παραδείσου αὐτοῦ παντοτινὰ καὶ πεντακάθαρα νάματα ποὺ ὁδηγοῦν στὴν αἰώνια ζωή, ἂς ἐντρυφήσουμε, ἂς τὰ ἀπολαύσουμε ἄπληστα· γιατὶ ἡ χάρη τους ποτὲ δὲν ξοδεύεται»[10].

---

10. *«Κάλλιστον καὶ ψυχωφελέστατον ἐρευνᾶν τὰς θείας Γραφάς. Ὥσπερ γὰρ δένδρον, παρὰ τὰς διεξόδους τῶν ὑδάτων πεφυτευμένον, οὕτω καὶ ἡ ψυχὴ τῇ θείᾳ ἀρδευομένῃ Γραφῇ πιαίνεται καὶ καρπὸν ὥριμον δίδωσι, πίστιν ὀρθόδοξον, καὶ ἀειθαλέσι τοῖς φύλλοις, ταῖς θεαρέστοις φημὶ ὡραΐζεται πράξεσι· πρός τε γὰρ πρᾶξιν καὶ θεωρίαν ἀθόλωτον ἐκ τῶν ἁγίων Γραφῶν ρυθμιζόμεθα. Πάσης γὰρ ἀρετῆς παράκλησιν καὶ κακίας ἀπάσης ἀποτροπὴν ἐν ταύταις εὑρίσκομεν... Κρούσωμεν τοίνυν εἰς τὸν κάλλιστον παράδεισον τῶν Γραφῶν, τὸν εὐώδη, τὸν γλυκύτατον, τὸν ὡραιότατον, τὸν παντοίοις νοερῶν θεοφόρων ὀρνέων κελαδήμασι περιηχοῦντα ἡμῶν τὰ ὦτα· τὸν ἁπτόμενον ἡμῶν τὰς καρδίας, καὶ λυπουμένων μὲν παρακαλοῦντα, θυμουμένων δὲ κατευνάζοντα καὶ χαρᾶς ἀιδίου ἐμπιπλῶντα· τὸν ἐπιβιβάζοντα ἡμῶν τὴν διάνοιαν ἐπὶ τὰ χρυσαυγῆ μετάφρενα τῆς θείας περιστερᾶς καὶ ὑπέρλαμπρα ταῖς φανωτάταις αὐτῆς πτέρυξι πρὸς τὸν μονογενῆ Υἱὸν καὶ κληρονόμον τοῦ φυτουργοῦ τοῦ νοητοῦ ἀμπελῶνος ἀνάγοντα καὶ δι' αὐτοῦ τῷ Πατρὶ τῶν φώτων προσάγοντα. Ἀλλὰ μὴ παρέργως κρούσωμεν, προθύμως δὲ μᾶλλον καὶ ἐπιμόνως· μὴ ἐκκακήσωμεν κρούοντες. Οὕτω γὰρ ἡμῖν ἀνοιγήσεται. Ἐὰν ἀναγνῶμεν ἅπαξ καὶ δὶς καὶ μὴ διαγνῶμεν, ἃ ἀναγινώσκομεν, μὴ ἐκκακήσωμεν, ἀλλ' ἐπιμείνωμεν, ἀδολεσχήσωμεν, ἐρωτήσωμεν· «Ἐπερώτησον», γάρ, φησίν, «τὸν πατέρα σου, καὶ ἀναγγελεῖ σοι, τοὺς πρεσβυτέρους σου, καὶ ἐροῦσί σοι». Οὐ γὰρ πάντων ἡ γνῶσις. Ἀρυσώμεθα ἐκ τῆς τούτου τοῦ παραδείσου πηγῆς ἀένναα καὶ καθαρώτατα νάματα ἀλλόμενα εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἐντρυφήσωμεν, ἀπλήστως κατατρυφήσωμεν· τὴν γὰρ χάριν ἀδάπανον κέκτηνται»* (Ἰωάννου Δαμασκηνοῦ· «Ἔκδοσις Ἀκριβὴς τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως». Ἐκδόσεις Π. Πουρναρᾶ, Θεσσαλονίκη 1983 κεφ. Δ΄ β17 (90) σελ. 396-397 καὶ ἑξῆς).

Ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος.
Ἔργο τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγ. Ἰωάννου Προδρόμου Καρέα.

Β΄. Χαρακτηρισμοὶ τῆς ἁγίας Γραφῆς

Ἡ ἁγία Γραφὴ περιέχει τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ ποὺ εἶναι:

1. Καθρέφτης

Ὁ ἀπόστολος Ἰάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος στὴν ἐπιστολή του πρὸς ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς παρομοιάζει τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ μὲ καθρέφτη, ποὺ δείχνει μὲ καθαρότητα καὶ ἀκρίβεια τὴν πνευματικὴ κατάστασή μας.

«Αὐτὸν τὸν λόγο νὰ τὸν κάνετε πράξη κι ὄχι μόνο νὰ τὸν ἀκοῦτε ξεγελώντας τοὺς ἑαυτούς σας. Γιατὶ ὅποιος ἀκούει τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ καὶ δὲν τὸν ἐφαρμόζει, αὐτὸς μοιάζει μὲ ἄνθρωπο ποὺ βλέπει τὸν ἑαυτό του μέσα σὲ ἕναν καθρέφτη· τὸν εἶδε καὶ ἔφυγε καὶ ξέχασε ἀμέσως πῶς ἦταν. Ὅποιος ὅμως μελέτησε τὸν τέλειο νόμο, δηλαδὴ τὸν νόμο τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἔμεινε σταθερὸς σὲ αὐτόν, ὅποιος δὲν ὑπῆρξε ἁπλὸς ἀκροατὴς ποὺ ξεχνάει, ἀλλὰ τὸν ἐφάρμοσε στὴν πράξη, αὐτὸς μὲ τὴν ἔμπρακτη αὐτὴ ἐφαρμογὴ θὰ εἶναι μακάριος»[11].

---

11. *«Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἑαυτούς. Ὅτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶ καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθε, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὁποῖος ἦν. Ὁ δὲ παρακύψας εἰς*

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ δὲν πλανᾶ, δὲν ἐξαπατᾶ, δὲν κολακεύει, δὲν μεροληπτεῖ.

2. Φῶς

Ὁ προφήτης καὶ βασιλιὰς Δαβὶδ ἐξυμνεῖ τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ, ὅτι εἶναι φῶς στὰ μονοπάτια τῆς ζωῆς του καὶ ἑπομένως φωτίζει τὴν πορεία τῆς ζωῆς κάθε ἀνθρώπου.

«Φωτοβόλος λύχνος στὴν πορεία τῆς ζωῆς μου εἶναι, ὁ Νόμος σου. Φῶς πλούσιο στοὺς δρόμους μου»[12].

Ὁ Κύριός μας διακήρυξε:

«Ἐγὼ εἶμαι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὅποιος μὲ ἀκολουθεῖ δὲν θὰ πλανιέται στὸ σκοτάδι, ἀλλὰ θὰ ἔχει τὸ φῶς ποὺ ὁδηγεῖ στὴ ζωή»[13].

3. Φωτιά

Ὁ Κύριος παρομοιάζει τὸν λόγο του μὲ φωτιὰ ποὺ καταφλέγει τὴν ἁμαρτία, ποὺ καίει τὸ κακὸ μέσα μας καὶ μᾶς καθαρίζει·

«Ἰδού, οἱ λόγοι μου δὲν εἶναι σὰν τὴν φωτιά; λέει ὁ Κύριος»[14].

νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὗτος οὐκ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται» (Ἰακώβου α΄ 22-25).

12. *«Λύχνος τοῖς ποσί μου ὁ νόμος σου καὶ φῶς ταῖς τρίβοις μου»* (Ψαλμοῦ ριθ΄, 105).

13. *«Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς»* (Ἰωάννου η΄ 12).

14. *«Οὐκ ἰδοὺ οἱ λόγοι μου ὥσπερ πῦρ φλέγον; λέγει Κύριος»* (Ἱερεμίου κγ΄ 29).

Αὐτὴ τὴν φωτιὰ ἄναψε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς γιὰ νὰ κατακαύσει τὴν ἁμαρτία καὶ νὰ μᾶς καθαρίσει ἀπὸ αὐτή. Εἶπε:

«Φωτιὰ ἦρθα νὰ βάλω στὴν γῆ καὶ τὶ ἄλλο θέλω ἂν ἔχει κιόλας ἀνάψει! »[15].

4. Μαχαίρι

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος χαρακτηρίζει τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ ζωντανό, δραστικὸ καὶ κοφτερὸ μαχαίρι ποὺ εἶναι ἱκανὸ νὰ ξεχωρίζει τὴν ἀρετὴ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, τὸ κακὸ ἀπὸ τὸ καλό, τὸ ἀγαθὸ ἀπὸ τὴν πονηρία, τὴν ἀλήθεια ἀπὸ τὸ ψεῦδος·

«Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ζωντανὸς καὶ δραστικός, πιὸ κοφτερὸς καὶ ἀπὸ κάθε δίκοπο σπαθί· εἰσχωρεῖ βαθιά, ὡς ἐκεῖ ποὺ χωρίζει τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὸ πνεῦμα, τὸ κόκαλο ἀπὸ τὸ μεδούλι, καὶ κρίνει τοὺς διαλογισμοὺς καὶ τὶς προθέσεις τῆς καρδιᾶς»[16].

Ὁ Πανάγαθος Θεὸς καὶ Πατέρας μας ἔδωσε στοὺς πιστοὺς τὸ μόνο ἀσφαλὲς κριτήριο γιὰ νὰ ζοῦν μὲ πνευματικὴ ἀσφάλεια, ποὺ εἶναι ὁ λόγος Του.

5. Σπόρος πνευματισμός

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος διδάσκει, ὅτι ὁ λόγος

---

15. *«Πῦρ ἦλθον βαλεῖν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη! »* (Λουκᾶ ιβ΄ 49).

16. *«Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διικνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας»* (πρὸς Ἑβραίους δ΄ 12).

τοῦ Θεοῦ ἀναγεννᾶ τὸν ἄνθρωπο. Εἶναι ὁ πνευματικὸς σπόρος ποὺ φέρνει μέσα μας ζωή:

«Μὴν ξεχνᾶτε ὅτι ἔχετε ξαναγεννηθεῖ ἀπὸ Πατέρα, ποὺ δὲν εἶναι θνητός, ἀλλὰ ἀθάνατος, διὰ τοῦ λόγου Του ποὺ εἶναι ζωντανὸς καὶ αἰώνιος»[17].

Σὲ ὅσους ἀναγεννήθηκαν ἀναφέρεται καὶ ὁ λόγος τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου:

«Σὲ ὅσους ὅμως τὸν δέχθηκαν καὶ πίστεψαν σὲ αὐτόν, ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ γίνουν παιδιὰ τοῦ Θεοῦ. Ἀπὸ τὸν Θεὸ γεννήθηκαν αὐτοὶ καὶ ὄχι ἀπὸ αἷμα γυναίκας οὔτε ἀπὸ ἐπιθυμία ἀνθρώπινη ἢ ἐπιθυμία ἀνδρός»[18].

6. Μέλι

Ὁ προφήτης καὶ βασιλιὰς Δαβὶδ χαρακτηρίζει τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ γλυκύ, ποὺ γλυκαίνει τὴν ζωή, ποὺ γίνεται πικρὴ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὴν πονηρία μας. Λέει:

«Πόσο γλυκὰ καὶ εὐχάριστα εἶναι τὰ λόγια σου στὸν λάρυγγά μου! Στὸ στόμα μου εἶναι πιὸ γλυκὰ καὶ ἀπὸ τὸ μέλι»[19].

---

17. *«Ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σποράς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος Θεοῦ καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα»* (Α΄ Πέτρου α΄ 23).

18. *«Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, οἱ οὐκ ἐξ αἱμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν»* (Ἰωάννου α΄ 12-13).

19. *«Ὡς γλυκέα τῷ λάρυγγί μου τὰ λόγιά σου, ὑπὲρ μέλι τῷ στόματί μου»* (Ψαλμοῦ ριη΄, 118).

Οἱ πονηροὶ ἄνθρωποι πικραίνονται ἀπὸ τὴν ἀλήθεια τῆς ζωῆς ποὺ ἔχει ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅπως διακήρυξε ὁ Ἡσαΐας ὅτι *«ὁ Ἅδης κάτωθεν ἐπικράνθη συναντήσας σοι»*[20].

7. Γάλα λογικὸ καὶ ἄδολο

Ὁ ἀπόστολος Πέτρος χαρακτηρίζει τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ γάλα, ποὺ τρέφει καὶ αὐξάνει τὸν πιστό, γιὰ νὰ ἐνηλικιωθεῖ πνευματικά. Ἀναφέρει:

«Σὰν τὰ νεογέννητα βρέφη, νὰ λαχταρᾶτε τὸ πνευματικὸ καὶ ἄδολο γάλα, γιὰ νὰ αὐξηθεῖτε καὶ νὰ φτάσετε τὴν σωτηρία»[21].

Μὲ τὸ λόγο τοῦ Θεοῦ αὐξάνεται πνευματικὰ καὶ προκόπτει ὁ πιστὸς γιὰ νὰ ἀποκτήσει τὰ χαρακτηριστικὰ τοῦ ὥριμου κατὰ Θεὸν ἀνθρώπου, ὅπως περιγράφονται ἀπὸ τὸν ἀπόστολο Παῦλο:

«Ἔτσι θὰ καταλήξουμε ὅλοι στὴν ἑνότητα ποὺ δίνει ἡ πίστη καὶ ἡ βαθιὰ γνώση τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, θὰ γίνουμε ὥριμοι καὶ θὰ φτάσουμε στὴν τελειότητα ποὺ μέτρο της εἶναι ὁ Χριστός. Δὲν θὰ εἴμαστε πιὰ νήπια, δὲν θὰ κλυδωνιζόμαστε καὶ δὲν θὰ μᾶς πηγαίνει πέρα δῶθε ὁ ἄνεμος τῆς κάθε διδασκαλίας, ἡ ἀνθρώπινη δολιότητα καὶ τὰ τεχνάσματα ποὺ μηχανεύεται ἡ ἀπάτη»[22].

---

20. Ἡσαΐου ιδ΄ 9.

21. *«Ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξηθῆτε εἰς σωτηρίαν»* (Πέτρου Α΄ β΄ 2).

22. *«Μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἑνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέ-*

8. Προυπόθεση γιὰ ἐπιτυχημένη ζωή

Ὁ προφήτης καὶ βασιλιὰς Δαβὶδ σὲ ἕνα ρητορικὸ διάλογο μὲ τὸν Θεὸ Πατέρα διατύπωσε τὴν ἄποψη, ὅτι ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ ἀσφαλῆ καὶ βέβαιο τρόπο γιὰ νὰ ἔχει ὁ νέος μία ἐπιτυχημένη καὶ καταξιωμένη ζωή.

«Μὲ ποιό τρόπο θὰ κατορθώσει καὶ θὰ ἐπιτύχει ὁ νεώτερος στὴν ζωή του; Μόνον ὅταν τηρεῖ τοὺς λόγους σου»[23].

Ἀνάλογα δίδαξε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός:

«Ὅποιος ἀκούει αὐτὰ τὰ λόγια μου καὶ τὰ τηρεῖ, αὐτὸν τὸν παρομοιάζω μὲ ἕναν συνετὸ ἄνθρωπο, ποὺ ἔχτισε τὸ σπίτι του πάνω στὸν βράχο. Ἔτσι, ὅταν ἦρθε ἡ βροχὴ καὶ πλημμύρισαν τὰ ποτάμια καὶ φύσηξαν οἱ ἄνεμοι καὶ ἔπεσαν ὁρμητικὰ πάνω σὲ ἐκεῖνο τὸ σπίτι, δὲν γκρεμίσθηκε, γιατὶ εἶχε θεμελιωθεῖ πάνω στὸν βράχο. Κι ὅποιος ἀκούει αὐτὰ τὰ λόγια μου, μὰ δὲν τὰ τηρεῖ στὴν πράξη, μοιάζει μὲ ἕναν ἄμυαλο ἄνθρωπο, ποὺ ἔχτισε τὸ σπίτι του πάνω στὴν ἄμμο. Ἔτσι, ὅταν ἦρθε ἡ βροχὴ καὶ πλημμύρισαν τὰ ποτάμια καὶ φύσηξαν οἱ ἄνεμοι καὶ ἔπεσαν πάνω σὲ ἐκεῖνο τὸ

λειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ Χριστοῦ, ἵνα μηκέτι ὦμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν τῆς πλάνης» (πρὸς Ἐφεσίους δ΄ 13-15).

23. *«Ἐν τίνι κατορθώσει νεώτερος τὴν ὁδὸν αὐτοῦ; ἐν τῷ φυλάξασθαι τοὺς λόγους σου»* (Ψαλμοῦ ριη΄, 118).

σπίτι, αὐτὸ γκρεμίσθηκε· καὶ ἡ πτώση του ἔγινε μὲ πάταγο μεγάλο»[24].

9. Τσεκούρι

Ὁ Κύριος παρομοιάζει τὸν λόγο Του μὲ τσεκούρι κοφτερὸ ποὺ κόβει καὶ τὴν σκληρὴ πέτρα, δηλαδὴ συντρίβει τὴν σκληρὴ καὶ ἀμετανόητη καρδιὰ ποὺ μοιάζει μὲ βράχο.

«Ἰδού, δὲν εἶναι οἱ λόγοι μου, λέει ὁ Κύριος, σὰν τσεκούρι, τὸ ὁποῖο κόβει καὶ αὐτὸν ἀκόμη τὸν βράχο;»[25].

Ὁ πρόδρομος καὶ βαπτιστὴς Ἰωάννης ἀναφερόμενος στὸ ἔργο τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶπε:

«Τὸ τσεκούρι βρίσκεται κιόλας στὴ ρίζα τῶν δέντρων. Κάθε δέντρο, λοιπόν, ποὺ δὲν δίνει καλὸ καρπό, θὰ κοπεῖ σύρριζα καὶ θὰ ριχθεῖ στὴν φωτιά... Στὸ χέρι του κρατάει τὸ λιχνιστήρι γιὰ νὰ ξεκαθαρίσει τὸ ἁλώνι του καὶ νὰ συνάξει τὸ

---

24. «*Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν πέτραν· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσον τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσε· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὴν ἄμμον· καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσε, καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη*» (Ματθαίου ζ΄ 24-27).

25. «*Οὐκ ἰδοὺ οἱ λόγοι μου, λέγει Κύριος, ὡς πέλυξ κόπτων πέτραν;*» (Ἱερεμίου κγ΄ 29).

σιτάρι στὴν ἀποθήκη του· τὸ ἄχυρο ὅμως θὰ τὸ κάψει μὲ φωτιὰ ποὺ δὲν σβήνει ποτέ»[26].

Μὲ τὴν διδασκαλία Του ὁ Κύριός μας κατέκοψε καὶ ἀφαίρεσε τὴν ἁμαρτία ποὺ κάλυπτε τὶς ψυχές μας.

10. Τροφή

Ὁ Κύριός μας ἀποκρούοντας τὸν πρῶτο πειρασμὸ στὸ ὄρος τῶν πειρασμῶν χαρακτήρισε τὸν λόγο τοῦ Θεοῦ τροφὴ πνευματικὴ ποὺ εἶναι ἀπαραίτητη γιὰ νὰ ζήσουμε:

«Ὁ Ἰησοῦς ὅμως τοῦ ἀποκρίθηκε· Ὁ ἄνθρωπος λέει ἡ Γραφὴ δὲν ζεῖ μὲ μόνο τὸ ψωμί, ἀλλὰ μὲ κάθε λόγο ποὺ βγαίνει ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ Θεοῦ»[27].

Ὁ Κύριός μας ἐπιβεβαίωσε καὶ εἶπε:

α΄. «Γιατὶ ὁ ἄρτος τοῦ Θεοῦ εἶναι αὐτὸς ποὺ κατεβαίνει ἀπὸ τὸν οὐρανὸ καὶ χαρίζει στὸν κόσμο ζωή. Καὶ αὐτοὶ τοῦ εἶπαν· Κύριε, δῶσε μας γιὰ πάντα αὐτὸ τὸν ἄρτο. Τοὺς εἶπε ὁ Ἰησοῦς· Ἐγὼ εἶμαι αὐτὸς ὁ ἄρτος, ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. Ὅ-

---

26. *«Ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται... Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ»* (Λουκᾶ γ΄ 9, 17).

27. *«Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε· γέγραπται, Οὐκ ἐπ᾽ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ᾽ ἐπὶ παντὶ ῥήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος Θεοῦ»* (Ματθαίου δ΄ 4).

ποιος ἔρχεται σὲ ἐμένα δὲν θὰ πεινάσει, καὶ ὅποιος πιστεύει σὲ ἐμένα δὲν θὰ διψάσει ποτέ»[28].

β΄. «Σᾶς βεβαιώνω πὼς ὅποιος δέχεται τὰ λόγια μου καὶ πιστεύει σὲ Αὐτὸν ποὺ μὲ ἔστειλε, ἔχει κιόλας τὴν αἰώνια ζωὴ καὶ δὲν θὰ ἀντιμετωπίσει τὴν τελικὴ κρίση, ἀλλὰ ἔχει κιόλας περάσει ἀπὸ τὸν θάνατο στὴν ζωή»[29].

Ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ Εὐαγγελίου του.
5.2 Τετραευαγγέλιο τέλη 13ου αἰ. Μονὴ Δοειαρίου κώδ.22

28 *«Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ Θεοῦ ἐστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν· Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. εἶπε δὲ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ πώποτε»* (Ἰωάννου στ΄ 33-35).

29. *«Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν»* (Ἰωάννου ε΄ 24).

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος.
Ἀπὸ τὸ βιβλίο: Τὸ Μεγάλο Μετέωρο - Ἱστορία καὶ Τέχνη
INTERAMERICAN ΑΘΗΝΑ 1990

Γ΄. Τὰ παράδοξα τῆς ἁγίας Γραφῆς

Εὔλογα εἶναι δυνατὸν νὰ ἐρωτήσει κάποιος. Ὑπάρχουν παράδοξα στὴν ἁγία Γραφή; Ἡ ἀπάντηση εἶναι καὶ ΟΧΙ καὶ ΝΑΙ. Ὄχι, γιατὶ ἡ ἁγία Γραφὴ περιέχει μόνο ἅγιες, πάνσοφες καὶ εὐλογημένες ἀλήθειες τοῦ Θεοῦ. Ναί, γιατὶ ἡ δική μας φιλοσοφία ζωῆς εἶναι τόσο ἀντίθετη, ποὺ βλέπουμε ἀνάποδα καὶ σὰν παράδοξες τὶς θέσεις τῆς ἁγίας Γραφῆς.

Ἰδοὺ λοιπὸν τὰ παράδοξα:

1. Γιὰ νὰ ὑψωθοῦμε πρέπει νὰ ταπεινωθοῦμε

Ὁ Κύριος μᾶς γνώρισε ἕνα νόμο ποὺ ἐξυψώνει καὶ δοξάζει πραγματικὰ τὸν ἄνθρωπο.

«Ὅποιος ὑψώνει τὸν ἑαυτό του θὰ ταπεινωθεῖ, κι ὅποιος τὸν ταπεινώνει θὰ ὑψωθεῖ»[30].

«Ὅποιος λοιπὸν ταπεινώσει τὸν ἑαυτό του σὰν αὐτὸ τὸ παιδί, αὐτὸς εἶναι ὁ ἀνώτερος στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ»[31].

Ἡ ταπείνωση ὁδήγησε στὴν δόξα καὶ τὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό:

---

30. *«Πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται»* (Λουκᾶ ιη΄ 14).

31. *«Ὅστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν»* (Ματθαίου ιη΄ 4).

«Ὁ Ὁποῖος, ἂν καὶ ἦταν Θεός, δὲν θεώρησε τὴν ἰσότητά του μὲ τὸν Θεὸ ἀποτέλεσμα ἁρπαγῆς, ἀλλὰ τὰ ἀπαρνήθηκε ὅλα καὶ πῆρε μορφὴ δούλου· ἔγινε ἄνθρωπος· καὶ ὄντας πραγματικὸς ἄνθρωπος ταπεινώθηκε θεληματικὰ ὑπακούοντας μέχρι θανάτου, καὶ μάλιστα θανάτου σταυρικοῦ.

Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἀνέβασε πολὺ ψηλὰ καὶ τοῦ χάρισε τὸ ὄνομα ποὺ εἶναι πάνω ἀπὸ ὅλα τὰ ὀνόματα.

Ἔτσι, στὸ ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ ὅλα τὰ ἐπουράνια, τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ ὑποχθόνια θὰ προσκυνήσουν, καὶ κάθε γλώσσα θὰ ὁμολογήσει ὅτι Κύριος εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, γιὰ νὰ δοξάζεται ἔτσι ὁ Θεὸς Πατέρας»[32].

2. Γιὰ νὰ γίνουμε πρῶτοι πρέπει νὰ γίνουμε τελευταῖοι

Ὁ Κύριος δίδαξε τοὺς μαθητές Του ὅτι πρέπει νὰ ἀναζητοῦν τὰ πρωτεῖα τῆς διακονίας καὶ ὄχι τὰ πρεσβεῖα τῆς τιμῆς.

---

32. *«Ὅς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων οὐχ ἁρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐκένωσε μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἑαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἐξομολογήσηται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ πατρός»* (πρὸς Φιλιππησίους β΄ 6-11).

«Κι ὅποιος ἀπὸ σᾶς θέλει νὰ εἶναι πρῶτος πρέπει νὰ γίνει δοῦλος σας»[33].

Ἐπεσήμανε ὅτι μὲ αὐτὸ τὸ κριτήριο

«Πολλοὶ θὰ βρεθοῦν ἀπὸ πρῶτοι τελευταῖοι, καὶ ἄλλοι ἀπὸ τελευταῖοι πρῶτοι»[34].

«Ἔτσι θὰ βρεθοῦν οἱ τελευταῖοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι τελευταῖοι»[35].

3. Γιὰ νὰ γίνουμε σοφοὶ πρέπει νὰ γίνουμε μωροί

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος προτρέπει τὸν πιστὸ νὰ γίνει μωρὸς κατὰ κόσμο γιὰ νὰ ἀποκτήσει τὴν κατὰ Θεὸ σοφία.

«Κανένας, λοιπόν, ἂς μὴν ξεγελάει τὸν ἑαυτό του. Ὅποιος ἀπὸ σᾶς νομίζει πὼς εἶναι σοφὸς μὲ τὰ μέτρα αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ αἰώνα, ἂς γίνει μωρός, γιὰ νὰ γίνει ἔτσι πραγματικὰ σοφός»[36].

4. Γιὰ νὰ νικήσουμε πρέπει νὰ παραδοθοῦμε

Ὁ Κύριος δίδαξε τοὺς μαθητές Του νὰ μὴν ἀποφεύγουν τὶς ἐπιθέσεις τῶν πονηρῶν κακῶν ἀνθρώπων.

---

33. *«Ὃς ἐὰν θέλει ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσται ὑμῶν δοῦλος»* (Ματθαίου κ΄ 27).

34. *«Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι»* (Ματθαίου ιθ΄ 30).

35. *«Οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι»* (Ματθαίου κ΄ 16).

36. *«Μηδεὶς ἑαυτὸν ἐξαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ὑμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός»* (πρὸς Κορινθίους Α΄ γ΄ 18).

«Ἐγὼ ὅμως σᾶς λέω νὰ μὴν ἀντιστέκεστε στὸν κακὸ ἄνθρωπο· ἀλλὰ ἂν κάποιος σὲ χτυπήσει στὸ δεξὶ μάγουλο, γύρισέ του καὶ τὸ ἄλλο»[37].

Αὐτὴ τὴν διδασκαλία Του ἐπιβεβαίωσε στὸ πάθος Του, ὅπως γράφει ὁ ἀπόστολος Πέτρος:

«Τὶς λοιδορίες δὲν τὶς ἀνταπέδιδε, καὶ ὅταν ἔπασχε δὲν ἀπειλοῦσε· ἐμπιστευόταν στὸν δίκαιο Κριτή»[38].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος προτρέπει τοὺς πιστούς:

«Ἂν κάποιος σᾶς κάνει κακό, μὴν τοῦ τὸ ἀνταποδίδετε. Φροντίστε νὰ κάνετε τὸ καλὸ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπὸ σᾶς, νὰ ζεῖτε εἰρηνικὰ μὲ ὅλους. Μὴν ἀγωνίζεστε, ἀγαπητοί, νὰ πάρετε ἐσεῖς ἐκδίκηση, γιατὶ αὐτὸ εἶναι δουλειὰ τοῦ Θεοῦ τὴν ὥρα τῆς κρίσεως. Ὅπως λέει ἡ Γραφή· δική μου εἶναι ἡ ἐκδίκηση, ἐγὼ θὰ τοὺς τὸ ξεπληρώσω, λέει ὁ Κύριος»[39].

---

37. *«Ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ' ὅστις σε ῥαπίσει εἰς τὴν δεξιὰν σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην»* (Ματθαίου ε΄ 39).

38. *«Ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἠπείλει, παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως»* (Πέτρου Α΄ β΄ 23).

39. *«Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος»* (πρὸς Ρωμαίους ιβ΄ 17-19).

5. Γιὰ νὰ ζήσουμε πρέπει νὰ πεθάνουμε

Ὁ Κύριος δίδαξε, ὅτι ὅποιος θέλει νὰ ζήσει στὴν αἰώνια ζωὴ πρέπει νὰ ἀρνηθεῖ καὶ νὰ νεκρώσει τὴν ζωὴ τῆς ἁμαρτίας.

«Ὁ Ἰησοῦς τότε τοὺς ἀπάντησε· Ἔχει ἔρθει πιὰ ἡ ὥρα νὰ δοξασθεῖ ὁ Υἱὸς τοῦ Ἀνθρώπου. Ἀκοῦστε καλά· ἂν τοῦ σιταριοῦ ὁ σπόρος δὲν πέσει στὴν γῆ καὶ δὲν πεθάνει, μένει ἕνας μονάχος σπόρος. Ἂν ὅμως πεθάνει, φέρνει ἄφθονο καρπό. Αὐτὸς ποὺ ἀγαπάει τὴν ζωή του θὰ τὴν χάσει· αὐτὸς ὅμως ποὺ τὴν ζωή του δὲν τὴν λογαριάζει ὅσο κρατάει αὐτὸς ὁ κόσμος, θὰ τὴν φυλάξει γιὰ τὴν αἰώνια ζωή»[40].

6. Γιὰ νὰ σώσουμε τὴν ζωή μας πρέπει νὰ τὴν θυσιάσουμε γιὰ τὸν Χριστό μας

Ὁ Κύριος δίδαξε τὴν ἀληθινὴ ἀγάπη γιὰ τὴν ζωή.

«Ὅποιος προσπαθήσει νὰ σώσει τὴν ζωή του θὰ τὴν χάσει, καὶ ὅποιος χάσει τὴν ζωή του γιὰ μένα θὰ τὴν σώσει»[41].

---

40. «Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων· Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν» (Ἰωάννου ιβ΄ 23, 25).

41. «*Ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ*

7. Γιὰ νὰ πάρουμε πρέπει νὰ δώσουμε

Ὁ Κύριος προέτρεψε τοὺς μαθητές Του νὰ δίνουν γιὰ νὰ παίρνουν.

«Δίνετε καὶ θὰ σᾶς δώσει καὶ ἐσᾶς ὁ Θεός»[42].

«Ὅλες οἱ ἐπιθυμίες τῶν δικαίων εἶναι ἀγαθὲς καὶ θὰ πραγματοποιηθοῦν ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ. Κάθε δὲ πονηρὰ ἐλπίδα τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων, ἐπειδὴ εἶναι κακή, θὰ καταστραφεῖ. Ὑπάρχουν ἄνθρωποι, ποὺ σκορπίζουν ἁπλόχερα τὰ ἀγαθά τους γιὰ τὴν ἐξυπηρέτηση τῶν ἄλλων καὶ μὲ τὴν εὐλογία τοῦ Θεοῦ ἀποκτοῦν πολὺ περισσότερα. Ἀντίθετα ὑπάρχουν καὶ ἄλλοι ποὺ ἂν καὶ διαρκῶς συγκεντρώνουν ὑλικὰ ἀγαθὰ μὲ παράνομους τρόπους, πάντοτε στεροῦνται. Ὁ εὐθύς, ὁ ἄκακος ἄνθρωπος ἔχει πάντοτε τὶς εὐλογίες ἐκ μέρους τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἔπαινο ἐκ μέρους τῶν ἀνθρώπων. Ἄνθρωπος ὅμως, ποὺ ἀποθηριώνεται ἀπὸ τὸν θυμό, ἔχει ἀποκρουστικὴ συμπεριφορὰ καὶ κακὴ τὴν ἐμφάνιση»[43].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος τόνισε αὐτὸ τὸν νόμο, ὅταν μίλησε στοὺς Πρεσβυτέρους τῆς Ἐφέσου·

ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν» (Ματθαίου ι΄ 39).

42. «*Δίδοτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν*» (Λουκᾶ στ΄ 38).

43. «*Ἐπιθυμία δικαίων πᾶσα ἀγαθή, ἐλπὶς δὲ ἀσεβῶν ἀπολεῖται. εἰσὶν οἳ τὰ ἴδια σπείροντες πλείονα ποιοῦσιν, εἰσὶ δὲ καὶ οἳ συνάγοντες ἐλαττονοῦνται. ψυχὴ εὐλογουμένη πᾶσα ἁπλῆ, ἀνὴρ δὲ θυμώδης οὐκ εὐσχήμων*» (Παροιμιῶν ια΄ 23, 25).

«Μὲ κάθε τρόπο σᾶς ἔδωσα τὸ παράδειγμα, ὅτι πρέπει νὰ ἐργάζεστε ἔτσι σκληρά, γιὰ νὰ μπορεῖτε νὰ βοηθᾶτε αὐτοὺς ποὺ ἔχουν ἀνάγκη. Νὰ θυμᾶστε τὰ λόγια τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ, ποὺ εἶπε· καλύτερο εἶναι νὰ δίνεις παρὰ νὰ παίρνεις»[44].

Αὐτὸ τὸν πνευματικὸ νόμο, ποὺ πρέπει νὰ διέπει τὴν ζωὴ τοῦ πιστοῦ, ἀναπτύσσει ἐκτενῶς ὁ ἴδιος Ἀπόστολος στὴν ἐπιστολή του πρὸς Κορινθίους Β΄, θ΄ 6-15.

8. Ἕνας θησαυρὸς φυλάσσεται σὲ εὔθραστο ὀστράκινο σκεῦος

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφερόμενος στὴν πνευματικὴ κατάσταση τῶν πιστῶν, διαπιστώνει ὅτι ἡ πίστη, ποὺ εἶναι ὁ πνευματικὸς θησαυρὸς τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου φυλάσσεται σὲ ἕνα εὔθραστο ὀστράκινο σκεῦος ποὺ εἶναι ἡ προαίρεση τοῦ ἀνθρώπου. Ὅπως ὅταν θραυστεῖ τὸ σκεῦος καταστρέφεται ὁ θησαυρός, ἔτσι καὶ ὅταν ἡ προαίρεση τοῦ ἀνθρώπου πληγεῖ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὴν ἀμφιβολία ἐξαφανίζεται ἡ πίστη στὸν ἀληθινὸ καὶ ζωντανὸ Θεό.

«Ἐμεῖς ἔχουμε αὐτὸ τὸν θησαυρὸ μέσα στὰ σώματά μας τὰ εὔθραυστα καὶ χωματένια»[45].

---

44. *«Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν ὅτι οὕτω κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπε· μακάριόν ἐστι μᾶλλον διδόναι ἢ λαμβάνειν»* (Πράξεων κ΄ 35).

45. *«Ἔχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσι»* (πρὸς Κορινθίους Β΄, δ΄ 7).

Αὐτὸν τὸν ἀνεκτίμητο θησαυρό, ποὺ εἶναι ἡ πίστη μας καὶ ἡ ἐμπειρία τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, ὀφείλουμε νὰ προφυλάξουμε καὶ νὰ τὸν κρατήσουμε, διότι ὅπως τὸ σκεῦος χωρὶς τὸν θησαυρὸ δὲν ἔχει καμία ἀξία ἔτσι καὶ ὁ ἄνθρωπος χωρὶς τὴν πίστη.

9. Ἂν καὶ ἀδύναμοι ἐργαζόμαστε τὰ τέλεια καὶ μεγάλα ἔργα τοῦ Θεοῦ.

Παρατηρεῖται ἕνα παράδοξο στὴν ἱστορία τῆς σωτηρίας, ὅτι πολλὲς φορὲς ὁ Θεὸς χρησιμοποιεῖ ἀδύναμους ἀνθρώπους γιὰ νὰ ἐπιτελέσουν ἔργα ποὺ ὑπερβαίνουν τὶς δυνατότητες τῶν ἀνθρώπων. Ἔτσι ἡ ἀσθένεια, ἡ ταπεινὴ καταγωγή, ἡ ἔλλειψη ἀνθρώπινης σοφίας καὶ ἄλλα δὲν ἐμποδίζουν τὸν Θεὸ νὰ ἐπιτύχει τὸ θέλημά Του.

Αὐτὸ τὸν πανίσχυρο πνευματικὸ νόμο ὑπενθύμισε ὁ Θεὸς στὸν ἀπόστολο Παῦλο, ποὺ Τὸν παρακάλεσε νὰ τὸν θεραπεύσει ἀπὸ τὴν ἀσθένειά του γιὰ νὰ μπορεῖ μὲ περισσότερες δυνάμεις νὰ Τὸν ὑπηρετεῖ, λέγοντάς του:

«Σοῦ ἀρκεῖ ἡ χάρη μου, γιατὶ ἡ δύναμή μου φανερώνεται στὴν πληρότητά της μέσα σὲ αὐτὴ τὴν ἀδυναμία σου»[46].

Μὲ τὸν ἴδιο νόμο ἐνεργεῖ ὁ Θεὸς ὅπως διακήρυξε ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι: «Αὐτοὺς ποὺ ὁ κόσμος τοὺς θεωρεῖ μωρούς, ἐκείνους διάλεξε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ ντροπιάσει τελικὰ τοὺς σοφούς· καὶ

46. *«Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμίς μου ἐν ἀσθενείᾳ τελειοῦται»* (πρὸς Κορινθίους Β΄ ιβ΄ 9).

αὐτοὺς ποὺ ὁ κόσμος τοὺς θεωρεῖ ἀνίσχυρους, ἐκείνους διάλεξε ὁ Θεὸς γιὰ νὰ ντροπιάσει τελικὰ τοὺς κατὰ κόσμον ἰσχυρούς· καὶ αὐτοὺς ποὺ ὁ κόσμος τοὺς θεωρεῖ παρακατιανοὺς καὶ περιφρονημένους, ἐκείνους διάλεξε ὁ Θεός, τὰ μηδενικά, γιὰ νὰ καταργήσει ὅσους θαρροῦν πὼς εἶναι κάτι»[47].

10. Τά παράδοξα τῆς πνευματικῆς ζωῆς

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὁ μέγας αὐτὸς ἀγωνιστὴς τοῦ χριστιανικοῦ στίβου περιγράφει τὴν πνευματικὴ ζωὴ τῶν πιστῶν καὶ τὰ παράδοξά της ὡς ἑξῆς:

«Δοκιμάζουμε δόξα καὶ ἀτίμωση, δυσφήμηση καὶ ἔπαινο. Μᾶς θεωροῦν λαοπλάνους, καὶ ὅμως λέμε τὴν ἀλήθεια· μᾶς ἀγνοοῦν καὶ ὅμως γινόμαστε γνωστοί· φτάνουμε στὸν θάνατο, καὶ νὰ ποὺ ζοῦμε· μᾶς βασανίζουν, ἀλλὰ δὲν πεθαίνουμε· μᾶς προξενοῦν στενοχώριες κι ὅμως πάντοτε χαιρόμαστε· εἴμαστε φτωχοί, κάνουμε ὅμως πολλοὺς νὰ πλουτίσουν· τίποτα δὲν ἔχουμε καὶ τὰ πάντα κατέχουμε»[48].

---

47. *«Τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἐξελέξατο ὁ Θεὸς ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά, καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἐξουθενημένα ἐξελέξατο ὁ Θεός, καὶ τὰ μὴ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ»* (πρὸς Κορινθίους Α΄ α΄ 27).

48. *«Διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας, ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς, ὡς ἀγνοούμενοι καὶ ἐπιγινωσκόμενοι, ὡς ἀποθνήσκοντες καὶ ἰδοὺ ζῶμεν, ὡς παιδευόμενοι καὶ μὴ θανατούμενοι, ὡς λυπούμενοι ἀεὶ δὲ χαίροντες, ὡς πτωχοὶ πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες, ὡς μηδὲν ἔχοντες καὶ τὰ πάντα κατέχοντες»* (πρὸς Κορινθίους Β΄ στ΄ 8-10).

Ὁ Κύριος διδάσκων κατὰ τὴν ἡμέρα τῆς Μεσοπεντηκοστῆς
ΑΘΗΝΑΙ α῾π῾γ

Δ΄. Ἡ ἁγία Γραφὴ ἀπαντάει στὰ ἐρωτήματά μας

Θὰ ἀναφέρουμε τὶς ἀπαντήσεις τῆς ἁγίας Γραφῆς σὲ ὡρισμένα ἐρωτήματα ποὺ συνήθως τίθενται στὸν πιστό.

1. Πῶς θὰ βεβαιωθεῖς, ὅτι ἡ ἁγία Γραφὴ λέει τὴν ἀλήθεια;

Ὁ Κύριος εἶπε, ὅτι ὅποιος ταυτίζει τὸ θέλημά του μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ αὐτὸς βεβαιώνεται ὅτι ἡ ἁγία Γραφὴ διδάσκει τὴν ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ:

«Ὅποιος εἶναι πρόθυμος νὰ τηρεῖ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς θὰ καταλάβει ἂν αὐτὰ ποὺ λέω προέρχονται ἀπὸ τὸν Θεὸ ἢ τὰ λέω ἀπὸ μόνος μου»[49].

Οἱ Βεροιεῖς βεβαιώθηκαν μὲ τὴν πνευματικὴ προσωπικὴ μελέτη τους ὅτι ἡ ἁγία Γραφὴ διδάσκει τὴν ἀλήθεια:

«Οἱ Ἰουδαῖοι στὴ Βέροια ἦταν πιὸ καλοπροαίρετοι ἀπὸ ὅ,τι στὴν Θεσσαλονίκη. Δέχθηκαν τὸ κήρυγμα μὲ πολλὴ προθυμία καὶ κάθε μέρα ἐξέταζαν τὴν Γραφὴ γιὰ νὰ ἐλέγξουν ἂν ἦταν ἔτσι ὅπως τὰ ἔλεγε ὁ Παῦλος. Πολλοί, λοιπόν, ἀπὸ αὐ-

49. *«Ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐστιν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ»* (Ἰωάννου ζ΄ 17).

τοὺς πίστεψαν, καὶ ἀπὸ τὶς Ἑλληνίδες τῆς ἀνώτερης τάξης καὶ ἀπὸ τοὺς ἄντρες ὄχι καὶ λίγοι»[50].

2. Ποιός εἶναι ὁ ἀληθινὸς Θεός;

Ἡ ἁγία Γραφὴ μαρτυρεῖ, ὅτι ὁ ἀληθινὸς Θεὸς εἶναι:

α΄. Αὐτὸς ποὺ ἀποκαλύφθηκε στοὺς ἀνθρώπους.

«Καὶ λάλησε τότε ὁ Κύριος ὅλους τοὺς λόγους αὐτοὺς λέγοντας· Ἐγὼ εἶμαι Κύριος ὁ Θεός σου, ὁ ὁποῖος σὲ ἔβγαλα ἀπὸ τὴν Αἴγυπτο, ἀπὸ τὴν χώρα ἐκείνη τῆς δουλείας. Δὲν θὰ ὑπάρχουν γιὰ σένα ἄλλοι θεοὶ ἐκτὸς ἀπὸ μένα»[51].

β΄. Αὐτὸς ποὺ θυσιάσθηκε γιὰ αὐτούς:

«Καὶ ὁ Κύριος θέλει νὰ τὸν καθαρίσει πλήρως ἀπὸ τὸν ἐξευτελισμὸ καὶ τὴν ταπείνωση στὴν ὁποία τὸν ὑπέβαλαν οἱ ἄνθρωποι, ἀπὸ τὶς πληγὲς τὶς ὁποῖες κατάφεραν σὲ Αὐτόν. Ἐὰν προσφέρετε Αὐτὸν ὡς ἐξιλαστήρια θυσία γιὰ τὶς ἁμαρτίες σας, ἡ ψυχή σας λυτρωμένη θὰ δεῖ τὴν ἀτελεύτητη γενεά του. Ὁ Κύριος θέλει νὰ ἀφαιρέσει τὸν πόνο τῆς ψυχῆς του, νὰ δείξει αὐτὸν καὶ δι᾽ αὐτοῦ

---

50. *«Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ᾽ ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτω. πολλοὶ μὲν οὖν ἐξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι»* (Πράξεων ιζ΄ 11, 12)

51. *«Καὶ ἐλάλησε Κύριος πάντας τοὺς λόγους τούτους λέγων· ἐγώ εἰμι Κύριος ὁ Θεός σου, ὅστις ἐξήγαγόν σε ἐκ γῆς Αἰγύπτου, ἐξ οἴκου δουλείας. οὐκ ἔσονταί σοι θεοὶ ἕτεροι πλὴν ἐμοῦ»* (Ἐξόδου κ΄ 1-3).

σὲ ὅλο τὸν κόσμο φῶς, ἱκανὸ νὰ ἀναπλάσει καὶ ἀναγεννήσει μὲ τὴν σύνεση τὸ ἀνθρώπινο γένος. Θέλει νὰ ἀποδείξει ἀθῶο αὐτὸν τὸν δίκαιο, ποὺ ὑπηρετεῖ εὐσυνείδητα καὶ μὲ ἀγάπη τοὺς πολλούς. Αὐτῶν δὲ τῶν πολλῶν τὶς ἁμαρτίες Αὐτὸς θὰ ἀναλάβει. Γιὰ τοῦτο Αὐτὸς θὰ πάρει ὡς δική Του πνευματικὴ κληρονομιὰ πολλούς· καὶ ἀπὸ τοὺς ἰσχυροὺς θὰ πάρει καὶ θὰ διαμοιράσει λάφυρα, ἐπειδὴ ἑκούσια παραδόθηκε ἡ ζωή Του στὸν λυτρωτικὸ θάνατο γιὰ μᾶς. Κατατάχθηκε δὲ μεταξὺ τῶν παρανόμων καὶ ὡς τέτοιος θεωρήθηκε. Αὐτὸς ὅμως μὲ τὴν σταυρική Του θυσία πῆρε πάνω Του τὶς ἁμαρτίες πολλῶν καὶ παραδόθηκε στὸν σταυρικὸ θάνατο γιὰ τὶς ἁμαρτίες τους»[52].

3. Ὑπάρχουν πολλοὶ θεοί;

Ἡ ἁγία Γραφὴ ἀπαντᾶ ΟΧΙ καὶ ὅτι οἱ θεοὶ ποὺ προσκυνοῦν οἱ εἰδωλολάτρες εἶναι ἄψυχα εἴδωλα:

«Ψάλατε στὸν Κύριο ὅλοι οἱ κάτοικοι τῆς γῆς. Ἀναγγείλατε ἀπὸ ἡμέρα σὲ ἡμέρα τὴν σωτη-

52. *«Καὶ Κύριος βούλεται καθαρίσαι αὐτὸν ἀπὸ τῆς πληγῆς. ἐὰν δῶτε περὶ ἁμαρτίας, ἡ ψυχὴ ὑμῶν ὄψεται σπέρμα μακρόβιον· καὶ βούλεται Κύριος ἀφελεῖν ἀπὸ τοῦ πόνου τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, δεῖξαι αὐτῷ φῶς καὶ πλάσαι τῇ συνέσει, δικαιῶσαι δίκαιον εὖ δουλεύοντα πολλοῖς, καὶ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν αὐτὸς ἀνοίσει. διὰ τοῦτο αὐτὸς κληρονομήσει πολλοὺς καὶ τῶν ἰσχυρῶν μεριεῖ σκῦλα, ἀνθ' ὧν παρεδόθη εἰς θάνατον ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς ἀνόμοις ἐλογίσθη· καὶ αὐτὸς ἁμαρτίας πολλῶν ἀνήνεγκε καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν παρεδόθη»* (Ἡσαΐου νγ΄ 10-12).

ρία, ποὺ αὐτὸς προσφέρει. Διηγηθεῖτε καὶ παραστήσατε σὲ ὅλα τὰ ἔθνη τὴν δόξα Του, σὲ ὅλους τοὺς λαοὺς τὰ θαυμαστὰ ἔργα Του. Διότι ὁ Κύριος εἶναι μέγας καὶ ἄξιος νὰ ὑμνολογεῖται μὲ ὅλη τὴν δύναμή μας. Εἶναι φοβερὸς ἐναντίον ὅλων τῶν ψευδῶν θεῶν. Διότι ὅλοι οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν εἶναι ἄψυχα καὶ ψευδῆ εἴδωλα, ὁ δὲ Θεός μας εἶναι ὁ δημιουργὸς τῶν οὐρανῶν. Δόξα καὶ ἔπαινος πάντοτε ὑπάρχει ἐνώπιόν Του. Δύναμη καὶ καύχημα στὸν τόπο Του, στὸν ἱερὸ δηλαδὴ ναό Του. Ἀποδώσατε στὸν Κύριο ὅλες οἱ πατριαρχικὲς οἰκογένειες τῶν ἐθνῶν, ἀποδώσατε στὸν Κύριο δόξα, ἀναγνωρίστε τὴν παντοδυναμία Του. Δῶστε δόξα στὸν Κύριο, στὸ ὄνομα τὸ ὑπερύμνητό Του. Πάρτε δῶρα καὶ φέρτε τα ἐνώπιόν Του καὶ προσκυνήσατε τὸν Κύριο στὶς ἅγιες αὐλὲς τῆς Σκηνῆς τοῦ Μαρτυρίου Του. Ἂς συγκλονισθεῖ ἀπὸ φόβο ὁλόκληρη ἡ οἰκουμένη ἐνώπιόν Του. Μὲ τὴν θεία παντοδυναμία Του ἂς διορθωθεῖ ἡ γῆ, ὥστε νὰ μὴ κλονισθεῖ στὸν αἰώνα. Ὁ οὐρανὸς ἂς εὐφρανθεῖ καὶ ἡ γῆ ἂς ἀγαλλιάσει. Διαλαλήσατε δὲ μεταξὺ ὅλων τῶν ἐθνῶν· Ὁ Κύριος εἶναι ὁ μόνος βασιλιάς»[53].

53. *«Ἄσατε τῷ Κυρίῳ, πᾶσα ἡ γῆ, ἀναγγείλατε ἐξ ἡμέρας εἰς ἡμέραν σωτηρίαν αὐτοῦ. ἐξηγεῖσθε ἐν τοῖς ἔθνεσι τὴν δόξαν αὐτοῦ, ἐν πᾶσι τοῖς λαοῖς τὰ θαυμάσια αὐτοῦ. ὅτι μέγας Κύριος καὶ αἰνετὸς σφόδρα, φοβερός ἐστιν ἐπὶ πάντας τοὺς θεούς. ὅτι πάντες οἱ θεοὶ τῶν ἐθνῶν εἴδωλα, καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν οὐρανοὺς ἐποίησε. δόξα καὶ ἔπαινος κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ, ἰσχὺς καὶ καύχημα ἐν τόπῳ αὐτοῦ. δότε τῷ Κυρίῳ αἱ πατριαὶ τῶν ἐθνῶν, δότε τῷ Κυρίῳ δόξαν καὶ ἰσχύν· δότε τῷ*

4. Μὲ τὶς μαλὲς του προσπάθειες ὁ ἄνθρωπος μπορεῖ μάποτε νὰ ἀνεβεῖ στὸν οὐρανό;

Σὲ αὐτὴ τὴν ἐρώτηση ἀπαντᾶ ὁ Κύριός μας, ὅτι οἱ προϋποθέσεις γιὰ νὰ εἰσέλθει ὁ ἄνθρωπος στὸν οὐρανό εἶναι δύο· πρῶτον νὰ πιστέψει στὸν Υἱό τοῦ Θεοῦ, καὶ δεύτερον νὰ ἀναγεννηθεῖ πνευματικὰ μὲ τὰ ἅγια Μυστήρια:

«Ἐκεῖνος ποὺ πιστεύει στὸν Υἱὸ ἔχει αἰώνια ζωή· ἐκεῖνος ποὺ ἀρνεῖται νὰ πιστέψει στὸν Υἱὸ δὲν θὰ δεῖ τὴν ζωή, ἀλλὰ ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει πάνω του»[54].

«Ὁ Ἰησοῦς τοῦ ἀπάντησε: Σὲ βεβαιώνω πὼς ἂν κανεὶς δὲν γεννηθεῖ ἀπὸ τὸ νερὸ καὶ ἀπὸ τὸ Πνεῦμα, δὲν μπορεῖ νὰ μπεῖ στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ὅ,τι γεννιέται ἀπὸ τὸν ἄνθρωπο εἶναι ἀνθρώπινο, ἐνῶ ὅ,τι γεννιέται ἀπὸ τὸ Πνεῦμα εἶναι πνευματικό»[55].

Κυρίῳ δόξαν ὀνόματος αὐτοῦ, λάβετε δῶρα καὶ ἐνέγκατε κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ προσκυνήσατε Κυρίῳ ἐν αὐλαῖς ἁγίαις αὐτοῦ. φοβηθήτω ἀπὸ προσώπου αὐτοῦ πᾶσα ἡ γῆ, κατορθωθήτω ἡ γῆ καὶ μὴ σαλευθήτω· εὐφρανθήτω ὁ οὐρανὸς καὶ ἀγαλλιάσθω ἡ γῆ, καὶ εἰπάτωσαν ἐν τοῖς ἔθνεσι· Κύριος βασιλεύων» (Α΄ Παραλειπομένων ιστ΄ 23-31).

54. *«Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν»* (Ἰωάννου γ΄ 36).

55. *«Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς· Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστιν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ Πνεύματος πνεῦμά ἐστι»* (Ἰωάννου γ΄ 5-6).

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διευκρινίζει τὴν χρησιμότητα τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ ποὺ βοηθοῦν τὸν ἄνθρωπο νὰ συνειδητοποιήσει τὴν πνευματικὴ κατάστασή του, ὥστε νὰ ζητήσει τὴν σωτηρία του ἀπὸ τὸν Θεὸ ποὺ παρέχεται δωρεὰν μὲ τὶς προαναφερθεῖσες προϋποθέσεις:

«Ξέρουμε πὼς ὅσα λέει ὁ νόμος ἰσχύουν γιὰ ὅσους ζοῦν κάτω ἀπὸ τὴν ἐξουσία τοῦ νόμου. Καὶ τὰ παραπάνω τὰ λέει γιὰ νὰ κλείσει κάθε στόμα, καὶ γιὰ νὰ ἀποδειχθεῖ ὅτι ὅλη ἡ ἀνθρωπότητα εἶναι ὑπόδικη ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ. Γιατί, μὲ τὰ ἔργα ποὺ ἐπιβάλλει ὁ νόμος, κανένας δὲν μπορεῖ νὰ δικαιωθεῖ. Τὸ μόνο ποὺ καταφέρνει μὲ τὸν νόμο εἶναι νὰ συνειδητοποιήσει τὴν δύναμη τῆς ἁμαρτίας»[56].

«Ἀντίθετα, ὅσοι στηρίζουν τὴν ἐλπίδα τους στὴν τήρηση τοῦ νόμου βρίσκονται κάτω ἀπὸ κατάρα. Γιατὶ ἀναφέρεται στὴν Γραφή: Καταραμένος ὅποιος δὲν μένει πιστὸς σὲ ὅλα ὅσα εἶναι γραμμένα στὸ βιβλίο τοῦ νόμου καὶ δὲν τὰ τηρεῖ»[57].

---

56. *«Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ Θεῷ, διότι ἐξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἁμαρτίας»* (πρὸς Ρωμαίους γ΄ 19, 20).

57. *«Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσί· γέγραπται γάρ· ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά»* (πρὸς Γαλάτας γ΄ 10).

5. Μπορεῖ ὁ Θεὸς νὰ σώσει ἕνα πολὺ ἁμαρτωλὸ ἄνθρωπο;

Ἤδη ἀπὸ τὸν προφήτη Ἡσαΐα ἐξαγγέλλεται, ὅτι ὁ Θεὸς περιμένει τὸν ἁμαρτωλὸ νὰ μετανοήσει γιὰ νὰ τὸν σώσει:

«Ἀναζητεῖστε τὸν Κύριο μὲ προθυμία· καὶ ὅταν τὸν βρεῖτε, ἐπικαλεστεῖτε μὲ πίστη τὴν βοήθειά του· ὅταν δὲ ὁ Κύριος σᾶς πλησιάζει, ὁ ἀσεβὴς ἂς ἐγκαταλείψει τὶς ἁμαρτωλές του ὁδοὺς καὶ ὁ παράνομος ἄνθρωπος ἂς ἐπιστρέψει μὲ μετάνοια στὸν Κύριο. Καὶ τότε ὁ Κύριος θὰ τὸν ἐλεήσει, διότι μὲ μεγάλη ἔκταση θὰ συγχωρήσει τὶς ἁμαρτίες ἐκείνου καὶ ὅλων σας. Διότι οἱ δικές μου βουλὲς καὶ ἀποφάσεις, λέει ὁ Κύριος, δὲν εἶναι σὰν τὶς δικές σας βουλές· καὶ τὰ ἔργα σας δὲν εἶναι ὅπως τὰ δικά μου ἔργα. Ἀλλά, ὅσο ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τὴν γῆ, τόσο ἀπέχουν τὰ ἔργα μου ἀπὸ τὰ δικά σας, καὶ οἱ σκέψεις μου ἀπο τὶς σκέψεις σας»[58].

Ὁ Κύριος διευκρινίζει μὲ τὸν προφήτη Ἡσαΐα ὅτι ἐνῶ ἐκεῖνος εἶναι ὁ μόνος ποὺ ἐξαλείφει τὶς

58. *«Ζητήσατε τὸν Κύριον καὶ ἐν τῷ εὑρίσκειν αὐτὸν ἐπικαλέσασθε· ἡνίκα δ' ἂν ἐγγίζῃ ὑμῖν, ἀπολιπέτω ὁ ἀσεβὴς τὰς ὁδοὺς αὐτοῦ καὶ ἀνὴρ ἄνομος τὰς βουλὰς αὐτοῦ καὶ ἐπιστραφήτω ἐπὶ Κύριον, καὶ ἐλεηθήσεται, ὅτι ἐπὶ πολὺ ἀφήσει τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν. οὐ γάρ εἰσιν αἱ βουλαί μου ὥσπερ αἱ βουλαὶ ὑμῶν, οὐδ' ὥσπερ αἱ ὁδοὶ ὑμῶν αἱ ὁδοί μου, λέγει Κύριος. ἀλλ' ὡς ἀπέχει ὁ οὐρανὸς ἀπὸ τῆς γῆς, οὕτως ἀπέχει ἡ ὁδός μου ἀπὸ τῶν ὁδῶν ὑμῶν καὶ τὰ διανοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς διανοίας μου»* (Ἡσαΐου νε΄ 6-9).

ἁμαρτίες τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἐπειδὴ εἶναι ἀγαθός, ὁ ἁμαρτωλὸς δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾶ τὶς ἁμαρτίες του μέχρι νὰ τὶς ἐξομολογηθεῖ καὶ νὰ λάβει τὴν ἄφεση:

«Οὔτε σὲ ὑποχρέωσα νὰ ἀποκτήσεις μὲ χρήματα θυμίαμα ἐδῶ ποὺ βρίσκεσαι, οὔτε τὸ λίπος τῶν θυσιῶν σου ἐπεθύμησα. Ἀλλὰ ἐγὼ ὑπῆρξα προστάτης σου, κατὰ τὸν χρόνο ποὺ σὺ ἔμενες ἀμετανόητος στὶς ἁμαρτίες σου καὶ στὶς ἀδικίες σου. Ἐγὼ εἶμαι, ἐγὼ εἶμαι ὁ μόνος, ὁ ὁποῖος σβήνω καὶ ἐξαλείφω τὶς ἀνομίες σου λόγω τῆς ἀγαθότητάς μου καὶ πρὸς δόξα μου, καὶ δὲν θὰ θυμηθῶ πλέον τὶς ἁμαρτίες σου. Σὺ ὅμως νὰ ἔχεις πάντοτε ὑπ᾽ ὄψη σου τὶς ἀνομίες σου, νὰ θυμᾶσαι ποιὸς εἶσαι, καὶ ἔλα νὰ δικασθοῦμε. Λέγε σὺ πρῶτος τὶς ἀνομίες σου, ἀναγνωρίζοντας μὲ μετάνοια αὐτές, γιὰ νὰ λάβεις δικαίωση καὶ συγχώρηση»[59].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος βεβαιώνει τὸν ἁμαρτωλὸ γιὰ τὴν σωτηρία του:

«Σὲ αὐτὰ τὰ λόγια ποὺ θὰ πῶ μπορεῖ νὰ στηριχθεῖ κανεὶς καὶ πρέπει ὅλοι νὰ τὰ δεχθοῦν: Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἦρθε στὸν κόσμο γιὰ νὰ σώσει τοὺς ἁμαρτωλούς· καὶ πρῶτος ἀνάμεσά τους

59. *«Οὐδὲ ἐκτήσω μοι ἀργυρίου θυμίαμα, οὐδὲ τὸ στέαρ τῶν θυσιῶν σου ἐπεθύμησα, ἀλλὰ ἐν ταῖς ἁμαρτίαις σου καὶ ἐν ταῖς ἀδικίαις σου προέστην σου. ἐγώ εἰμι, ἐγώ εἰμι ὁ ἐξαλείφων τὰς ἀνομίας σου ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τὰς ἁμαρτίας σου καὶ οὐ μὴ μνησθήσομαι. Σὺ δὲ μνήσθητι καὶ κριθῶμεν· λέγε σὺ τὰς ἀνομίας σου πρῶτος, ἵνα δικαιωθῇς»* (Ἡσαΐου μγ΄ 24-26).

εἶμαι ἐγώ. Ἀκριβῶς ὅμως γι' αὐτὸ μὲ ἐλέησε, γιὰ νὰ δείξει ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς σὲ ἐμένα πρῶτα ὅλη του τὴν μακροθυμία, ὥστε νὰ γίνω παράδειγμα γιὰ ἐκείνους ποὺ πρόκειται νὰ πιστέψουν σὲ Αὐτὸν καὶ νὰ ὁδηγηθοῦν ἔτσι στὴν αἰώνια ζωή»[60].

6. Ἡ σωτηρία μου εἶναι διπαίωμά μου ἢ κατόρθωμά μου;

Ἡ ἁγία Γραφὴ εἶναι σαφής, ὅτι ἡ σωτηρία εἶναι ἐνέργεια τῆς ἀγαθότητας καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ:

«Γιατὶ μὲ τὰ ἔργα τοῦ νόμου δὲν θὰ σωθεῖ κανένας ἄνθρωπος»[61].

«Τόσο πολὺ ἀγάπησε ὁ Θεὸς τὸν κόσμο, ὥστε παρέδωσε στὸν θάνατο τὸ μονογενῆ Του Υἱὸ γιὰ νὰ μὴ χαθεῖ ὅποιος πιστεύει σὲ Αὐτὸν ἀλλὰ νὰ ἔχει ζωὴ αἰώνια»[62].

«Ὁ Θεὸς ὅμως ξεπερνώντας αὐτὰ τὰ ὅρια ἔδειξε τὴν ἀγάπη Του γιὰ μᾶς, γιατὶ ἐνῶ ἐμεῖς ζούσαμε ἀκόμα στὴν ἁμαρτία, ὁ Χριστὸς ἔδωσε

60. *«Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι Χριστὸς Ἰησοῦς ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον ἁμαρτωλοὺς σῶσαι, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγώ· ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἠλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Ἰησοῦς Χριστὸς τὴν πᾶσαν μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον»* (πρὸς Τιμόθεον Α΄ α΄ 15-16).

61. *«Οὐ δικαιοῦται ἄνθρωπος ἐξ ἔργων νόμου»* (πρὸς Γαλάτας β΄ 16).

62. *«Οὕτω γὰρ ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον»* (Ἰωάννου γ΄ 16).

τὴν ζωή Του γιὰ μᾶς. Τώρα, λοιπόν, ἀφοῦ ὁ Θεὸς μᾶς ἀπάλλαξε ἀπὸ τὴν καταδίκη, μὲ τὴν μεσολάβηση τοῦ σταυρικοῦ θανάτου τοῦ Χριστοῦ, πολὺ περισσότερο ὁ Ἴδιος θὰ μᾶς σώσει καὶ ἀπὸ τὴν μέλλουσα ὀργή. Παρ᾽ ὅ,τι ἤμασταν ἐχθροὶ μὲ τὸν Θεό, μᾶς συμφιλίωσε μαζί Του ὁ σταυρικὸς θάνατος τοῦ Υἱοῦ Του· πολὺ περισσότερο τώρα ποὺ συμφιλιωθήκαμε, ἡ ζωή Του θὰ μᾶς χαρίσει τὴν σωτηρία. Κι ὄχι μόνο συμφιλιωθήκαμε, ἀλλὰ καὶ καυχόμαστε γιὰ τὸ Θεό, ποὺ μᾶς ἔδωσε τώρα αὐτὴ τὴν συμφιλίωση μέσω τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ»[63].

«Ὁ Θεὸς ὅμως μᾶς ἀγάπησε, γιατὶ εἶναι πλούσιος σὲ ἔλεος κι ἔχει ἀπέραντη ἀγάπη. Κι ἐνῶ ἤμασταν πνευματικὰ νεκροὶ ἐξαιτίας τῶν παραπτωμάτων μας, μᾶς ξανάδωσε ζωὴ μαζὶ μὲ τὸν Χριστό. Μὲ τήν χάρη Του ἔχετε σωθεῖ. Μᾶς ἀνάστησε μαζί μὲ τὸν Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ μᾶς ἔβαλε νὰ καθίσουμε μαζὶ μὲ Αὐτὸν στὰ οὐράνια. Καὶ ἔτσι, μὲ τὴν ἀγάπη ποὺ μᾶς ἔδειξε διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, φανερώνει στὶς μελλοντικὲς γενιὲς πόσο ὑπερβολικὰ γενναιόδωρη εἶναι ἡ χάρη Του.

---

63. *«Συνίστησι δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεὸς, ὅτι ἔτι ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. πολλῷ οὖν μᾶλλον δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἵματι αὐτοῦ σωθησόμεθα δι᾽ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. εἰ γὰρ ἐχθροὶ ὄντες κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ Θεῷ διὰ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, δι᾽ οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν»* (πρὸς Ρωμαίους ε΄ 8-11).

Πραγματικά, μὲ τὴν χάρη Του σωθήκατε διὰ τῆς πίστεως. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι δικό σας κατόρθωμα ἀλλὰ δῶρο Θεοῦ. Δὲν σωθήκατε μὲ τὰ δικά σας ἔργα καὶ ἔτσι κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ καυχηθεῖ γι' αὐτό. Γιατὶ εἴμαστε δημιούργημα τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μᾶς ἔκανε καινούργιους ἀνθρώπους, γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ κάνουμε καλὰ ἔργα, ποὺ τὰ προετοίμασε ὁ Θεός, γιὰ νὰ εἶναι μὲ αὐτὰ γεμάτη ἡ ζωή μας»[64].

7. Γιατὶ χρειαζόταν νὰ πεθάνει ὁ Χριστὸς γιὰ νὰ σωθεῖ ὁ ἄνθρωπος;

Ἐπειδὴ ἦταν ἀδύνατη ἡ σωτηρία τοῦ ἁμαρτωλοῦ μὲ ἄλλο τρόπο:

«Ὁ νόμος, ὅπως ξέρουμε, ἦταν ἀδύνατον νὰ ἐφαρμοσθεῖ, ἐξαιτίας τῆς ἀνθρώπινης ἀδυναμίας. Γι' αὐτὸ ὁ Θεὸς ἔστειλε στὸν κόσμο τὸν Υἱό Του, γιὰ νὰ νικήσει τὴν ἁμαρτία. Πῆρε σάρκα ὅμοια μὲ τὴν δική μας, τὴν ἁμαρτωλή, χωρὶς νὰ εἶναι ἁ-

64. *«Ὁ δὲ Θεὸς πλούσιος ὢν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἣν ἠγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ὄντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασι συνεζωοποίησε τῷ Χριστῷ· χάριτί ἐστε σεσῳσμένοι· καὶ συνήγειρε καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσι τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χρηστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσῳσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον, οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μή τις καυχήσηται. αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἷς προητοίμασεν ὁ Θεὸς ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν»* (πρὸς Ἐφεσίους β΄ 4-10).

μαρτωλή. Μὲ αὐτὸ τὸν τρόπο καταδίκασε τὴν ἁμαρτία ἐκεῖ ἀκριβῶς ποὺ αὐτὴ ἐκδηλώνεται»[65].

«Μέσω ἑνὸς ἀνθρώπου μπῆκε στὸν κόσμο ἡ ἁμαρτία καὶ μέσω τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος. Ἔτσι ἐξαπλώθηκε ὁ θάνατος σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους, γιατὶ ὅλοι ἁμάρτησαν... Καὶ ὅπως ἡ παρακοὴ τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἔκανε ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα ἁμαρτωλή, ἔτσι καὶ μὲ τὴν ὑπακοὴ τοῦ ἑνὸς θὰ ἀναγνωρισθοῦν ὅλοι δίκαιοι ἀπὸ τὸν Θεό»[66].

«Ἀντίθετα, ὅσοι στηρίζουν τὴν ἐλπίδα τους στὴν τήρηση τοῦ νόμου βρίσκονται κάτω ἀπὸ κατάρα. Γιατὶ ἀναφέρεται στὴν Γραφή: Καταραμένος ὅποιος δὲν μένει πιστὸς σὲ ὅλα ὅσα εἶναι γραμμένα στὸ βιβλίο τοῦ νόμου καὶ δὲν τὰ τηρεῖ»[67].

---

65. *«Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἠσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ Θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἁμαρτίας καὶ περὶ ἁμαρτίας, κατέκρινε τὴν ἁμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί»* (πρὸς Ρωμαίους η΄ 3).

66. *«Διὰ τοῦτο ὥσπερ δι' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ἁμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθε καὶ διὰ τῆς ἁμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ' ᾧ πάντες ἥμαρτον... Ὥσπερ γὰρ διὰ τῆς παρακοῆς τοῦ ἑνὸς ἀνθρώπου ἁμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτω καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἑνὸς δίκαιοι κατασταθήσονται οἱ πολλοί»* (πρὸς Ρωμαίους ε΄ 12, 19).

67. *«Ὅσοι γὰρ ἐξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσί· γέγραπται γάρ· ἐπικατάρατος πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσι τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου τοῦ ποιῆσαι αὐτά»* (πρὸς Γαλάτας γ΄ 10).

8. Ὅταν κάποιος μετανοήσει γιὰ τὴν ἁμαρτία του πρέπει νὰ τὴν ἐπανορθώσει;

Τὸ παράδειγμα τοῦ Ζακχαίου μᾶς δείχνει, ὅτι ἡ μετάνοια συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἐπανόρθωση κάθε ἀδικίας.

«Σηκώθηκε ὁ Ζακχαῖος καὶ εἶπε στὸν Κύριο: «Κύριε, ὑπόσχομαι νὰ δώσω τὰ μισὰ ἀπὸ τὰ ὑπάρχοντά μου στοὺς φτωχοὺς καὶ ν᾽ ἀνταποδώσω στὸ τετραπλάσιο ὅσα πῆρα μὲ ἀπάτη»[68].

9. Πῶς πρέπει νὰ συμπεριφέρεται ὁ ἄνθρωπος;

Ἡ ἁγία Γραφὴ δίνει τὶς κατευθύνσεις:

«Ἂν κάποιος σᾶς κάνει κακό, μὴν τοῦ τὸ ἀνταποδίδετε, φροντίζετε νὰ κάνετε τὸ καλὸ σὲ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους»[69].

«Γιατὶ φροντίζουμε οἱ ἀποφάσεις μας νὰ εἶναι σωστὲς καὶ ἀπέναντι στὸν Κύριο ἀλλὰ καὶ ἀπέναντι στοὺς ἀνθρώπους»[70].

10. Ποιές εἶναι οἱ πιὸ μεγάλες ἁμαρτίες;

α΄. Ἡ βλασφημία τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὅπως δίδαξε ὁ Κύριος:

---

68. *«Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπε πρὸς τὸν Κύριον· Ἰδοὺ τὰ ἡμίση τῶν ὑπαρχόντων μου, Κύριε, δίδωμι τοῖς πτωχοῖς, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν»* (Λουκᾶ ιθ΄ 8).

69. *«Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων»* (πρὸς Ρωμαίους ιβ΄ 17).

70. *«Προνοούμενοι καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον Κυρίου, ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων»* (πρὸς Κορινθίους Β΄ η΄ 21).

«Γι' αὐτὸ σᾶς βεβαιώνω πὼς κάθε ἁμαρτία καὶ προσβολὴ κατὰ τοῦ Θεοῦ θὰ τοὺς συγχωρηθεῖ, ἡ προσβολὴ ὅμως κατὰ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος δὲν θὰ τοὺς συγχωρηθεῖ»[71].

β΄. Νὰ μὴν πιστεύεις στὸν σαρκωθέντα Υἱὸ τοῦ Θεοῦ:

«Ὅποιος πιστεύει στὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς ἔχει μέσα του αὐτὴ τὴν μαρτυρία. Ὅποιος δὲν πιστεύει τὸν Θεὸ τὸν θεωρεῖ ψεύτη, γιατὶ δὲν ἔδειξε ἐμπιστοσύνη στὴν μαρτυρία ποὺ ἔδωσε ὁ Θεὸς σχετικὰ μὲ τὸν Υἱό Του»[72].

«Καὶ τὸν λόγο Του δὲν τὸν ἔχετε μόνιμα μέσα στὴν καρδιά σας, γιατὶ ἐσεῖς δὲν πιστεύετε σὲ Αὐτὸν ποὺ ἔστειλε Ἐκεῖνος»[73].

11. Ὑπάρχει περίπτωση ὁ Θεὸς νὰ μὴ πραγματοποιήσει ὅσα ὑπόσχεται;

«Ὁ ἀληθινὸς Θεὸς δὲν εἶναι ὅπως ὁ ἄνθρωπος, ὥστε νὰ ἐξαπατηθεῖ, δὲν εἶναι ὅπως οἱ υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ὥστε νὰ φοβηθεῖ ἀπειλές. Αὐτὸς εἶπε καὶ δὲν θὰ τὸ ἐκτελέσει; Θὰ μιλήσει Αὐτὸς

71. *«Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ τοῦ Πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις»* (Ματθαίου ιβ΄ 31).

72. *«Ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ· ὁ μὴ πιστεύων τῷ Θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν ἣν μεμαρτύρηκε ὁ Θεὸς περὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ»* (Ἰωάννου Α΄ ε΄ 10).

73. *«Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε»* (Ἰωάννου ε΄ 38).

καὶ δὲν θὰ ἐπιμείνει μέχρι τέλους σὲ αὐτὸ ποὺ εἶπε;»[74].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος τονίζει τὴν ἀντίθεση ἀνάμεσα στὸν Θεὸ καὶ στὸν ἁμαρτωλό:

«Ἂν ἀπιστοῦμε, Ἐκεῖνος μένει πιστός· δὲν μπορεῖ νὰ ἀρνηθεῖ τὸν ἑαυτό Του»[75].

12. Πῶς μπορῶ νὰ ξέρω ἂν οἱ ἁμαρτίες μου συγχωρήθηκαν;

Ὅταν σὺ τὶς ἐξομολογηθεῖς θὰ σοῦ τὶς συγχωρέσει ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός.

«Ἂν ὅμως ὁμολογοῦμε τὶς ἁμαρτίες μας, ὁ Θεός, ποὺ εἶναι ἀξιόπιστος καὶ δίκαιος, θὰ συγχωρέσει τὶς ἁμαρτίες μας καὶ θὰ μᾶς καθαρίσει ἀπὸ κάθε ἄδικη πράξη»[76].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος διδάσκει ὅτι:

«Μάθετε, λοιπόν, ἀδέρφια, ὅτι μέσω Αὐτοῦ σᾶς προσφέρεται συγχώρηση τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ λυτρώνεται καθένας ποὺ Τὸν ἐμπιστεύεται ἀπὸ ὅλα ἐκεῖνα ἀπὸ ὅσα δὲν μπορέσατε νὰ λυτρωθεῖτε μὲ τὸν νόμο τοῦ Μωυσῆ»[77].

---

74. *«Οὐχ ὡς ἄνθρωπος ὁ Θεὸς διαρτηθῆναι, οὐδ' ὡς υἱὸς ἀνθρώπου ἀπειληθῆναι· αὐτὸς εἶπας, οὐχὶ ποιήσει; λαλήσει, καὶ οὐχὶ ἐμμενεῖ;»* (Ἀριθμῶν κγ΄ 19).

75. *«Εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἑαυτὸν οὐ δύναται»* (πρὸς Τιμόθεον Β΄ β΄ 13).

76. *«Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστός ἐστι καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῇ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας καὶ καθαρίσῃ ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας»* (Ἰωάννου Α΄ α΄ 9).

77. *«Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἄφεσις ἁμαρτιῶν καταγγέλλεται, καὶ ἀπὸ πάν-*

«Νὰ ἐξομολογεῖστε, τὶς ἁμαρτίες σας ὁ ἕνας στὸν ἄλλο καὶ νὰ προσεύχεστε ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλο, γιὰ νὰ θεραπευθεῖτε. Ἡ παράκληση τοῦ δίκαιου ἔχει μεγάλη δύναμη καὶ ἀποτελεσματικότητα»[78].

13. Τί εἶναι μετάνοια καὶ πῶς μπορῶ νὰ μετανοήσω;

Τὴν δίδαξε ὁ Κύριος μὲ τὴν παραβολὴ τοῦ Ἀσώτου:

«Τελικὰ συνῆλθε καὶ εἶπε: πόσοι ἐργάτες τοῦ πατέρα μου ἔχουν περίσσιο ψωμί, κι ἐγὼ ἐδῶ πεθαίνω τῆς πείνας! Θὰ σηκωθῶ καὶ θὰ πάω στὸν πατέρα μου καὶ θὰ τοῦ πῶ: πατέρα, ἁμάρτησα στὸν Θεὸ καὶ σὲ ἐσένα»[79].

Μετάνοια κηρύττουν οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι καὶ ἡ Ἐκκλησία συνεχῶς:

«Καὶ τοὺς εἶπε: Οἱ Γραφὲς λένε ὅτι ἔτσι ἔπρεπε νὰ γίνει, καὶ ἔτσι ἔπρεπε νὰ πάθει ὁ Μεσσίας, ν᾽ ἀναστηθεῖ ἀπὸ τοὺς νεκροὺς τὴν τρίτη

των ὧν οὐκ ἠδυνήθητε ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται (Πράξεων ιγ΄ 38-39).

78. *«Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη»* (Ἰακώβου ε΄ 16).

79. *«Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπε· πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ὧδε ἀπόλλυμαι! ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ· πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου»* (Λουκᾶ ιε΄ 17-18).

ἡμέρα καὶ νὰ κηρυχθεῖ στὸ ὄνομά Του μετάνοια καὶ ἄφεση ἁμαρτιῶν σὲ ὅλα τὰ ἔθνη, ἀρχίζοντας ἀπὸ τὴν Ἱερουσαλήμ»[80].

«Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων μας ἀνάστησε τὸν Ἰησοῦ, ποὺ ἐσεῖς τὸν σκοτώσατε κρεμώντας τον στὸ ξύλο τοῦ σταυροῦ. Αὐτὸν ὁ Θεὸς τὸν ἀνύψωσε μὲ τὴν κραταιὰ δύναμή Του στὴν θέση τοῦ ἀρχηγοῦ καὶ τοῦ σωτήρα, γιὰ νὰ δώσει στοὺς Ἰσραηλίτες τὴν εὐκαιρία νὰ μετανιώσουν καὶ νὰ λάβουν συγχώρηση γιὰ τὶς ἁμαρτίες τους»[81].

«Καὶ σὲ Ἰουδαίους καὶ σὲ Ἕλληνες κήρυττα καὶ τοὺς προέτρεπα νὰ ἐπιστρέψουν στὸν Θεὸ καὶ νὰ πιστέψουν στὸν Κύριό μας τὸν Ἰησοῦ Χριστό»[82].

14. Ἂν ἁμαρτήσω μετὰ τὸ βάπτισμα θὰ μὲ συγχωρήσει ὁ Θεός;

Σὲ αὐτὴ τὴν ἐρώτηση ἀπαντοῦν οἱ Εὐαγγελιστὲς καὶ οἱ Ἀπόστολοι ὡς ἑξῆς:

---

80. *«Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτω γέγραπται καὶ οὕτως ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἱερουσαλήμ»* (Λουκᾶ κδ΄ 46-47).

81. *«Ὁ Θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου· τοῦτον ὁ Θεὸς ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσε τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ δοῦναι μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν»* (Πράξεων ε΄ 30-31).

82. *«Διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίοις τε καὶ Ἕλλησι τὴν εἰς τὸν Θεὸν μετάνοιαν καὶ πίστιν τὴν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν»* (Πράξεων κ΄ 21).

α΄. Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης:

«Παιδιά μου, αὐτὰ σᾶς τὰ γράφω γιὰ νὰ σᾶς προτρέψω νὰ μὴν ἁμαρτάνετε. Ἂν ὅμως κάποιος ἁμαρτήσει, ἔχουμε συνήγορο κοντὰ στὸν Πατέρα, τὸν δίκαιο Ἰησοῦ Χριστό. Γιατὶ αὐτὸς θυσιάσθηκε γιὰ νὰ μᾶς ἐλευθερώσει ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες μας, καὶ μάλιστα θυσιάσθηκε ὄχι μόνο γιὰ τὶς δικές μας ἁμαρτίες, ἀλλὰ καὶ ὅλου τοῦ κόσμου»[83].

β΄. Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὡς ἑξῆς:

«Ἂς κρατήσουμε, λοιπόν, σταθερὴ τὴν πίστη ποὺ ὁμολογοῦμε. Γιατὶ ἔχουμε μέγα ἀρχιερέα, ποὺ ἔφτασε ὡς τὸν θρόνο τοῦ Θεοῦ, τὸν Ἰησοῦ, τὸν Υἱὸ τοῦ Θεοῦ. Δὲν ἔχουμε ἀρχιερέα ποὺ νὰ μὴν μπορεῖ νὰ συμμερισθεῖ τὶς ἀδυναμίες μας. Ἀντίθετα, ἔχει δοκιμασθεῖ σὲ ὅλα, ἐπειδὴ ἔγινε ἄνθρωπος σὰν καὶ ἐμᾶς, χωρὶς ὅμως νὰ ἁμαρτήσει. Ἂς πλησιάσουμε, λοιπόν, μὲ θάρρος τὸν θρόνο τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ, γιὰ νὰ μᾶς σπλαχνισθεῖ καὶ νὰ μᾶς δωρίσει τὴν χάρη Του, τὴν ὥρα ποὺ τὴν χρειαζόμαστε»[84].

---

83. *«Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἁμάρτητε· καὶ ἐάν τις ἁμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν Χριστὸν δίκαιον· καὶ αὐτὸς ἱλασμός ἐστι περὶ τῶν ἁμαρτιῶν ἡμῶν, οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου»* (Ἰωάννου Α΄ β΄ 1-2).

84. *«Ἔχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὁμολογίας. οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειρασμένον δὲ κατὰ πάντα καθ' ὁμοιότητα χωρὶς ἁμαρτίας προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρη-*

15. Τί σημαίνει νὰ δεχθῶ τὸν Χριστό;

Ὅποιος ἀποδέχεται τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστὸ καὶ πιστεύει σὲ Αὐτόν.

α΄. Γίνεται τέκνο Θεοῦ:

«Ἦρθε στὸν τόπο τὸν δικό Του, καὶ οἱ δικοί Του δὲν τὸν δέχθηκαν. Σὲ ὅσους ὅμως τὸν δέχθηκαν καὶ πίστεψαν σὲ Αὐτὸν ἔδωσε τὸ δικαίωμα νὰ γίνουν παιδιὰ τοῦ Θεοῦ»[85].

β΄. Ἔχει αἰώνιο ζωή:

«Γιατὶ ὁ μισθὸς ποὺ δίνει ἡ ἁμαρτία εἶναι ὁ θάνατος, ἐνῶ τὸ δῶρο ποὺ χαρίζει ὁ Θεὸς εἶναι ἡ αἰώνια ζωή, τὴν ὁποία ἔφερε ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Κύριός μας»[86].

γ΄. Λαμβάνει τὸ ἅγιο Πνεῦμα:

«Ὁ Ἰησοῦς τῆς ἀπάντησε: «Ἂν ἤξερες τὴν δωρεά τοῦ Θεοῦ καὶ ποιὸς εἶναι αὐτὸς ποὺ σοῦ λέει δῶσε μου νὰ πιῶ, τότε ἐσὺ θὰ τοῦ ζητοῦσες τὴν δωρεὰ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐκεῖνος θὰ σοῦ ἔδινε ζωντανὸ νερό»[87].

σίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν» (πρὸς Ἑβραίους δ΄ 14-16).

85. *«Εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ»* (Ἰωάννου α΄ 11-12).

86. *«Τὰ γὰρ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ Θεοῦ ζωὴ αἰώνιος ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν»* (πρὸς Ρωμαίους στ΄ 23).

87. *«Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ· Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ καὶ τὶς ἐστιν ὁ λέγων σοι, δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν»* (Ἰωάννου δ΄ 10).

δ΄. Σώζεται:

«Πραγματικά, μὲ τὴν χάρη Του σωθήκατε διὰ τῆς πίστεως. Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι δικό σας κατόρθωμα, ἀλλὰ δῶρο Θεοῦ»[88].

16. Πῶς μπορῶ νὰ εἶμαι βέβαιος ὅτι ἔλαβα τὸ ἅγιο Πνεῦμα;

Ὁ Κύριος διευκρινίζει ὅτι:

«Ἂν μὲ ἀγαπᾶτε, τηρεῖστε τὶς ἐντολές μου. Καὶ ἐγὼ θὰ παρακαλέσω τὸν Πατέρα νὰ σᾶς δώσει ἄλλον Παράκλητο, τὸ Πνεῦμα τῆς Ἀληθείας, ὥστε νὰ εἶναι γιὰ πάντα μαζί σας. Τὸ Πνεῦμα αὐτὸ δὲν μπορεῖ νὰ τὸ δεχθεῖ ὁ κόσμος, γιατὶ οὔτε τὸ διακρίνει οὔτε τὸ γνωρίζει· ἐσεῖς τὸ γνωρίζετε, γιατὶ μένει κοντά σας καὶ θὰ ὑπάρχει μέσα σας»[89].

«Αὐτὸ τὸ εἶπε ὁ Ἰησοῦς ἐννοώντας τὸ Πνεῦμα ποὺ θὰ ἔπαιρναν ὅσοι θὰ πίστευαν σὲ Αὐτόν. Γιατὶ τότε ἀκόμα δὲν εἶχαν τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶχε ἀκόμα δοξασθεῖ μὲ τὴν ἀνάσταση»[90].

---

88. *«Τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσῳσμένοι διὰ τῆς πίστεως· καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν, Θεοῦ τὸ δῶρον»* (πρὸς Ἐφεσίους β΄ 8).

89. *«Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε, καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένει μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται»* (Ἰωάννου ιδ΄ 15-18).

90. *«Τοῦτο δὲ εἶπε περὶ τοῦ Πνεύματος οὗ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύσαντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν Πνεῦμα Ἅγιον, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη»* (Ἰωάννου ζ΄ 39).

Τοὺς καρποὺς τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἀναφέρει ὁ ἀπόστολος Παῦλος:

«Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ χαρά, ἡ εἰρήνη, ἡ μακροθυμία, ἡ καλοσύνη, ἡ ἀγαθότητα, ἡ πίστη, ἡ πραότητα, ἡ ἐγκράτεια. Τίποτε ἀπὸ αὐτὰ δὲν καταδικάζει ὁ νόμος»[91].

Ὅποιος ἔχει τὸ Ἅγιο Πνεῦμα ὁμολογεῖ πίστη στὸν Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό:

«Γι' αὐτὸ θέλω νὰ καταλάβετε πὼς ὅποιος μιλάει φωτισμένος ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ποτὲ δὲν λέει: Καταραμένος νὰ εἶναι ὁ Ἰησοῦς· καὶ κανεὶς ἐξάλλου δὲν μπορεῖ νὰ πεῖ ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Κύριος, παρὰ μόνο μὲ τὴν φώτιση τοῦ Ἁγίου Πνεύματος»[92].

17. Οἱ ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ ἰσχύουν σὲ κάθε ἐποχή;

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς διευκρινίζει ὅτι βεβαίως ἰσχύουν σὲ κάθε ἐποχή:

«Μὴ νομίσετε πὼς ἦρθα γιὰ νὰ καταργήσω τὸν νόμο ἢ τοὺς προφῆτες. Δὲν ἦρθα γιὰ νὰ τὰ κα-

91. *«Ὁ δὲ καρπὸς τοῦ Πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, πραότης, ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἔστι νόμος»* (πρὸς Γαλάτας ε΄ 22-23).

92. *«Διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν Πνεύματι Θεοῦ λαλῶν λέγει ἀνάθεμα Ἰησοῦν, καὶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν εἰ μὴ ἐν Πνεύματι ἁγίῳ»* (πρὸς Κορινθίους Α΄ ιβ΄ 3).

ταργήσω, ἀλλὰ γιὰ νὰ τὰ πραγματοποιήσω. Σᾶς βεβαιώνω πὼς ὅσο ὑπάρχει ὁ κόσμος, ἕως τὴν συντέλειά του, δὲν θὰ πάψει νὰ ἰσχύει οὔτε ἕνα γιώτα ἢ μία ὀξεία ἀπὸ τὸ νόμο. Ὅποιος, λοιπόν, καταργήσει ἀκόμα καὶ μία ἀπὸ τὶς πιὸ μικρὲς ἐντολὲς αὐτοῦ τοῦ νόμου καὶ διδάξει ἔτσι τοὺς ἄλλους, θὰ θεωρηθεῖ ἐλάχιστος στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Ἐνῶ ὅποιος τὶς τηρήσει ὅλες καὶ διδάξει ἔτσι καὶ τοὺς ἄλλους, αὐτὸς θὰ θεωρηθεῖ μεγάλος στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτὸ νὰ ἔχετε ὑπόψη σας ὅτι, ἂν ἡ εὐσέβειά σας δὲν ξεπεράσει τὴν εὐσέβεια τῶν γραμματέων καὶ τῶν Φαρισαίων, δὲν θὰ μπεῖτε στὴν βασιλεία τοῦ Θεοῦ»[93].

18. Πρέπει νὰ τηροῦμε τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ;

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς μὲ σαφήνεια ὑπέδειξε σὲ ἕνα νέο:

«Ἂν θέλεις πάντως νὰ μπεῖς στὴν ζωή, τήρησε τὶς ἐντολές»[94].

---

93. «*Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου ἕως ἂν πάντα γένηται. ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν*» (Ματθαίου ε΄ 17-20).

94. «*Εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν, τήρησον τὰς ἐντολάς*» (Ματθαίου ιθ΄ 17).

19. Ποιά εἶναι ἡ μεγαλύτερη ἐντολή;

Σὲ αὐτὴ τὴν ἐρώτηση ἀπάντησε ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς ἑξῆς:

«Νὰ ἀγαπᾶς τὸν Κύριο τὸν Θεό σου μὲ ὅλη τὴν καρδιά σου, μὲ ὅλη τὴν ψυχή σου, μὲ ὅλο τὸν νοῦ σου καὶ μὲ ὅλη τὴν δύναμή σου. Αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη ἐντολή. Δεύτερη ὅμοια εἶναι αὐτή: Νὰ ἀγαπᾶς τὸν πλησίον σου ὅπως τὸν ἑαυτό σου. Δὲν ὑπάρχει ἄλλη ἐντολὴ μεγαλύτερη ἀπὸ αὐτές»[95].

«Καὶ ἕνας ἀπὸ αὐτούς, νομοδιδάσκαλος, γιὰ νὰ τὸν φέρει σὲ δύσκολη θέση, τοῦ ἔκανε τὸ ἑξῆς ἐρώτημα: «Διδάσκαλε, ποιὰ εἶναι ἡ πιὸ μεγάλη ἐντολὴ στὸν νόμο;» Καὶ αὐτὸς τοῦ εἶπε: «Νὰ ἀγαπᾶς τὸν Κύριο τὸν Θεό σου μὲ ὅλη τὴν καρδιά σου, μὲ ὅλη τὴν ψυχή σου καὶ μὲ ὅλο τὸ νοῦ σου. Αὐτὴ εἶναι ἡ πρώτη καὶ πιὸ μεγάλη ἐντολή. Καὶ δεύτερη, τὸ ἴδιο σπουδαία μὲ αὐτή: νὰ ἀγαπᾶς τὸν πλησίον σου ὅπως τὸν ἑαυτό σου. Σὲ αὐτὲς τὶς δύο ἐντολὲς συνοψίζεται ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆτες»[96].

---

95. *«Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ ἐκ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. αὕτη πρώτη ἐντολη. καὶ δεύτερη ὁμοία αὕτη· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστι»* (Μάρκου ιβ΄ 30-31).

96. *«Καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν, νομικός, πειράζων αὐτὸν καὶ λέγων· Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ· Ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου· αὕτη ἐστὶ πρώτη καὶ μεγάλη ἐντολή. δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ· ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. ἐν*

Γι' αὐτὸ ὁ πιστὸς ἀπαντᾶ:

«Πάντοτε θὰ σὲ ἀγαπῶ, Κύριε, Σέ, ὁ Ὁποῖος εἶσαι ἡ ἀκατανίκητος ἰσχύς μου»[97].

20. Πρέπει νὰ συγχωρήσω τοὺς ἐχθρούς μου, ἐπειδὴ εἶμαι χριστιανός;

Βεβαίως καὶ ἀπαραίτητα, ἀπαντᾶ ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, διότι αὐτὸ ἀποτελεῖ προϋπόθεση γιὰ νὰ παρουσιασθεῖς στὸν Θεό:

«Γι' αὐτό, ὅταν προσφέρεις τὸ δῶρο σου στὸν ναὸ καὶ ἐκεῖ θυμηθεῖς πὼς ὁ ἀδερφός σου ἔχει κάτι ἐναντίον σου, ἄφησε ἐκεῖ, μπροστὰ στὸ θυσιαστήριο τοῦ ναοῦ, τὸ δῶρο σου καὶ πήγαινε νὰ συμφιλιωθεῖς πρῶτα μὲ τὸν ἀδερφό σου, καὶ ὕστερα ἔλα νὰ προσφέρεις τὸ δῶρο σου»[98].

Τόνισε μὲ ἔμφαση, ὅτι αὐτὸ ἀποτελεῖ ἀπαραίτητη προϋπόθεση νὰ συγχωρηθοῦν οἱ ἁμαρτίες μας:

«Καὶ χάρισέ μας τὰ χρέη τῶν ἁμαρτιῶν μας, ὅπως καὶ ἐμεῖς τὰ χαρίζουμε στοὺς δικούς μας ὀφειλέτες. Καὶ μὴ μᾶς ἀφήσεις νὰ πέσουμε σὲ πει-

---

ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται » (Ματθαίου κβ΄ 35-40).

97. *«Ἀγαπήσω σε, Κύριε, ἡ ἰσχύς μου. Κύριος στερέωμά μου καὶ καταφυγή μου καὶ ῥύστης μου»* (Ψαλμοῦ ιζ΄ (ιη΄) 17, 2-3).

98. *«Ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον κἀκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου»* (Ματθαίου ε΄ 23, 24).

ρασμό, ἀλλὰ γλίτωσέ μας ἀπὸ τὸν πονηρό. Γιατὶ σὲ ἐσένα ἀνήκει παντοτινὰ ἡ βασιλεία, ἡ δύναμη καὶ ἡ δόξα, Ἀμήν. Γιατί, ἂν συγχωρήσετε τοὺς ἀνθρώπους γιὰ τὰ παραπτώματά τους, θὰ σᾶς συγχωρήσει καὶ ἐσᾶς ὁ οὐράνιος Πατέρας σας. Ἂν ὅμως δὲν συγχωρήσετε στοὺς ἀνθρώπους τὰ παραπτώματά τους, οὔτε καὶ ὁ Πατέρας σας θὰ συγχωρήσει τὰ δικά σας παραπτώματα»[99].

«Διῶξτε μακριά σας κάθε δυσαρέσκεια, θυμό, ὀργή, κραυγή, κατηγόρια, καθὼς καὶ κάθε ἄλλη κακότητα. Νὰ φέρεστε μεταξύ σας μὲ καλοσύνη καὶ εὐσπλαχνία, καὶ νὰ συγχωρεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, ὅπως καὶ ὁ Θεὸς σᾶς συγχώρησε διὰ τοῦ Χριστοῦ»[100].

21. Γιατὶ οἱ χριστιανοὶ συναντοῦν τόσες δυσκολίες στὴν ζωή τους;

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος σὲ αὐτὸ ἀπαντᾶ ὅτι οἱ δυσκολίες μᾶς ὡριμάζουν καὶ μᾶς στερεώνουν στὸν πνευματικὸ ἀγώνα κατὰ τῆς ἁμαρτίας:

---

99. «*Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας· ἀμήν. Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν*» (Ματθαίου στ΄ 12-15).

100. «*Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὀργὴ καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν σὺν πάσῃ κακίᾳ. γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς*

«Ἀλλά, ὅταν ὁ Κύριός μας τιμωρεῖ, μᾶς διαπαιδαγωγεῖ, ἔτσι ὥστε νὰ μὴν ὑποστοῦμε τὴν τελικὴ καταδίκη μαζὶ μὲ τὸν κόσμο»[101].

Τὰ ἴδια διδάσκει καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος:

«Ἀγαπητοί μου, μὴν παραξενεύεστε γιὰ τὴν φοβερὴ δοκιμασία μὲ τὴν ὁποία δοκιμάζεστε, σὰν νὰ ἦταν κάτι παράξενο. Ἀντίθετα, νὰ χαίρεστε ποὺ συμμετέχετε στὰ παθήματα τοῦ Χριστοῦ, γιατὶ ἔτσι θὰ γεμίσετε χαρὰ καὶ ἀγαλλίαση, ὅταν ἀποκαλυφθεῖ ἡ δόξα Του. Εὐτυχισμένοι εἶστε ἂν σᾶς ντροπιάζουν γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστοῦ. Γιατὶ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ σὲ ὅλη Του τὴν μεγαλοπρέπεια καὶ δύναμη ἀναπαύεται σὲ ἐσᾶς· αὐτὸ τὸ ὄνομα ἀπὸ αὐτοὺς βλασφημεῖται, ἀπὸ σᾶς ὅμως δοξάζεται. Προσέχετε νὰ μὴ φτάνει κανένας ἀπὸ σᾶς νὰ ὑποφέρει τιμωρίες ἐπειδὴ σκότωσε ἢ ἔκλεψε ἢ ἔκανε κακὸ ἢ ἀναμείχθηκε σὲ ξένες ὑποθέσεις. Ἂν ὅμως ὑποφέρει γιατὶ εἶναι χριστιανός, νὰ μὴν ντρέπεται ἀλλὰ νὰ δοξάζει τὸν Θεὸ γι' αὐτό. Εἶναι καιρὸς πιὰ νὰ ἀρχίσει ἡ κρίση ἀπὸ τὸν λαὸ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἂν ἡ κρίση ἀρχίσει πρῶτα ἀπὸ μᾶς, σκεφθεῖτε τί ἔχει νὰ γίνει μὲ ὅσους δὲν δέχονται τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἂν μόλις καὶ μετὰ βίας σώζονται οἱ δίκαιοι ἄνθρωποι, τί θὰ συμβεῖ μὲ τοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ ἄπι-

---

καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν» (πρὸς Ἐφεσίους δ΄ 31-32).

101. «*Κρινόμενοι δὲ ὑπὸ τοῦ Κυρίου παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν*» (πρὸς Κορινθίους Α΄ ια΄ 32).

στους; Ἐκεῖνοι, λοιπόν, ποὺ ὑποφέρουν, γιατὶ ἔτσι τὸ θέλησε ὁ Θεός, ἂς ἐμπιστεύονται τὸν ἑαυτό τους μὲ τὶς καλές τους πράξεις στὸν Θεό, ποὺ κρατάει τὶς ὑποσχέσεις Του»[102].

Τὰ σωτήρια ἀποτελέσματα τῆς παιδείας τοῦ Θεοῦ ἐξυμνεῖ ἡ ἁγία Γραφή:

«Τρισευτυχισμένος εἶναι ὁ ἄνθρωπος, τὸν ὁποῖον σύ, Κύριε, θὰ παιδαγωγήσεις, καὶ θὰ τὸν διδάξεις τὸν Νόμο Σου, ὥστε νὰ μένει ἥρεμος καὶ ἀτάραχος κατὰ τὶς ἡμέρες τῶν δοκιμασιῶν, ποὺ τοῦ παρασκευάζει ὁ ἁμαρτωλός, ἕως ὅτου ἀνοιχθεῖ βαθὺς ὁ τάφος καὶ καταπιεῖ καὶ ἐξαφανίσει τὸν ἁμαρτωλό»[103].

---

102. *«Ἀγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένῃ, ὡς ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος, ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ Χριστοῦ παθήμασι, χαίρετε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι. Εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι, ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ δυνάμεως καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται· κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται. μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεὺς ἢ κλέπτης ἢ κακοποιὸς ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος· εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξαζέτω δὲ τὸν Θεὸν ἐν τῷ μέρει τούτῳ. ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ Θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ Θεοῦ εὐαγγελίῳ; καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σῴζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἁμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; Ὥστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὡς πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ»* (Πέτρου Α΄ δ΄ 12-19).

103. *«Μακάριος ὁ ἄνθρωπος, ὃν ἂν παιδεύσῃς, Κύριε, καὶ ἐκ τοῦ νόμου σου διδάξῃς αὐτὸν τοῦ πραῦναι αὐτὸν ἀφ' ἡμερῶν πονηρῶν, ἕως οὗ ὀρυγῇ τῷ ἁμαρτωλῷ βόθρος»* (Ψαλμοῦ οδ΄ 12-13).

«Γιατὶ ὅποιον ἀγαπάει ὁ Κύριος τὸν διαπαιδαγωγεῖ, καὶ μαστιγώνει καθέναν ποὺ παραδέχεται γιὰ παιδί Του. Ἐὰν δείξετε ὑπομονὴ κατὰ τὴν διαπαιδαγώγησή σας, ὁ Θεὸς θὰ σᾶς μεταχειρίζεται σὰν παιδιά Του. Γιατὶ ποιὸ παιδὶ δὲν τὸ διαπαιδαγωγεῖ ὁ πατέρας του; Ἂν πάλι δὲν ἔχετε τὴν διαπαιδαγώγηση ποὺ ἔχουν πάρει ὅλοι, τότε εἶστε νόθα καὶ ὄχι γνήσια παιδιά. Ἔπειτα, οἱ σαρκικοί μας πατέρες μᾶς διαπαιδαγωγοῦσαν μὲ τιμωρίες, καὶ ὅμως τοὺς σεβόμασταν· δὲν θὰ πρέπει πολὺ περισσότερο νὰ ὑποταχθοῦμε στὸν Πατέρα τῶν πνευμάτων γιὰ νὰ κερδίσουμε τὴν πραγματικὴ ζωή; Οἱ πρῶτοι μᾶς διαπαιδαγώγησαν ὅπως αὐτοὶ νόμιζαν γιὰ λίγο χρόνο· ἐκεῖνος γιὰ τὸ καλό μας, γιὰ νὰ μετάσχουμε στὴν ἁγιότητά Του. Ἡ διαπαιδαγώγηση ποτὲ δὲν φαίνεται στὴν ἀρχὴ νὰ προξενεῖ χαρά, ἀλλὰ λύπη· ἀργότερα, ὅμως, ἀποφέρει εἰρήνη καὶ δικαιοσύνη σὲ αὐτοὺς ποὺ διαπαιδαγωγήθηκαν»[104].

---

104. *«Ὅν γὰρ ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. εἰ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ Θεός· τίς γάρ ἐστιν υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἧς μέτοχοι γεγόνασι πάντες, ἄρα νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί. εἶτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτὰς καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων καὶ ζήσομεν; οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὀλίγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον, ὁ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἁγιότητος αὐτοῦ. πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης, ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσι δικαιοσύνης»* (πρὸς Ἑβραίους ιβ΄ 6-11).

22. Πόση ἐλεημοσύνη ὀφείλω νὰ δίνω;

Τὴν ἀπάντηση ἔδωσε ὁ πρόδρομος τοῦ Κυρίου μας καὶ βαπτιστὴς Ἰωάννης:

«Ἀποκρίθηκε δὲ καὶ τοὺς εἶπε: «Ὅποιος ἔχει δύο χιτῶνες ἂς δώσει τὸν ἕνα σὲ αὐτὸν ποὺ δὲν ἔχει, καὶ ὅποιος ἔχει τρόφιμα ἂς κάνει τὸ ἴδιο»[105].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναπτύσσει ἐκτενέστατα τὸ καθῆκον τῆς ἐλεημοσύνης ὡς ἑξῆς:

«Πρέπει νὰ ξέρετε πὼς ὅποιος σπέρνει μὲ φειδὼ θά ἔχει λίγη σοδειά· καὶ ὅποιος σπέρνει ἁπλόχερα ἡ σοδειά του θὰ εἶναι ἄφθονη. Ὁ καθένας ἂς δώσει ὅ,τι τοῦ λέει ἡ καρδιά του χωρὶς νὰ στενοχωριέται ἢ νὰ ἐξαναγκάζεται, γιατὶ ὁ Θεὸς ἀγαπάει αὐτὸν ποὺ δίνει μὲ εὐχαρίστηση. Ὁ Θεὸς ἔχει τὴν δύναμη νὰ σᾶς χορηγήσει πλουσιοπάροχα κάθε δωρεά, ὥστε νὰ εἶστε πάντοτε σὲ ὅλα τελείως αὐτάρκεις, καὶ νὰ δίνετε μὲ τὸ παραπάνω γιὰ κάθε καλὸ σκοπό. Τὸ λέει καὶ ἡ Γραφή: Σκόρπισε, ἔδωσε στοὺς φτωχούς, ἡ ἀγαθοεργία του θὰ παραμένει αἰώνια. Καὶ αὐτὸς ποὺ δίνει στὸν σποριὰ τὸν σπόρο καὶ τὸ ψωμὶ γιὰ νὰ τραφεῖ, ἂς δώσει καὶ ἂς πληθύνει καὶ τὸν δικό σας σπόρο καὶ ἂς αὐξήσει τοὺς καρποὺς τῆς ἀγαθοεργίας σας. Ὁ Θεὸς θὰ σᾶς κάνει πλούσιους σὲ ὅλα, γιὰ νὰ μπορεῖτε νὰ δίνετε γενναιόδωρα. Αὐτοὶ ποὺ θὰ πάρουν ἀπὸ μᾶς τὴν δική σας εἰσ-

105. *«Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς· Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω»* (Λουκᾶ γ΄ 11).

φορὰ θὰ εὐχαριστοῦν τὸν Θεό. Γιατὶ ἡ συνεισφορὰ σὲ αὐτὸν τὸν ἔρανο ὄχι μόνο θὰ ἀναπληρώσει τὶς ἐλλείψεις τῶν χριστιανῶν τῆς Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ καὶ θὰ δώσει ἀφορμὴ γιὰ πάρα πολλὲς εὐχαριστίες στὸν Θεό. Ὅταν πάρουν αὐτὴ τὴν προσφορά, θὰ δοξάζουν τὸν Θεό, ἐπειδὴ ὁμολογεῖτε ἔμπρακτα τὸ εὐαγγέλιο τοῦ Χριστοῦ καὶ συμμετέχετε γενναιόδωρα στὶς ἀνάγκες τὶς δικές τους καὶ ὅλων τῶν χριστιανῶν. Θὰ προσεύχονται γιὰ σᾶς καὶ θὰ λαχταροῦν νὰ σᾶς δοῦν γιὰ τὴν πλούσια χάρη ποὺ σᾶς ἔδωσε ὁ Θεός. Ἂς εὐχαριστήσουμε τὸν Θεὸ γιὰ τὴν δωρεά Του, ἡ ὁποία δὲν μπορεῖ νὰ περιγραφεῖ μὲ λόγια»[106].

---

106. *«Τοῦτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως φειδομένως καὶ θερίσει, καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. ἕκαστος καθὼς προαιρεῖται τῇ καρδίᾳ, μὴ ἐκ λύπης ἢ ἐξ ἀνάγκης· ἱλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός. δυνατὸς δὲ ὁ Θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν, καθὼς γέγραπται· ἐσκόρπισεν, ἔδωκε τοῖς πένησιν, ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Ὁ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα τῷ σπείροντι καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσαι καὶ πληθύναι τὸν σπόρον ὑμῶν καὶ αὐξήσαι τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν· ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἁπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ Θεῷ· ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶ προσαναπληροῦσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἁγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ Θεῷ· διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν Θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ Χριστοῦ καὶ ἁπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας, καὶ αὐτῶν δεήσει ὑπὲρ ὑμῶν, ἐπιποθούντων ὑμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ Θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. χάρις τῷ Θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾷ»* (πρὸς Κορινθίους Β΄ θ΄ 6-15).

«Δὲν τὸ λέω σὰν διαταγή, ἀλλὰ σᾶς μιλῶ γιὰ τὸν ζῆλο τῶν ἄλλων, γιὰ νὰ σᾶς παρακινήσω νὰ ἀποδείξετε τὴν γνησιότητα καὶ τῆς δικῆς σας ἀγάπης. Γνωρίζετε, βέβαια, τὴν χάρη τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ· ἦταν πλούσιος καὶ ἔγινε γιὰ χάρη σας φτωχός, γιὰ νὰ μπορέσετε ἐσεῖς μὲ τὴν φτώχεια τὴν δική Του νὰ πλουτίσετε. Πάνω σὲ αὐτὸ σᾶς δίνω τὴν γνώμη μου. Αὐτὸ συμφέρει σὲ ἐσᾶς, ποὺ ἀπὸ πέρυσι ἀρχίσατε πρῶτοι ὄχι μόνο νὰ κάνετε, ἀλλὰ καὶ νὰ θέλετε αὐτὸ τὸ ἔργο. Τώρα ὁλοκληρῶστε αὐτὸ τὸ ἔργο, ὥστε, ὅπως ὑπῆρχε ἡ προθυμία νὰ τὸ θέλετε, ἔτσι νὰ γίνεται καὶ ἡ ἐκτέλεσή του ἀνάλογα μὲ τὶς δυνατότητές σας. Γιατί, ὅταν ὑπάρχει ἡ προθυμία, ἡ προσφορὰ εἶναι εὐπρόσδεκτη μὲ ὅσα ἔχει κανεὶς καὶ ὄχι μὲ ὅσα δὲν ἔχει. Σκοπὸς βέβαια δὲν εἶναι νὰ στερηθεῖτε ἐσεῖς γιὰ νὰ ἀνακουφίσετε τοὺς ἄλλους, ἀλλὰ νὰ ὑπάρχει σὲ ὅλους ἰσότητα. Στὴν παροῦσα περίπτωση, τὸ δικό σας περίσσευμα θὰ προστεθεῖ στὸ ὑστέρημα ἐκείνων, ὥστε μία ἄλλη φορὰ τὸ δικό τους περίσσευμα νὰ προστεθεῖ στὸ δικό σας ὑστέρημα καὶ νὰ ὑπάρξει ἔτσι ἰσότητα»[107].

---

107. *«Οὐ κατ᾽ ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων· γινώσκετε γὰρ τὴν χάριν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτι δι᾽ ὑμᾶς ἐπτώχευσε πλούσιος ὤν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γὰρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι, ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι· νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτω καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. εἰ γὰρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ*

23. Γιατὶ οἱ Χριστιανοὶ εἶναι διασπασμένοι;

Ἰδοὺ πῶς ἀπαντᾶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος:

α΄. Ἐπειδὴ εἶναι σαρκικοί:

«Καὶ ἐγώ, ἀδελφοί, δὲν μπόρεσα νὰ σᾶς μιλήσω σὰν σὲ ἀνθρώπους ποὺ ἔχουν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ σᾶς μίλησα σὰν σὲ ἀνθρώπους ποὺ ἐμπιστεύονται στὴν δική τους σοφία, καὶ εἶναι νήπια στὴν πίστη τοῦ Χριστοῦ. Σᾶς ἔθρεψα μὲ γάλα, ὄχι μὲ στερεὴ τροφή, γιατὶ δὲν μπορούσατε ἀκόμα νὰ τὴν δεχθεῖτε. Ἀλλά οὔτε καὶ τώρα ἀκόμα τὸ μπορεῖτε, γιατὶ ἐξακολουθεῖτε νὰ ζεῖτε σὰν ἄνθρωποι αὐτοῦ ἐδῶ τοῦ κόσμου. Ἀφοῦ ὑπάρχει μεταξύ σας ζηλοτυπία, φιλονικία καὶ διχόνοιες, αὐτὸ δὲν δείχνει ὅτι εἶστε ἄνθρωποι αὐτοῦ τοῦ κόσμου καὶ ὅτι συμπεριφέρεστε ὅπως οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι; Ὅταν ὁ ἕνας λέει: Ἐγὼ εἶμαι τοῦ Παύλου καὶ ὁ ἄλλος: Ἐγὼ εἶμαι τοῦ Ἀπολλώ, δὲν εἶστε καὶ ἐσεῖς σὰν τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους; Ἐπιτέλους, ποιὸς εἶναι ὁ Παῦλος; καὶ ποιὸς εἶναι ὁ Ἀπολλώς; Εἶναι ἁπλῶς ὑπηρέτες τοῦ Θεοῦ ποὺ σᾶς ὁδήγησαν στὴν πίστη. Καθένας ἀπὸ μᾶς κάνει τὸ ἔργο ποὺ τοῦ ἀνέθεσε ὁ Κύριος»[108].

ἐὰν ἔχῃ τις εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. οὐ γὰρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ θλῖψις, ἀλλ᾽ ἐξ ἰσότητος ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης» (πρὸς Κορινθίους Β΄ η΄ 8-14).

108. *Καὶ ἐγώ, ἀδελφοί, οὐκ ἠδυνήθην λαλῆσαι ὑμῖν ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ᾽ ὡς σαρκίνοις, ὡς νηπίοις ἐν Χριστῷ. γάλα ὑμᾶς ἐπότισα καὶ οὐ βρῶμα. οὔπω γὰρ ἠδύνασθε. ἀλλ᾽ οὔτε ἔτι*

β΄. Ἐπειδὴ στεροῦνται τὴν κατὰ Θεὸ σοφία:

«Καὶ ἐμεῖς δὲν λάβαμε τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα ποὺ στέλνει ὁ Θεός, γιὰ νὰ μποροῦμε νὰ μάθουμε ὅσα ἑτοίμασε ὁ Θεὸς γιὰ χάρη μας. Γι' αὐτὰ μιλάω, καὶ ὄχι μὲ λόγια ποὺ διδάσκει ἡ ἀνθρώπινη σοφία, ἀλλὰ μὲ λόγια ποὺ διδάσκει τὸ ἴδιο τὸ Πνεῦμα, ἑρμηνεύοντας σὲ αὐτοὺς ποὺ ἔχουν τὸ Πνεῦμα, αὐτὰ τὰ πνευματικὰ πράγματα. Ὅποιος ὅμως δὲν ἔχει τὸ Πνεῦμα, δὲν παραδέχεται τὰ δῶρα ποὺ φανερώνει τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἀφοῦ γιὰ ἐκεῖνον ὅλα αὐτὰ εἶναι μωρία· καὶ δὲν μπορεῖ νὰ τὰ καταλάβει, γιατὶ αὐτὰ τὰ πράγματα κατανοοῦνται μόνο μὲ τὴν βοήθεια τοῦ Πνεύματος. Ἀντίθετα, ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔχει τὸ Πνεῦμα ὅλα τὰ καταλαβαίνει· αὐτὸν ὅμως κανεὶς ἀπὸ κείνους ποὺ δὲν ἔχουν τὸ Πνεῦμα δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ τὸν καταλάβει»[109].

νῦν δύνασθε· ἔτι γὰρ σαρκικοί ἐστε. ὅπου γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασίαι, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; ὅταν γὰρ λέγῃ τις, ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, ἕτερος δέ, ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐχὶ σαρκικοί ἐστε; τὶς οὖν ἐστι Παῦλος, τὶς δὲ Ἀπολλὼς ἀλλ' ἢ διάκονοι δι' ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ Κύριος ἔδωκεν;» (πρὸς Κορινθίους Α΄ γ΄ 1-5).

109. «Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, *ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. ἃ καὶ λαλοῦμεν οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς Πνεύματος ἁγίου, πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. ψυχικὸς δὲ ἄνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ Πνεύματος τοῦ Θεοῦ· μωρία γὰρ αὐτῷ ἐστι, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. ὁ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ' οὐδενὸς ἀνακρίνεται. τίς γὰρ ἔγνω νοῦν Κυρίου, ὃς*

«Παρακαλῶ τὸν Θεὸ τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, τὸν μεγαλοδύναμο Πατέρα, νὰ σᾶς δίνει πνεῦμα σοφίας, ποὺ θὰ σᾶς ἀποκαλύψει πῶς νὰ Τὸν γνωρίσετε ἀκόμη καλύτερα. Τὸν παρακαλῶ νὰ φωτίζει τὰ μάτια τῆς καρδιᾶς σας, γιὰ νὰ βλέπετε πιὸ ξεκάθαρα ποιὰ εἶναι τὰ μελλοντικὰ ἀγαθὰ γιὰ τὰ ὁποῖα σᾶς κάλεσε, πόσο λαμπρὴ καὶ πλούσια εἶναι ἡ κληρονομιὰ ποὺ ἔχει ἑτοιμάσει γιὰ τοὺς δικούς Του, καὶ μὲ πόσο ὑπερβολικὰ μεγάλη δύναμη ἐνεργεῖ σὲ ἐμᾶς ποὺ πιστεύουμε. Τὴν δύναμή Του αὐτὴ τὴν ἔδειξε μὲ τὸ νὰ ἀναστήσει τὸν Χριστὸ ἀπὸ τοὺς νεκροὺς καὶ νὰ τὸν βάλει νὰ καθίσει στὰ δεξιά Του στὸν οὐρανό, πάνω ἀπὸ κάθε ἀρχὴ καὶ ἐξουσία καὶ δύναμη καὶ κυριότητα, πάνω ἀπὸ καθετὶ ποὺ ἀνήκει ὄχι μόνο στὸν τωρινὸ ἀλλὰ καὶ στὸν μελλοντικὸ κόσμο. Τὰ σύμπαντα τὰ ὑπέταξε στὴν ἐξουσία Του, καὶ Αὐτὸν τὸν ἴδιο τὸν Χριστὸ τὸν ἔδωσε στὴν Ἐκκλησία ὡς ὑπέρτατο ἀρχηγό. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ, εἶναι ἡ πληρότητα Ἐκείνου ὁ ὁποῖος μὲ τὴν παρουσία Του γεμίζει πλήρως τὰ πάντα»[110].

συμβιβάσει αὐτόν; ἡμεῖς δὲ νοῦν Χριστοῦ ἔχομεν» (πρὸς Κορινθίους Α΄ β΄ 12-16).

110. *«Ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δώῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ, πεφωτισμένους τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἁγίοις, καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας κατὰ τὴν ἐνέργει-*

Ὁμοίως διδάσκει καὶ ὁ ἀπόστολος Πέτρος:

«Ὑπῆρχαν ὅμως καὶ ψευδοπροφῆτες ἀνάμεσα στοὺς Ἰσραηλίτες, ὅπως καὶ ἀνάμεσά σας θὰ ὑπάρξουν ψευδοδιδάσκαλοι. Οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ θὰ διασπείρουν στὴν κοινότητά σας αἱρετικὲς διδασκαλίες ποὺ ὁδηγοῦν στὴν ἀπώλεια, καὶ θ' ἀπαρνοῦνται τὸν Κύριο, ποὺ τοὺς ἐλευθέρωσε ἀπὸ τὴν ἁμαρτία· ἔτσι θὰ φέρουν πάνω τους γρήγορα τὴν καταστροφή. Πολλοὶ θὰ τοὺς ἀκολουθήσουν στὴν ἀνηθικότητα καὶ ἐξαιτίας τους θὰ δυσφημισθεῖ ἡ ἀληθινὴ διδασκαλία»[111].

αν τοῦ κράτους τῆς ἰσχύος αὐτοῦ, ἣν ἐνήργησεν ἐν τῷ Χριστῷ ἐγείρας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος καὶ παντὸς ὀνόματος ὀνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκε κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἥτις ἐστὶ τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσι πληρουμένου» (πρὸς Ἐφεσίους α΄ 17-23).

111. *«Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν· καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται»* (Πέτρου Β΄ β΄ 1 - 2).

Οἱ ἀπόστολοι Πέτρος καὶ Παῦλος.
Ἀπὸ τὸ βιβλίο: Byzantine Icons from the Heart of Greece.
Θεσ/νίκη Βέροια 2003.

Ε΄. Ἀποστολικὲς προτροπὲς στὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ ζωὴ μιᾶς Ἐκκλησίας μπορεῖ νὰ συνοψισθεῖ σὲ μερικὲς προτροπὲς ποὺ ἀφοροῦν τὴν σχέση τῶν ἀδελφῶν κατὰ τὴν ἐντολὴ ποὺ ἔδωσε ὁ Κύριός μας *«Ἀγαπᾶτε ἀλλήλους»*[112].

Συλλέξαμε μερικὲς ἀπὸ αὐτὲς τὶς προτροπὲς καὶ τὶς ὑπενθυμίζουμε ὡς πνευματικὸ ἄθλημα. Οἱ θεῖοι καὶ ἅγιοι Ἀπόστολοι βίωσαν τὴν ἐντολὴ καὶ μὲ τὶς προτροπές τους, τὴν ἀνέλυσαν στοὺς πιστούς, γιὰ νὰ τὴν ἐφαρμόσουμε καὶ ἐμεῖς.

1. Νὰ εἶστε φιλόστοργοι

«Μὲ τὴν φιλαδελφία νὰ γίνεστε φιλόστοργοι μεταξύ σας»[113].

2. Νὰ τιμᾶτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον

«Νὰ προλαβαίνει ὁ καθένας τοὺς ἄλλους στὸ νὰ τοὺς ἀποδίνει τὴν τιμή»[114].

3. Νὰ εὐλογεῖτε καὶ νὰ μὴ καταρᾶσθε

«Νὰ εὔχεσθε γιὰ ἐκείνους, ποὺ σᾶς καταδιώ-

---

112. (Ἰωάννου ιγ΄ 34).

113. *«Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι»* (πρὸς Ρωμαίους ιβ΄ 10).

114. *«Τῇ τιμῇ ἀλλήλους προηγούμενοι»* (πρὸς Ρωμαίους ιβ΄ 10).

κουν· νὰ εὔχεσθε καὶ νὰ λέτε καλὰ γιὰ ὅλους καὶ ποτὲ νὰ μὴ καταρᾶσθε»[115].

4. Νὰ ἀγαπᾶτε χωρὶς φθόνο

«Χαίρετε μαζὶ μὲ ἐκείνους ποὺ χαίρουν καὶ κλαῖτε μαζὶ μὲ ἐκείνους ποὺ κλαῖνε»[116].

5. Νὰ φρονεῖτε τὰ ἴδια

«Νὰ ἔχετε μεταξύ σας τὰ αὐτὰ φρονήματα καὶ σχέσεις ἁρμονικές. Μὴ ἀποβλέπετε καὶ μὴν ἐπιζητεῖτε τὶς ὑψηλὲς διακρίσεις καὶ τιμές, ἀλλὰ νὰ συγκαταβαίνετε πρὸς τοὺς ταπεινοὺς καὶ νὰ συμμερίζεστε τὴν ταπεινή τους θέση καὶ ἀσημότητα. Μὴ σχηματίζετε γιὰ τὸν ἑαυτό σας τὸ φρόνημα, ὅτι εἶστε συνετοὶ καὶ ἔχετε ἐσεῖς ὅλη τὴν γνώση, ὥστε νὰ μὴ σᾶς χρειάζεται ἀπὸ ἄλλον συμβουλή»[117].

6. Νὰ εἰρηνεύετε καὶ νὰ ἀγαθοποιεῖτε

α΄. «Μὴν ἀποδίδετε σὲ κανένα κακὸ ἀντὶ τοῦ κακοῦ ποὺ σᾶς ἔκαμε. Νὰ εἶστε προνοητικοὶ καὶ προσεκτικοί, ὥστε ἡ διαγωγή σας νὰ εἶναι ἔντιμη καὶ νὰ παρουσιάζεται καλὴ στὰ μάτια ὅλων τῶν ἀνθρώπων, γιὰ νὰ μὴ σκανδαλίζονται ἀπὸ αὐτὴν

115. «*Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς, εὐλογεῖτε καὶ μὴ καταρᾶσθε*» (πρὸς Ρωμαίους ιβ΄ 14).

116. «*Χαίρειν μετὰ χαιρόντων καὶ κλαίειν μετὰ κλαιόντων*» *(πρὸς Ρωμαίους ιβ΄ 15).*

117. «*Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες. μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συνεπαγόμενοι, μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ᾽ ἑαυτοῖς*» (πρὸς Ρωμαίους ιβ΄ 16).

καὶ σχηματίζουν κακὴ ἰδέα γιὰ τὸ εὐαγγέλιο. Ὅσο ἐξαρτᾶται ἀπὸ σᾶς, νὰ προσπαθεῖτε νὰ ἔχετε εἰρηνικὲς σχέσεις μὲ ὅλους, ἂν εἶναι δυνατόν, τοὺς ἀνθρώπους. Μὴ ζητᾶτε, ἀγαπητοί, μὲ ἐκδικήσεις νὰ ὑπερασπίζετε τὸν ἑαυτό σας, ἀλλὰ δῶστε τόπο στὴν ὀργή. Διότι εἶναι γραμμένο· Ἐγὼ θὰ κάνω τὴν ἐκδίκηση· ἐγὼ θὰ ἀνταποδώσω, λέει ὁ Κύριος. Ἐὰν λοιπὸν πεινᾶ ὁ ἐχθρός σου, δίνε ψωμὶ καὶ τροφὴ σὲ αὐτόν· ἐὰν διψᾶ, φέρε του νερὸ νὰ πιεῖ· διότι, ἐὰν κάνεις αὐτό, θὰ μαζέψεις πάνω στὸ κεφάλι του, σὰν ἄλλα κάρβουνα ἀναμμένα, σωροὺς ἐντροπῆς καὶ τύψεως συνειδήσεως. Μὴ νικᾶσαι ἀπὸ τὸ κακό, ὥστε μὲ παραφορὲς καὶ ἐκδικήσεις νὰ παρασύρεσαι καὶ σὺ σὲ αὐτό, ἀλλὰ νίκα μὲ τὸν καλὸ τρόπο καὶ μὲ τὴν ἀγαθοεργία τὸ κακό. Αὐτὰ εἶναι τὰ καθήκοντα, τὰ ὁποῖα ὁ καθένας σας, ὡς μέλος τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει νὰ τηρεῖ ἀπέναντι τῶν ἄλλων Χριστιανῶν ἀδελφῶν του»[118].

β΄. «Προσέχετε ὥστε κανεὶς ἀπὸ σᾶς νὰ μὴ ἀνταποδώσει σὲ ἄλλον κακὸ ἀντὶ κακοῦ, ἀλλὰ

118. *«Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες, προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων· εἰ δυνατόν, τὸ ἐξ ὑμῶν μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. Μὴ ἑαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὀργῇ· γέγραπται γάρ· ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει Κύριος. Ἐὰν οὖν πεινᾶ ὁ ἐχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν, ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γὰρ ποιῶν ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν»* (πρὸς Ρωμαίους ιβ΄ 17-21).

πάντοτε ἐπιδιώκετε νὰ πράττετε τὸ ἀγαθὸ καὶ μεταξύ σας ἀλλὰ καὶ σὲ ὅλους, ἀκόμη καὶ στοὺς μὴ Χριστιανούς»[119].

7. Νὰ δέχεσθε μὲ ἀγάπη ὁ ἕνας τὸν ἄλλον

α΄. «Νὰ δέχεσθε ὅποιον ἔχει ἀσθενικὴ πίστη, χωρὶς νὰ ἐπικρίνετε τὶς ἀπόψεις του. Ἕνας μὲν πιστεύει, ὅτι δὲν ἀπαγορεύεται νὰ φάει ὅλα τὰ φαγητά, ἐνῶ κάποιος ἄλλος, ποὺ ἔχει ἀσθενικὴ πίστη, τρώει μόνο χόρτα. Ἐκεῖνος ποὺ τρώει ἀπὸ ὅλα τὰ φαγητά, ἂς μὴ περιφρονεῖ ἐκεῖνον ποὺ δὲν τρώει ἀπὸ ὅλα. Καὶ αὐτὸς ποὺ δὲν τρώει ἀπὸ ὅλα, ἂς μὴ κατακρίνει ἐκεῖνον ποὺ τρώει. Διότι καὶ αὐτὸν ποὺ τρώει ἀπὸ ὅλα, ὁ Θεὸς τὸν ἔχει δεχθεῖ στὴν Ἐκκλησία Του»[120].

β΄. «Γι' αὐτὸ νὰ δέχεσθε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, ὅπως καὶ ἐσᾶς σᾶς δέχθηκε ὁ Χριστός, γιὰ νὰ δοξάζεται ὁ Θεός»[121].

8. Μὴν κατακρίνετε

α΄. «Ἂς μὴ κατακρίνουμε λοιπὸν στὸ ἑξῆς ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἀλλὰ τοῦτο νὰ προτιμᾶτε, τὸ νὰ

---

119. *«Ὁρᾶτε μή τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινι ἀποδῷ, ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας»* (πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α΄ ε΄ 15).

120. *«Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. Ὃς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἐξουθενείτω, καὶ ὁ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ Θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο»* (πρὸς Ρωμαίους ιδ΄ 1-3).

121. *«Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς εἰς δόξαν Θεοῦ»* (πρὸς Ρωμαίους ιε΄ 7).

μὴ θέτετε στὸν ἀδελφὸ ἐμπόδιο, ὥστε νὰ σκοντάψει ποτὲ καὶ νὰ παρασυρθεῖ σὲ κατάκριση ἢ καὶ νὰ κλονισθεῖ στὴν πίστη»[122].

β΄. «Ἐπειδὴ δὲ καὶ τὸ νὰ κατακρίνει ὁ ἕνας τὸν ἄλλον γίνεται αἰτία ψυχρότητας καὶ συγκρούσεων, γι᾽ αὐτὸ μὴ κατηγορεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἀδελφοί. Ἐκεῖνος ποὺ κατηγορεῖ καὶ καταδικάζει τὸν ἀδελφόν του, κατηγορεῖ ὡς μὴ ὀρθὸν τὸν θεῖο νόμο καὶ καταδικάζει καὶ καταφρονεῖ τὸν θεῖο νόμο τῆς ἀγάπης. Ἐὰν δὲ καταδικάζεις τὸν νόμο τῆς ἀγάπης, ποὺ σοῦ ἀπαγορεύει καὶ τὴν κατάκριση τοῦ πλησίον, θέτεις τὸν ἑαυτόν σου παραπάνω ἀπὸ τὸν νόμο. Δὲν εἶσαι πλέον ἐκτελεστὴς τοῦ νόμου, ποὺ ὑποχρεοῦσαι νὰ φυλάττεις, ἀλλὰ κάνεις τὸν ἑαυτό σου κριτὴ μὲ τὴν θρασεία ἀξίωση νὰ ἔχεις δικαιώματα ἐπὶ τοῦ νόμου, ὥστε καὶ νὰ τὸν καταργεῖς. Ἕνας ὅμως εἶναι ἐκεῖνος ποὺ ἔχει ἀπόλυτο δικαίωμα νὰ νομοθετεῖ καὶ νὰ κρίνει κάθε παραβάτη, ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἔχει καὶ τὴν δύναμη νὰ σώσει καὶ νὰ παραδώσει στὴν ἀπώλεια. Σὺ δέ, μικρὲ καὶ τιποτένιε ἄνθρωπε, ποιός εἶσαι ποὺ κατακρίνεις τὸν ἄλλον;»[123].

---

122. *«Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον»* (πρὸς Ρωμαίους ιδ΄ 13).

123. *«Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. Ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ καὶ κρίνων τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ καταλαλεῖ νόμου καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἶ ποιητὴς νόμου, ἀλλὰ κριτής. Εἷς ἐστιν ὁ νομοθέτης καὶ κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἶ ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;»* (Ἰακώβου δ΄ 11-12).

9. Νὰ οἰκοδομεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον

α΄. «Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ ἀρετὲς αὐτὲς φέρουν τέτοιο ἀποτέλεσμα, ἂς ἐπιδιώκουμε καὶ ἐμεῖς κάθε τι, ποὺ συντελεῖ στὴν εἰρήνη καὶ στὴν ἀναμεταξύ μας πνευματικὴ ὠφέλεια καὶ πρόοδο καὶ οἰκοδομή»[124].

β΄. «Ὁ καθένας μας δηλαδὴ ἂς γίνεται ἀρεστὸς στὸν πλησίον του, γιὰ νὰ συντελεῖ στὸ καλό του καὶ γιὰ νὰ τὸν οἰκοδομεῖ στὴν ἀρετή»[125].

10. Νὰ νουθετεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον

«Εἶμαι δὲ πεπεισμένος γιὰ σᾶς, ἀδελφοί μου, καὶ ἐγὼ ὁ ἴδιος, ποὺ σᾶς γράφω τὶς προτροπὲς αὐτές, ὅτι καὶ μόνοι σας, χωρὶς τὶς δικές μου ὑποδείξεις, εἶστε γεμᾶτοι ἀπὸ καλωσύνη καὶ ἀρετή, γεμᾶτοι ἀπὸ κάθε γνώση τῆς σωτηριώδους ἀλήθειας, καὶ εἶστε ἐπὶ πλέον σὲ θέση νὰ νουθετεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον»[126].

11. Νὰ ὑποδέχεσθε μὲ ἀγάπη ὁ ἕνας τὸν ἄλλον

«Ὥστε, ἀδελφοί μου, ὅταν συναθροίζεσθε,

---

124. *«Ἄρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους»* (πρὸς Ρωμαίους ιδ΄ 19).

125. *«Ἕκαστος ἡμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν»* (πρὸς Ρωμαίους ιε΄ 2).

126. *«Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως, δυνάμενοι καὶ ἀλλήλους νουθετεῖν»* (πρὸς Ρωμαίους ιε΄ 14).

γιὰ νὰ φᾶτε τὸ Κυριακὸ δεῖπνο, περιμένετε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον»[127].

12. Νὰ ὑπηρετεῖτε σὰν δοῦλοι μὲ ἀγάπη ὁ ἕνας τὸν ἄλλον

«Διότι ἐσεῖς, ἀδελφοί, προσκληθήκατε ἀπὸ τὸν Κύριο γιὰ νὰ εἶστε ἐλεύθεροι ἀπὸ κάθε δουλεία. Μόνο προσέξτε, μήπως ἐκλάβετε τὴν ἐλευθερία ὡς πρόφαση γιὰ νὰ ζεῖτε σύμφωνα μὲ τὶς ἐπιθυμίες τῆς σάρκας. Ἀλλὰ ἀντίθετα πρέπει νὰ γίνεστε δοῦλοι ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον μὲ τὴν ἄσκηση τῆς ἀνιδιοτελοῦς χριστιανικῆς ἀγάπης»[128].

13. Μὴν ἀφανισθεῖτε ἐχθρευόμενοι ὁ ἕνας τὸν ἄλλον

«Ἐὰν ὅμως ἀντὶ νὰ ἀγαπιέστε, δαγκώνετε καὶ κατατρώγετε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, προσέχετε, μήπως ἀφανισθεῖτε μεταξύ σας»[129].

14. Μὴν προκαλεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον μὲ κενοδοξία καὶ τὸν φθόνο

«Ἂς μὴν γινώμαστε ματαιόδοξοι, προκαλοῦντες ὁ ἕνας τὸν ἄλλον σὲ φιλονεικίες καὶ φθονοῦντες ὁ ἕνας τὸν ἄλλον»[130].

---

127. *«Ὥστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν ἀλλήλους ἐκδέχεσθε»* (πρὸς Κορινθίους Α΄ ια΄ 33).

128. *«Ὑμεῖς γὰρ ἐπ᾽ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκί, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις»* (πρὸς Γαλάτας ε΄ 13).

129. *«Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπ᾽ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε»* (πρὸς Γαλάτας ε΄ 26).

130. *«Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες»* (πρὸς Γαλάτας ε΄ 26).

15. Νὰ ὑπομένετε μὲ πραότητα ὁ ἕνας τὸν ἄλλον

«Γιὰ νὰ ἀσφαλίζεστε ἀπὸ τὸν κίνδυνο τοῦ νὰ πειραχθεῖτε καὶ σεῖς, νὰ ὑπομένετε ὁ ἕνας τὶς ἐνοχλήσεις τοῦ ἄλλου καὶ ἔτσι μὲ τὴν ὑπομονετικὴ αὐτὴ ἀνοχὴ ἐκπληρώσατε τελείως τὸν νόμο τοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ τὴν ἐντολὴ τῆς ἀγάπης»[131].

16. Προστατέψτε τὴν ἑνότητά σας μὲ τὴν μακροθυμία καὶ τὴν ἀνοχή

α΄. «Σύμφωνα λοιπὸν μὲ αὐτά, ποὺ σᾶς ἔγραψα προηγουμένως, σᾶς παρακαλῶ ἐγώ, ὁ ὁποῖος εἶμαι φυλακισμένος γιὰ τὸ ὄνομα τοῦ Κυρίου, νὰ πολιτευθεῖτε κατὰ τρόπο ἄξιον τῆς ὑψηλῆς κλήσεως, στὴν ὁποία προσκληθήκατε ἀπὸ τὸν Θεό. Σᾶς παρακαλῶ δὲ νὰ πολιτευθεῖτε μὲ κάθε ταπεινοφροσύνη καὶ πραότητα, μὲ μεγαλόψυχη ὑπομονή, ἀνεχόμενοι διὰ τῆς ἀγάπης τὰ ἐλαττώματα ὁ ἕνας τοῦ ἄλλου»[132].

β΄. «Νὰ ἀνέχεστε ὁ ἕνας τὶς ἀδυναμίες τοῦ ἄλλου καὶ νὰ χαρίζεστε καὶ συγχωρεῖστε μεταξύ σας, ἐὰν κανένας ἔχει κάποιο παράπονο κατὰ τοῦ ἄλλου. Καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς χαρίσθηκε σὲ

131. *«Ἀλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ».* (πρὸς Γαλάτας στ΄ 2)

132. *«Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ»* (πρὸς Ἐφεσίους δ΄ 1-2).

σᾶς καὶ σᾶς συγχώρησε, ἔτσι καὶ σεῖς νὰ συγχωρεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον»[133].

17. Μεταξύ σας νὰ εἶστε χρηστοὶ καὶ εὔσπλαγχνοι

«Γίνεσθε ὁ ἕνας πρὸς τὸν ἄλλον εὐεργετικοί, μὲ πονετικὴ καρδιά, καὶ νὰ συγχωρεῖστε μεταξύ σας, καθὼς καὶ ὁ Θεὸς διὰ τοῦ Χριστοῦ σᾶς συγχώρεσε»[134].

18. Νὰ ὑποτάσσεστε ὁ ἕνας στὸν ἄλλον

α΄. «Νὰ ὑποτάσσεστε ὁ ἕνας στὸν ἄλλον μὲ φόβο Χριστοῦ»[135].

β΄. «Ὁμοίως ἐσεῖς οἱ νεώτεροι, ποὺ ἀποτελεῖτε τὸ σύνολο τῶν ποιμαινομένων, ὑποταχθεῖτε σὲ αὐτούς, ποὺ φέρουν τὸ ἐκκλησιαστικὸ ἀξίωμα τοῦ πρεσβυτέρου»[136].

19. Νὰ θεωρεῖτε τὸν μαθένα ἀνώτερό σας

«Μὴν κάνετε τίποτε ἀπὸ ἀνταγωνισμὸ ἢ ἀπὸ

133. *«Ἀνεχόμενοι ἀλλήλων καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτω καὶ ὑμεῖς»* (πρὸς Κολοσσαεῖς γ΄ 13).

134. *«Γίνεσθε δὲ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὔσπλαγχνοι, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς καθὼς καὶ ὁ Θεὸς ἐν Χριστῷ ἐχαρίσατο ὑμῖν»* (πρὸς Ἐφεσίους δ΄ 32).

135. *«Ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ Χριστοῦ»* (πρὸς Ἐφεσίους ε΄ 21).

136. *«Ὁμοίως νεώτεροι ὑποτάγητε, πρεσβυτέροις, πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι»* (Α΄ Πέτρου ε΄ 5).

ματαιοδοξία, ἀλλὰ μὲ ταπεινοφροσύνη ἂς θεωρεῖ καθένας τὸν ἄλλον ἀνώτερό του»[137].

20. Νὰ ἐπιδιώκετε τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων

«Μὴν ἐπιδιώκετε ὁ καθένας τὰ συμφέροντά του ἢ ἐκεῖνα ποὺ ἀρέσουν στὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ ἂς ἐπιζητεῖτε καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ἄλλων»[138].

21. Μὴ ψεύδεσθε μεταξύ σας

«Μὴ λέτε ψέματα ὁ ἕνας στὸν ἄλλο, ἀφοῦ βγάλατε ἀπὸ πάνω σας τὸν παλιὸ ἁμαρτωλὸ ἑαυτό σας μὲ τὶς συνήθειές του»[139].

22. Νὰ παρηγορεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον

α΄. «Δὲν πρέπει δὲ νὰ λυπᾶστε σὰν καὶ αὐτούς, διότι ἐὰν ἔχουμε πεποίθηση ὅτι ὁ Ἰησοῦς πέθανε καὶ ἀναστήθηκε, ἔτσι πρέπει νὰ πιστεύουμε, ὅτι καὶ ὁ Θεὸς ἐκείνους ποὺ πέθαναν ἑνωμένοι διὰ τῆς πίστεως μὲ τὸν Ἰησοῦ, θὰ τοὺς φέρει ἐνδόξως στὴν αἰώνια ζωὴ μαζὶ μὲ Αὐτόν»[140].

---

137. *«Μηδὲν κατὰ ἐριθείαν ἢ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἑαυτῶν»* (πρὸς Φιλιππησίους β΄ 3).

138. *«Μὴ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ τὰ ἑτέρων ἕκαστος»* (πρὸς Φιλιππησίους β΄ 4).

139. *«Μὴ ψεύδεστε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ»* (πρὸς Κολοσσαεῖς γ΄ 9).

140. *«Εἰ γὰρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη, οὕτω καὶ ὁ Θεὸς τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ»* (πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α΄ δ΄ 14).

β΄. «Γι᾽ αὐτὸ νὰ ἐνισχύετε καὶ νὰ βοηθᾶτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον ὅπως ἄλλωστε καὶ κάνετε»[141].

23. Νὰ προτρέπετε – Νὰ ἐνισχύετε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον

«Κάθε ἡμέρα νὰ ἐνθαρρύνετε ὁ ἕνας τὸν ἄλλο, ὅσο ἰσχύει τὸ σήμερα, ἔτσι ὥστε νὰ μὴν ἐξαπατήσει κανέναν ἀπὸ σᾶς ἡ ἁμαρτία καὶ τὸν κάνει σκληρόκαρδο»[142].

24. Νὰ φροντίζετε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον

«Καὶ ἂς παρακολουθοῦμε καὶ ἂς παρατηροῦμε προσεκτικὰ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, γιὰ νὰ παρακινούμαστε καὶ διεγειρώμαστε μεταξύ μας στὴν ἀγάπη καὶ τὰ καλὰ ἔργα»[143].

25. Νὰ εὔχεσθε ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλον

«Γενικὰ δὲ σᾶς προτρέπω νὰ ἐξομολογεῖστε μεταξύ σας τὶς ἁμαρτίες σας καὶ νὰ εὔχεστε ὁ ἕνας ὑπὲρ τοῦ ἄλλου, γιὰ νὰ γιατρευθεῖτε. Ἔχει μεγάλη δύναμη ἡ δέηση τοῦ δίκαιου καὶ ἐνεργεῖ ἰσχυρὰ καὶ ἀποτελεσματικά»[144].

---

141. *«Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους καὶ οἰκοδομεῖτε εἷς τὸν ἕνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε»* (πρὸς Θεσσαλονικεῖς Α΄ ε΄ 11).

142 *«Ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἑαυτοὺς καθ᾽ ἑκάστην ἡμέραν, ἄχρις οὗ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ἐξ ὑμῶν τις ἀπάτῃ τῆς ἁμαρτίας»* (πρὸς Ἑβραίους γ΄ 13).

143. *«Καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων»* (πρὸς Ἑβραίους ι΄ 24).

144. *«Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις τὰ παραπτώματα, καὶ εὔχεσθε ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅπως ἰαθῆτε· πολὺ ἰσχύει δέησις δικαίου ἐνεργουμένη»* (Ἰακώβου ε΄ 16).

26. Νὰ εἶστε φιλόξενοι

«Νὰ φιλοξενεῖτε ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, χωρὶς νὰ γογγύζετε γιὰ τὸ βάρος ποὺ σᾶς δίνει ἡ ὑποδοχὴ τῶν ξένων»[145]

27. Κουμπωθεῖτε τὴν ταπεινοφροσύνη

«Τὸ ἴδιο καὶ ἐσεῖς οἱ νεώτεροι νὰ ὑποτάσσεστε στοὺς πρεσβυτέρους. Καὶ ὅλοι μαζί, μὲ ὑποταγὴ ὁ ἕνας στὸν ἄλλον, κουμβωθεῖτε καὶ δέσετε καλὰ πάνω σας σὰν ἄλλο ἔνδυμα τὴν ταπεινοφροσύνη»[146].

Μὲ αὐτὲς τὶς προτροπὲς διατηρεῖται ἡ ἐν Χριστῷ ἀδελφότητά μας καὶ δοξάζεται ὁ Τριαδικὸς Θεὸς ἀπὸ τὰ τέκνα Του.

Ἡ παραβολὴ τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου

145. *«Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμῶν»* (Πέτρου Α΄ δ΄ 9).

146. *«Ὁμοίως οἱ νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις, πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε·»* (Πέτρου Α΄ ε΄ 5).

ΣΤ΄. Ὑποδείγματα Προσώπων ἀπὸ τὴν ἁγία Γραφή

Τὰ πρότυπα ζωῆς κατευθύνουν μὲ ἀσφάλεια τὸν ἄνθρωπο στὴν ἐπίγεια πορεία του. Μὲ αὐτὰ ἐλέγχει τὴν αὐθεντικότητα τῆς ζωῆς του καὶ τὴν συνέπειά της στὶς αἰώνιες θεῖες ἀξίες, τὶς ὁποῖες δίδαξε ὁ Θεὸς μὲ τοὺς νόμους καὶ τὶς ἐντολές Του, πάνω στὶς ὁποῖες θεμελίωσε τὴν ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ἔδειξε τὸν τρόπο νὰ ἀναγνωρισθεῖ μέγας στὴν αἰώνια καὶ οὐράνια βασιλεία Του.

Ὁ ἄρχοντας ὅμως τοῦ κόσμου τῆς ἁμαρτίας πολεμάει τὰ ἀληθινὰ καὶ γνήσια πρότυπα εἴτε ἀπαξιώνοντας αὐτὰ εἴτε προκαλώντας σύγχυση στοὺς ἀνθρώπους προβάλλοντας πρόσκαιρα καὶ ἀνάξια πρότυπα.

Στὴν πνευματικὴ οἰκοδομὴ ὅσων ἐπιθυμοῦν νὰ ζήσουν κατὰ Θεὸν καὶ νὰ ἀγωνιστοῦν γιὰ τὴν πνευματικὴ τελείωσή τους, συντελοῦν καὶ τὰ ἀληθινὰ καὶ αὐθεντικὰ πρότυπα ζωῆς καὶ συμπεριφορᾶς. Στὴν Ἁγία Γραφὴ ἀναφέρονται αὐτὰ τὰ πρότυπα.

Παραθέτουμε ἕνα κατάλογο μερικῶν προσώπων ποὺ ἡ κοινωνία μας ἔχει ἀνάγκη:

1. Πατέρες, ὅπως ὁ Ἀβραάμ

Ὁ Κύριος μιλάει γι᾽ αὐτὸν διαπιστωτικὰ καὶ προφητικά:

« Αὐτὸν διάλεξα γιὰ νὰ διατάξει τοὺς υἱούς του καὶ τοὺς ἀπογόνους του νὰ ἀκολουθοῦν τὸν δρόμο τοῦ Κυρίου, νὰ κάνουν τὸ σωστὸ καὶ τὸ δίκαιο, ὥστε ὁ Κύριος νὰ πραγματοποιήσει ὅσα ἔχει ὑποσχεθεῖ στὸν Ἀβραάμ»[147].

Ὁ Κύριος καὶ Θεός μας σὲ κάθε ἄνθρωπο ἀναθέτει μία ἀποστολή. Ἔτσι καὶ στοὺς πατέρες ποὺ γεννοῦν παιδιά. Ἡ ἀποστολὴ τῶν πατέρων εἶναι νὰ διδάσκουν στὰ παιδιὰ τους τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ τὰ προτρέπουν νὰ ζοῦν σύμφωνα μὲ αὐτὸν πράττοντας τὸ σωστὸ καὶ τὸ δίκαιο κατὰ τὴν κρίση τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Ἀβραὰμ προβάλλεται ὡς πρότυπο πατέρα, ἐπειδὴ ὡς πατέρας πρόσφερε στὸν Θεὸ Πατέρα πλῆθος ψυχῶν πιστῶν σὲ Αὐτόν.

2. Μητέρες, ὅπως ἡ Ἄννα

Ἡ μητέρα τοῦ προφήτη Σαμουὴλ σκεπτόταν:

«Γιὰ τὸ παιδὶ αὐτὸ προσευχήθηκα· καὶ ὁ Κύριος μοῦ ἔδωσε αὐτὸ ποὺ τοῦ ζήτησα. Ἔτσι καὶ ἐγὼ τὸ ἀφιερώνω τώρα στὸν Κύριο. Γιὰ ὅλη του τὴν ζωὴ θὰ εἶναι ἀφιερωμένο σὲ Αὐτόν»[148].

---

147. *«Ἤδειν γὰρ ὅτι συντάξει τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ μετ᾽ αὐτόν, καὶ φυλάξουσι τὰς ὁδοὺς Κυρίου ποιεῖν δικαιοσύνην καὶ κρίσιν, ὅπως ἂν ἐπαγάγῃ Κύριος ἐπὶ Ἀβραὰμ πάντα, ὅσα ἐλάλησε πρὸς αὐτόν»* (Γενέσεως ιη΄ 19).

148. *«Ὑπὲρ τοῦ παιδαρίου τούτου προσηυξάμην, καὶ ἔδωκέ μοι Κύριος τὸ αἴτημά μου, ὃ ᾐτησάμην παρ᾽ αὐτοῦ· κἀγὼ κιχρῶ αὐτὸν τῷ Κυρίῳ πάσας τὰς ἡμέρας, ἃς ζῇ αὐτός, χρῆσιν τῷ Κυρίῳ»* (Α΄ Βασιλειῶν α΄ 27-28).

Ἡ Ἄννα, μητέρα τοῦ προφήτη Σαμουήλ, προσευχήθηκε μὲ θέρμη στὸν Κύριο καὶ Θεό μας γιὰ νὰ ἀποκτήσει παιδί. Ὁ Κύριος καὶ Θεός μας ἀνταποκρίθηκε στὴν προσευχή της καὶ τῆς ἔδωσε παιδί. Καὶ ἐκείνη μὲ εὐγνωμοσύνη τοῦ πρόσφερε τὸ υἱό της νὰ Τὸν ὑπηρετεῖ.

Ἡ ἀτεκνία ἐθεωρεῖτο στὸν καιρὸ τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης ὡς κατάρα ἀπὸ τὸν Θεό, ἐπειδὴ ἡ ἄτεκνη ἀποκλειόταν νὰ γεννήσει τὸν Σωτήρα καὶ Λυτρωτή. Γι' αὐτὸ κάθε εὐσεβὴς γυναίκα εὐχόταν καὶ ἐπιθυμοῦσε νὰ γίνει μητέρα γιὰ νὰ φέρει στὸν κόσμο τὸν Μεσσία.

Τὸ παράδειγμα τῆς Ἄννας μᾶς διδάσκει νὰ εὐχαριστοῦμε ἔμπρακτα τὸν Θεὸ Πατέρα μας γιὰ τὶς εὐλογίες ποὺ μᾶς δίνει στὴν ζωή μας. Ἡ ζωή μας εἶναι δικό Του δῶρο. Αὐτὴ τὴν εὐχαριστία ἀναφέρει ἡ εὐχὴ τῆς θείας λειτουργίας, ὅπου μὲ κάθε ἐπισημότητα ἡ λατρεύουσα κοινότητα τῶν πιστῶν, στέκεται ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν εὐχαριστεῖ γιὰ ὅλες τὶς γνωστὲς καὶ ἄγνωστες στὴν ζωή μας εὐεργεσίες Του.

3. Παιδιά, ὅπως ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός

Ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς μᾶς διέσωσε τὴν μαρτυρία ἀσφαλῶς τῆς Παρθένου Μαρίας, Μητέρας τοῦ Κυρίου μας, ἀλλὰ καὶ ἐκείνων ποὺ Τὸν εἶχαν γνωρίσει στὴν παιδικὴ καὶ νεανικὴ ἡλικία Του.

«Ὁ Ἰησοῦς κατέβηκε μαζί τους καὶ ἦρθε στὴν Ναζαρὲτ καὶ ζοῦσε κοντά τους μὲ ὑπακοή. Ἡ μη-

τέρα του ὅμως διατηροῦσε μέσα στὴν καρδιά της ὅλα αὐτὰ τὰ λόγια»[149].

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστός, ὅταν ἦταν παιδί, σεβόταν καὶ ὑπάκουε στὴν Μητέρα Του καὶ στὸν προστάτη τους Ἰωσήφ.

Μὲ αὐτὴ τὴν συμπεριφορά Του δίδαξε, ὅτι ἡ ὑπακοὴ καὶ ὁ σεβασμὸς στοὺς γονεῖς εἶναι θεῖο γνώρισμα.

4. Κορίτσια, ὅπως ἡ μικρὴ ὑπηρέτρια

Μία μικρὴ ὑπηρέτρια ἔδωσε μία σωστὴ συμβουλὴ σὲ ἕνα ἰσχυρὸ ἀρχιστράτηγο.

«Ὁ Νεεμάν, ἀρχιστράτηγος τοῦ συριακοῦ στρατοῦ, ἀπολάμβανε τὴν μεγάλη ἐκτίμηση καὶ τὴν εὔνοια τοῦ κυρίου του, γιατὶ μέσω αὐτοῦ ὁ Κύριος εἶχε δώσει τὴν νίκη στοὺς Σύριους. Ὁ ἰσχυρὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, ὅμως, ἦταν λεπρός. Οἱ Σύριοι σὲ μία ἀπὸ τὶς ἐπιδρομές τους, εἶχαν αἰχμαλωτίσει ἀπὸ τὴν χώρα τοῦ Ἰσραὴλ μία μικρὴ κόρη, ἡ ὁποία ἔγινε ὑπηρέτρια στὴν γυναίκα τοῦ Νεεμάν. Μία μέρα τὸ κορίτσι εἶπε στὴν κυρία της: Μακάρι νὰ ἀπευθυνόταν ὁ κύριός μου στὸν προφήτη ποὺ εἶναι στὴν Σαμάρεια! Αὐτὸς θὰ τὸν θεράπευε ἀπὸ τὴν λέπρα του. Ἡ γυναίκα του εἶπε στὸν ἄνδρα της: Αὐτὰ καὶ αὐτὰ μοῦ εἶπε τὸ

149. *«Καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέτ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς»* (Λουκᾶ β΄ 51).

νεαρὸ κορίτσι, ἡ δούλη μου, ποὺ κατάγεται ἀπὸ τὴν χώρα τοῦ Ἰσραήλ»[150].

Ἡ μικρὴ ἀλλογενής, αἰχμάλωτη ὑπηρέτρια τοῦ ἰσχυροῦ ἀρχιστράτηγου τῆς Συρίας, ἔδωσε μία σωστὴ συμβουλὴ στὸν κύριό της μὲ διακριτικὸ τρόπο. Ἡ κοινωνικὴ θέση της δὲν τὴν ἐμπόδισε νὰ κάνει τὸ σωστό. Ὁδήγησε τὸν ἰσχυρὸ ἀρχιστράτηγο στὸν προφήτη Ἐλισσαῖο γιὰ νὰ θεραπευθεῖ ἀπὸ τὴν λέπρα. Ὁ Νεεμὰν καὶ θεραπεύθηκε καὶ πίστευσε στὸν ἀληθινὸ Θεό.

Εἶναι εὐλογημένοι ὅσοι μὲ τὶς συμβουλές τους ὁδηγοῦν τοὺς ἀνθρώπους στὸν Θεό.

5. Ἀδελφές, ὅπως ἡ Μαρία καὶ ἡ Μάρθα

Ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς μᾶς διέσωσε ἕνα διδακτικὸ περιστατικὸ ἀπὸ τὴν ζωὴ τοῦ Κυρίου μας.

«Ὁ Ἰησοῦς, καθὼς πορευόταν μὲ τοὺς μαθητές του, μπῆκε σὲ κάποιο χωριό, καὶ τὸν ὑποδέχθηκε στὸ σπίτι της κάποια γυναίκα ποὺ τὴν ἔλεγαν Μάρθα. Αὐτὴ εἶχε μία ἀδελφὴ μὲ τὸ ὄνομα

150. *«Καὶ Ναιμὰν ὁ ἄρχων τῆς δυνάμεως Συρίας ἦν ἀνὴρ μέγας ἐνώπιον τοῦ κυρίου αὐτοῦ καὶ τεθαυμασμένος προσώπῳ, ὅτι ἐν αὐτῷ ἔδωκε Κύριος σωτηρίαν Συρίᾳ· καὶ ὁ ἀνὴρ ἦν δυνατὸς ἰσχύι, λελεπρωμένος. καὶ Συρία ἐξῆλθον μονόζωνοι καὶ ᾐχμαλώτευσαν ἐκ γῆς Ἰσραὴλ νεάνιδα μικράν, καὶ ἦν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς Ναιμάν. ἡ δὲ εἶπε τῇ κυρίᾳ αὐτῆς· ὄφελον ὁ κύριός μου ἐνώπιον τοῦ προφήτου τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐν Σαμαρείᾳ, τότε ἀποσυνάξει αὐτὸν ἀπὸ τῆς λέπρας αὐτοῦ. καὶ εἰσῆλθε καὶ ἀπήγγειλε τῷ κυρίῳ ἑαυτῆς καὶ εἶπεν· οὕτως καὶ οὕτως ἐλάλησεν ἡ νεᾶνις ἡ ἐκ γῆς Ἰσραήλ»* (Δ΄ Βασιλειῶν ε΄ 1-4).

Μαρία, ποὺ κάθισε στὰ πόδια τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἄκουγε τὴν διδασκαλία Του. Ἀντίθετα, ἡ Μάρθα δούλευε ἀσταμάτητα, γιὰ νὰ τοὺς περιποιηθεῖ. Πῆγε λοιπὸν στὸν Ἰησοῦ καὶ εἶπε: Κύριε, δὲν Σὲ νοιάζει ποὺ ἡ ἀδελφή μου μὲ ἄφησε μόνη μου καὶ Σὲ περιποιοῦμαι; Πές της λοιπὸν νὰ μὲ βοηθήσει. Καὶ ὁ Ἰησοῦς τῆς ἀποκρίθηκε: Μάρθα, Μάρθα, ἀσχολεῖσαι καὶ ἀγωνιᾶς γιὰ τόσα πολλὰ πράγματα, ἐνῶ ἕνα μόνο χρειάζεται. Αὐτὸ διάλεξε καὶ ἡ Μαρία, καὶ κανεὶς δὲν πρόκειται νὰ τῆς τὸ ἀφαιρέσει»[151].

Οἱ δύο ἀδελφές, ἂν καὶ εἶχαν διαφορετικὲς ἐπιλογὲς καὶ προτεραιότητες, ἐν τούτοις εἶχαν κοινὴ ἐπιθυμία νὰ βρίσκονται μὲ τὸν Κύριο. Ἡ μία χαιρόταν τὴν διακονία της γι᾽ Αὐτὸν καὶ ἡ ἄλλη ἀπολάμβανε τὴν διδαχή Του. Οἱ ἐπιλογές μας πρέπει νὰ μᾶς ὁδηγοῦν στὸν Κύριο. Ἡ ζωή μας νὰ ἔχει κέντρο της τὸν Ἰησοῦ Χριστό. Νὰ εἶναι Χριστοκεντρικὴ καὶ ὄχι ἀνθρωποκεντρικὴ καὶ ἐγωιστική.

---

151. *«Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά. γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς. καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ καὶ παρακαθίσασα παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ ἤκουε τὸν λόγον αὐτοῦ. ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπε· Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλιπε διακονεῖν; εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς· Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά· ἑνὸς δέ ἐστι χρεία· Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ᾽ αὐτῆς»* (Λουκᾶ ι΄ 38-42).

Οἱ δύο ἀδελφὲς Μαρία καὶ Μάρθα μᾶς διδάσκουν νὰ βάζουμε τὸν Κύριο κέντρο τῆς ζωῆς μας.

6. Ἀδελφούς, ὅπως ὁ Νεεμίας καὶ ὁ Ἀνανίας

Ὁ Νεεμίας, ὑπῆρξε πολιτικὸς διοικητὴς τῆς περσικῆς ἐπαρχίας τῆς Ἰουδαίας κατὰ τοὺς χρόνους τῆς αἰχμαλωσίας, καὶ ἔλαβε ἄδεια (τὸ 445 π. Χ.) ἀπὸ τὸν βασιλέα τῶν Περσῶν Ἀρταξέρξη νὰ ὁδηγήσει τοὺς ἐξόριστους Ἑβραίους στὴν Ἰουδαία καὶ νὰ κτίσει τὴν πόλη, τὸ τεῖχος της καὶ τὸν ναό. Βρῆκε συνεργάτη καὶ συμπαραστάτη στὸ ἔργο του τὸν ἀδελφό του, ποὺ εἶχε πνευματικὰ προσόντα. Ὁ Νεεμίας ἀνάθεσε στὸν ἀδελφό του Ἀνανία τὴν ἀποστολὴ τῆς φυλάξεως τῆς Ἱερουσαλὴμ μετὰ τὴν ἀνοικοδόμησή της μὲ κριτήριο ὄχι τὴν συγγένειά του, ἀλλὰ τὴν ἀρετή του.

«Ἔδωσα ἐντολὴ στὸν ἀδελφό μου τὸν Ἀνανία καὶ στὸν Ἀνανία τὸν ἀρχηγὸ τῆς ἀκροπόλεως τῆς Ἱερουσαλήμ, διότι αὐτὸς ἦταν ἀξιόπιστος ἄνθρωπος καὶ φοβόταν τὸν Θεὸ περισσότερο ἀπὸ πολλοὺς ἄλλους».[152]

Στὴν περίπτωση αὐτὴ διαπιστώνουμε, ὅτι σὲ ἕνα ἱκανὸ ἀξιωματοῦχο, ποὺ ἦταν καὶ εὐσεβὴς καὶ ἀκέραιος στὸν χαρακτήρα, δόθηκε ἕνα ἀξίωμα καὶ μία ἐξουσία γιὰ νὰ ὑπηρετήσει τὴν πόλη καὶ τὸν λαό. Μεταξὺ τῶν ἄλλων προσόντων ποὺ ἔχουν οἱ

152. *«Καὶ ἐνετειλάμην τῷ Ἀνανίᾳ ἀδελφῷ μου καὶ τῷ Ἀνανίᾳ ἄρχοντι τῆς βιρὰ ἐν Ἱερουσαλήμ, ὅτι αὐτὸς ὡς ἀνὴρ ἀληθὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεὸν παρὰ πολλούς»* (Νεεμία ζ΄ 2).

διάφοροι ἀξιωματοῦχοι, πρέπει νὰ διαθέτουν καὶ εὐσέβεια καὶ ἀκεραιότητα χαρακτήρα.

7. Ἀξιωματούχους, ὅπως ὁ προφήτης Δανιήλ

Οἱ φθονεροὶ σοφοὶ καὶ σύμβουλοι τοῦ βασιλέως τῶν Περσῶν Δαρείου, ποὺ ἐπιβουλεύονταν τὸν προφήτη Δανιὴλ ἀναγνώριζαν καὶ ὁμολογοῦσαν τὴν ἀκεραιότητα τοῦ χαρακτήρα του. Γι' αὐτὸ ἀποφάσισαν νὰ τὸν χτυπήσουν ἐκεῖ ποὺ θεωροῦσαν ὅτι ἦταν τὸ ἀδύνατο σημεῖο του, στὴν πίστη του στὸν Θεὸ καὶ στὴν θεοσέβειά του.

«Τότε οἱ δύο ἀνώτεροι διοικητὲς εἶπαν· δὲν θὰ μπορέσουμε νὰ βροῦμε αἰτία κατηγορίας κατὰ τοῦ Δανιὴλ ἀλλοῦ, παρὰ μόνο στὴν τήρηση τῶν νόμων τοῦ Θεοῦ»[153].

Τὸ ἀποτέλεσμα ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἐπίθεση ἦταν νὰ δοξασθεῖ ὁ προφήτης καὶ νὰ θανατωθοῦν ἐκεῖνοι. Ἡ γραφὴ προειδοποιεῖ ὅποιον ὑπονομεύει καὶ συκοφαντεῖ τὸν συνάνθρωπό του ὅτι «θὰ πέσει ὁ ἴδιος μέσα στὸν βόθρο, ποὺ ἔσκαψε μὲ τόση φροντίδα».[154]

8. Συνεργάτες, ὅπως ὁ Ἀκύλας καὶ ἡ Πρίσκιλλα

Κανεὶς ἀπὸ ὅσους βοήθησαν τὸν ἀπόστολο Παῦλο στὸ ἔργο του, δὲν πῆρε τέτοιο ἔπαινο,

153. *«Καὶ εἶπον οἱ τακτικοί· οὐχ εὑρήσομεν κατὰ Δανιὴλ πρόφασιν, εἰ μὴ ἐν νομίμοις Θεοῦ αὐτοῦ»* (Δανιὴλ στ΄ 5).

154. *«Ἐμπεσεῖται εἰς βόθρον, ὃν εἰργάσατο»* (Ψαλμοῦ ζ΄ 16).

ὅπως αὐτὸν ποὺ πῆραν οἱ ὁμότεχνοι μὲ τὸν ἀπόστολο Παῦλο καὶ ὁμόθρησκοι σύζυγοι Ἀκύλας καὶ Πρίσκιλα, οἱ ὁποῖοι φιλοξένησαν τὸν ἀπόστολο Παῦλο στὸ σπίτι τους στὴν Κόρινθο:

«Χαιρετισμοὺς στὴν Πρίσκιλλα καὶ στὸν Ἀκύλα, τοὺς συνεργάτες μου στὸ ἔργο τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Διακινδύνεψαν τὴν ζωή τους γιὰ χάρη μου καὶ τοὺς εὐχαριστῶ, ὄχι μόνο ἐγώ, ἀλλὰ καὶ ὅλες οἱ ἐκκλησίες τῶν ἐθνῶν. Νὰ δώσετε χαιρετισμοὺς καὶ στὴν ἐκκλησία ποὺ συναθροίζεται στὸ σπίτι τους»[155].

Εὐτυχεῖς εἶναι ὅσοι στὴν ζωή τους ἔχουν συνεργάτες ποὺ θυσιάζονται γιὰ τὸ ἔργο τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς ἐργάτες Του.

9. Κήρυμες, ὅπως ὁ Παῦλος

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐξομολογεῖται στοὺς Κορινθίους·

«Ὅταν ἐγὼ ἦρθα σὲ ἐσᾶς, ἀδελφοί μου, ἦρθα γιὰ νὰ σᾶς ἀναγγείλω τὸ σωτήριο σχέδιο τοῦ Θεοῦ, χωρὶς καμία ὑψηλὴ ρητορικὴ τέχνη ἢ ἀνθρώπινη σοφία. Γιατὶ σκοπός μου δὲν ἦταν νὰ σᾶς κάνω νὰ γνωρίζετε κάτι ἄλλο, παρὰ μόνο τὸν Ἰησοῦ Χριστό, καὶ μάλιστα σταυρωμένο. Ἔτσι καὶ ἐγώ, ὅταν ἦρθα κοντά σας, ἤμουν ἀνήμπορος, φο-

155. *«Ἀσπάσασθε Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἑαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἷς οὐκ ἐγὼ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἐθνῶν, καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν»* (πρὸς Ρωμαίους ιστ΄ 3-4).

βισμένος καὶ κατατρομαγμένος. Τὰ λόγια μου καὶ τὸ κήρυγμά μου δὲν στηρίζονταν σὲ ἀνθρώπινη σοφία, ποὺ πείθει, ἀλλὰ στὴν πεποίθηση ποὺ γεννοῦν τὰ χαρίσματα τοῦ Πνεύματος καὶ οἱ θαυματουργικὲς δυνάμεις. Ὥστε ἡ πίστη σας νὰ βασίζεται ὄχι σὲ ἀνθρώπινη σοφία, ἀλλὰ στὴν δύναμη τοῦ Θεοῦ»[156].

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ὅταν ἐμφανίσθηκε νὰ κηρύξει στὴν Κόρινθο, ἦταν ἀνήμπορος, φοβισμένος καὶ κατατρομαγμένος κατὰ ἄνθρωπο, ἀλλὰ σοφὸς καὶ δυνατὸς κατὰ Θεό.

Ἀπὸ αὐτὸ συμπεραίνουμε ὅτι τὰ πνευματικὰ θέματα καὶ οἱ ὑποθέσεις τῆς Ἐκκλησίας δὲν πρέπει νὰ κρίνονται μὲ κριτήρια ἐγκόσμια. Ἔτσι καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος δὲν ἐργαζόταν μὲ μέσα καὶ κριτήρια ἀνθρώπινα, ἀλλὰ μὲ τὴν σοφία καὶ τὴν δύναμη τοῦ Θεοῦ.

10. Ὑπηρέτες τοῦ Θεοῦ, ὅπως ὁ Βαρνάβας

Ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶς παρουσιάζει τὸν χαρακτήρα τοῦ ἀποστόλου Βαρνάβα:

«Ὁ Βαρνάβας ἦταν ἄνθρωπος ἀγαθὸς καὶ γε-

156. *«Κἀγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἦλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον τοῦ Θεοῦ. οὐ γὰρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι ἐν ὑμῖν εἰ μὴ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. καὶ ἐγὼ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν ἀποδείξει Πνεύματος καὶ δυνάμεως, ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ᾖ ἐν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει Θεοῦ»* (πρὸς Κορινθίους Α΄ β΄ 1-5).

μάτος Ἅγιο Πνεῦμα καὶ πίστη. Ἔτσι, πολὺς κόσμος προστέθηκε στοὺς πιστοὺς τοῦ Κυρίου»[157].

Οἱ ὑπηρέτες τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ κοσμοῦνται μὲ πνευματικὰ χαρίσματα γιὰ νὰ διδάσκουν μὲ τὴν ζωή τους. Ἔτσι ἡ διακονία τους φέρει ἀποτέλεσμα καὶ καρπὸ πολύ.

11. Ψυχὲς ἀνεπηρέαστες, ὅπως οἱ Βεροιεῖς

Οἱ Πράξεις τῶν Ἀποστόλων διηγοῦνται τὴν ἐπίσκεψη τοῦ ἀποστόλου Παύλου στὴν Βέροια. Συγκρίνουν τοὺς Βεροιεῖς μὲ τοὺς Θεσσαλονικεῖς καὶ τοὺς ἐγκωμιάζουν ὡς ἑξῆς:

«Οἱ Ἰουδαῖοι στὴν Βέροια ἦταν πιὸ καλοπροαίρετοι ἀπὸ αὐτοὺς στὴν Θεσσαλονίκη. Δέχθηκαν τὸ κήρυγμα μὲ πολλὴ προθυμία καὶ κάθε μέρα ἐξέταζαν τὴν Γραφή, γιὰ νὰ ἐλέγξουν ἂν ἦταν ἔτσι ὅπως τὰ ἔλεγε ὁ Παῦλος»[158].

Τὰ προσόντα τῶν Βεροιέων ποὺ ἀναζητοῦσαν τὴν ἀλήθεια ἦταν καὶ νὰ εἶναι ἀπροκατάληπτοι καὶ νὰ ἐρευνοῦν τὴν οὐσία τῶν ὑποθέσεων χωρὶς νὰ παρασύρονται. Ὑπεύθυνοι καὶ ἐρευνητικοί.

Αὐτὴ τὴν στάση πρέπει νὰ ἔχει κάθε καλόπιστος ἄνθρωπος ποὺ ἀναζητεῖ τὴν ἀλήθεια. Ἡ

157. *«Ὅτι ἦν ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης Πνεύματος ἁγίου καὶ πίστεως· καὶ προσετέθη ὄχλος ἱκανὸς τῷ Κυρίῳ»* (Πράξεων ια΄ 24).

158. *«Οὗτοι δὲ ἦσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφὰς εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως»* (Πράξεων ιζ΄ 11).

προκατάληψη καὶ ἡ ἀντίδραση χωρὶς ἐπιχειρήματα ἀδικοῦν τὸν ἴδιο τὸν ἄνθρωπο.

Ἀναζητήσαμε ἀπὸ τὴν ἁγία Γραφὴ αὐτὰ τὰ πρόσωπα γιὰ νὰ μᾶς καθοδηγοῦν στὴν ἐπίπονη πορεία τῆς ζωῆς μας, γιὰ νὰ ἀντλοῦμε δύναμη καὶ κουράγιο στὸν πνευματικό μας ἀγώνα καὶ γιὰ νὰ μὴ χάνουμε τὰ κριτήρια τῆς ἀξιοπιστίας καὶ αὐθεντικότητας τῆς ζωῆς μας.

Μικρογραφία τοῦ εὐαγγελιστῆ Λουκᾶ.
Στὸν κώδ. 7 (ἔτ. 1617/18), Φ. 1ν

Ζ΄. Οἱ Παραβολὲς τοῦ Κυρίου καὶ τὸ μήνυμά τους

Παραθέτουμε τὸ θέμα καὶ τὶς παραπομπὲς τῶν Παραβολῶν τοῦ Κυρίου μας καθὼς ἐπίσης καὶ τὸ μήνυμά τους γιὰ τοὺς μελετητὲς τῶν θείων Γραφῶν.

✪ Τῶν ζιζανίων:
(Ματθαίου ιγ΄ 24-30)

Καλοὶ καὶ κακοὶ θὰ συνυπάρχουν στὸν κόσμο ὡς τὴν ἡμέρα τῆς κρίσεως.

✪ Τοῦ κρυμμένου θησαυροῦ:
(Ματθαίου ιγ΄ 44)

Τονίζει τὴν ἀξία τῆς σωτηρίας, γιὰ τὴν ὁποία ὁ ἄνθρωπος, ποὺ τὴν ἐπιθυμεῖ θυσιάζει τὰ πάντα γιὰ νὰ τὴν κερδίσει.

✪ Τοῦ καλοῦ μαργαρίτη:
(Ματθαίου ιγ΄ 45)

Αὐτὸς ποὺ ἐπιθυμεῖ τὴν σωτηρία του ἐρευνᾶ καὶ γιὰ νὰ τὴν ἀποκτήσει εἶναι πρόθυμος νὰ καταβάλει κάθε κόπο.

✪ Τοῦ δικτύου:
(Ματθαίου ιγ΄ 47-50)

Ἡ κοινωνία μας εἶναι μῖγμα καλῶν καὶ κακῶν. Ὁ διαχωρισμὸς θὰ γίνει στὴν συντέλεια τοῦ αἰώνα.

✪ Τοῦ ἀγνώμονος ὑπηρέτου:
(Ματθαίου ιη΄ 23-35)

Τὸ καθῆκον τῶν μαθητῶν τοῦ Κυρίου
εἶναι νὰ συγχωροῦν τοὺς ἀδελφούς τους,
ἐπειδὴ ἡ συγνώμη τῶν ἀδελφῶν ἀποτελεῖ
ἀπαραίτητη προϋπόθεση
γιὰ νὰ μᾶς συγχωρήσει ὁ Κύριος.

✪ Τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος:
(Ματθαίου κ΄ 1-16)

Τὰ κριτήρια τοῦ Θεοῦ δὲν ταυτίζονται
μὲ τὰ ἀνθρώπινα μέτρα. Πολλὲς δὲ φορὲς
ἀνατρέπουν τὴν ἀνθρώπινη
καὶ ἐγκόσμια λογική.

✪ Τῶν δύο υἱῶν:
(Ματθαίου κα΄ 28-32)

Ὁ πρῶτος ἔδειξε μεταμέλεια γιὰ τὴν ἀρχικὴ
ἄρνησή του, ἐνῶ ὁ δεύτερος ἦταν ἀσυνεπὴς
καὶ ἀνειλικρινής.

✪ Τῶν βασιλικῶν γάμων:
(Ματθαίου κβ΄ 2-14)

Εἶναι ἀναγκαῖο καὶ ἀπαραίτητο γιὰ νὰ
εἰσέλθουμε στὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν νὰ
ἐνδυθοῦμε ἱμάτιο σωτηρίας, δηλαδὴ τὸν Ἰησοῦ
Χριστό, κατὰ τὸν ἀποστολικὸ λόγο:
«Ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθημεν Χριστὸν
ἐνεδύθημεν» (πρὸς Ρωμαίους ε΄ 3)

✪ Τῶν δέκα παρθένων:
(Ματθαίου κε΄ 1-13)

Οἱ πιστοὶ ὀφείλουν νὰ εἶναι ἕτοιμοι
μὲ ἀγρυπνοῦσα συνείδηση ἀναμένοντες
γιὰ τὴν ἔλευση τοῦ Κυρίου.

✪ Τοῦ καλοῦ Σαμαρείτου:
(Λουκᾶ ε΄ 25-37)

Διευρύνει τὰ ὅρια τῆς Ἀδελφότητος,
ὥστε νὰ συμπεριλαμβάνονται ὅλοι οἱ ἄνθρωποι

✪ Τοῦ ἀδίκου διαχειριστοῦ,
ποὺ ἐνήργησε ἔξυπνα: (Λουκᾶ ιστ΄ 1-13)

Οἱ πιστοὶ ὀφείλουν νὰ προνοοῦν, ὥστε οἱ σχέσεις
τους μὲ τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους νὰ ἑλκύουν
τὸν ἔπαινο τοῦ Κυρίου.

✪ Τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου:
(Λουκᾶ ιστ΄ 19-31)

Ὁ πλοῦτος ἐνδεχομένως νὰ μεταβάλλει
τὸν ἄνθρωπο σὲ ἀλαζόνα καὶ ἀφιλάδελφο.
Γι᾽ αὐτὸ γίνεται ἐμπόδιο γιὰ τὴν σωτηρία.

✪ Τῶν ἀχρείων δούλων:
(Λουκᾶ ιζ΄ 7-10)

Ὅταν οἱ πιστοὶ πράττουν τὶς ἐντολὲς
τοῦ Κυρίου δὲν δικαιοῦνται νὰ ἀξιώνουν τὴν
εὐγνωμοσύνη καὶ τὸν ἔπαινό Του. Ἡ σωτηρία
δὲν ἐξαγοράζεται, εἶναι δωρεά.

✪ Τοῦ ἀδίκου κριτοῦ:
(Λουκᾶ ιη΄ 1-8)

Ἡ δύναμη τῆς ἀδιάλειπτης προσευχῆς.

✪ Τοῦ Τελώνου καὶ τοῦ Φαρισαίου:
(Λουκᾶ ιη΄ 9-14)

Ἡ προϋπόθεση γιὰ τὴν σωτηρία μας εἶναι ἡ ἀναγνώριση τῆς ἁμαρτωλότητός μας. Ὅποιος νομίζει ὅτι ὑπερέχει ἀπὸ τὸν συνάνθρωπό του καὶ τὸν περιφρονεῖ εἶναι ὑποκριτὴς καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἀποστρέφεται.

✪ Τῶν μνῶν:
(Λουκᾶ ιθ΄ 11-27)

Οἱ πιστοὶ ὀφείλουν νὰ ἐργάζονται γιὰ νὰ αὐξήσουν τὴν δωρεὰ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, προοδεύοντες στὶς ἀρετές.

✪ Τῶν δύο οἰκιῶν:
(Ματθαίου ζ΄ 24-27 - Λουκᾶ στ΄ 47-49)

Οἱ πιστοὶ ὀφείλουν, ὅπως οἱ συνετοὶ ἄνθρωποι θεμελιώνουν τὴν οἰκία τους σὲ γερὰ θεμέλια, ἔτσι καὶ αὐτοὶ νὰ θεμελιώνουν τὴν ζωή τους στὸν λόγο τοῦ Θεοῦ.

✪ Τῆς ζύμης:
(Ματθαίου ιγ΄ 33 - Λουκᾶ ιγ΄ 20)

Ἡ πίστη ἐπιδρᾶ σὲ ὁλόκληρη τὴν συμπεριφορὰ τοῦ ἀνθρώπου.

✪ Τοῦ χαμένου προβάτου:
(Ματθαίου ιη΄ 12-14 - Λουκᾶ ιε΄ 3-7)

Ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ, ἀναζητᾶ τὸν ἁμαρτωλό.

✪ Τοῦ φωτὸς ὑπὸ τὸ μόδιον:
(Ματθαίου ε΄ 14-16 - Μάρκου δ΄ 21 - Λουκᾶ η΄ 16)

Ἡ μαρτυρία δὲν πρέπει νὰ κρύβεται.

✪ Τοῦ ἱματίου τοῦ νέου:
(Ματθαίου θ΄ 16 - Μάρκου β΄ 21 Λουκᾶ ια΄ 33-36)

Ἡ σωτηρία εἶναι ἀναδημιουργία, ὄχι μπάλωμα.

✪ Τοῦ οἴνου τοῦ νέου:
(Ματθαίου θ΄ 17 - Μάρκου β΄ 22 - Λουκᾶ ε΄ 36)

Ἡ νέα διδαχή, ἀπαιτεῖ νέα ὕπαρξη.

✪ Τοῦ σπορέως:
(Ματθαίου ιγ΄ 3-23 - Μάρκου δ΄ 2-20 - Λουκᾶ ε΄ 37)

Κατηγορίες ἀκροατῶν τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

✪ Τοῦ κόκκου τοῦ σινάπεως:
(Ματθαίου ιγ΄ 31 - Μάρκου δ΄ 30-32 - Λουκᾶ ιγ΄ 18)

Ἡ δύναμη τῆς πίστεως.

✪ Τῶν κακῶν γεωργῶν:
(Ματθαίου κα΄ 33-45 - Μάρκου ιβ΄1-12 - Λουκᾶ κ΄ 9-19)

Ἡ ἀπόρριψη τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχει ἀναγκαίως συνέπειες.

✪ Τῆς συκῆς:
(Ματθαίου κδ΄ 32-44 - Μάρκου ιγ΄ 28-32 - Λουκᾶ κα΄ 29-33)

Θὰ προηγηθοῦν σημεῖα ἐμφανῆ τῆς Δευτέρας Ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ.

Ἡ παραβολὴ τῶν δύο οἰκιῶν.
Ἔργο τῶν ἀδελφῶν τῆς Ἱ. Μονῆς Ἁγ. Ἰωάννου Προδρόμου Καρέα.

Ἐπίλογος

Στὴν δύναμη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ ἀναφέρεται ὁ ἀπόστολος Παῦλος γράφοντας στὴν πρὸς Ἑβραίους ἐπιστολή:

«Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ εἶναι ζωντανὸς καὶ δραστικός πιὸ κοφτερὸς καὶ ἀπὸ κάθε δίκοπο σπαθί· εἰσχωρεῖ βαθιά, ὡς ἐκεῖ ποὺ χωρίζει τὴν ψυχὴ ἀπὸ τὸ πνεῦμα, τὸ κόκκαλο ἀπὸ τὸ μεδούλι, καὶ κρίνει τοὺς διαλογισμοὺς καὶ τὶς προθέσεις τῆς καρδιᾶς. Δὲν ὑπάρχει δημιούργημα στὸν κόσμο ποὺ νὰ μπορεῖ νὰ κρυφτεῖ ἀπὸ τὸν Θεό· ὅλα εἶναι γυμνὰ καὶ φανερὰ μπροστὰ στὰ μάτια Του· σὲ Αὐτὸν θὰ δώσουμε λόγο»[159].

Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἔχει τὴν δύναμη νὰ τέμνει καὶ νὰ διαχωρίζει τὴν ἀλήθεια ἀπὸ τὸ ψέμα, τὸ

159. *«Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐνεργὴς καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον καὶ διικνούμενος ἄχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε καὶ πνεύματος, ἁρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμήσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας, καὶ οὐκ ἔστι κτίσις ἀφανὴς ἐνώπιον αὐτοῦ, πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος»* (πρὸς Ἑβραίους δ΄ 12-13).

φῶς ἀπὸ τὸ σκοτάδι, τὴν ἀρετὴ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία, τὴν σωτηρία ἀπὸ τὴν ἀπώλεια. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ διαλύει κάθε πλάνη καὶ σύγχυση.

Ὁ χριστιανὸς στηρίζεται σὲ αὐτὸν καὶ καθοδηγεῖται ἀπὸ αὐτόν, γιὰ νὰ ζήσει ἑνωμένος μὲ τὸν Θεό «*ἐν Θεῷ*».

Ὁ εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης μὲ τὸν Πρόχορο
καὶ ἡ ἀρχὴ τοῦ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγελίου.
5.2 Τετραευαγγέλιο, τέλη 10ου αἰ. Μονὴ Διονυσίου, κώδ. 588.